

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazi od 1945. do 1995., obnovljen 2003.

ISSN 0451-4257

SUBOTICA, 15. KOLOVOZA 2003. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 29

**Intervju:
Morana
Paliković Gruden**

Dužijanca u Subotici

**Kruh zahvale
i nade**

Mali savjeti za bolji život:
Sredstva sa Vašeg računa dostupna su
Vam na bankomatima 24 sata dnevno,
a podizanje novca i plaćanje možete
vršiti na svim šalterima Banke,
kao i na svim prodajnim mjestima,
bez obzira u kom kraju svijeta se nalazite.
Vaša viza za cijeli svijet je Viza kartica
Vojvođanske banke.

VOJVOĐANSKA BANKA
KUĆA PRAVIH VRIJEDNOSTI

• DDOR NOVI SAD • AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- PROLJETNI POPUST 20%
- MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA
- PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%
- GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Susret rukovodstva HNV i Zagreba Želimo partnerske odnose	7
Pomoć Hrvatske dijaspori Koga to Hrvatska zapostavlja?	8
Vlada Srbije popustila Milijarde za deblokadu putova	9
Ivan Torov Ratnici - mirovnjaci	10
Intervju Morana Paliković Gruden	12-14
Foto reportaža Dužijanca	16, 17
Udžbenici u BiH, Hrvatskoj i Srbiji Promoviranje novog nacionalizma	18, 19
Godišnji odmor Jadran prepun poznatih lica	43

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI:
Nada Sudarević

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne
Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićeve 4

ADRESA REDAKCIJE:
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav
Milanković, Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela
Tonković

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/21-414

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

EMAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Svečana zahvala

Prođe još jedno žetelačko slavlje. Ovoga puta velika zahvala za mršav urod. Tako to ponekad biva kad stvari ne zavise samo od marljivosti i spretnosti vlastitih ruku. Priroda ove godine nije bila izdašna u svojim darovima, ali to nije izuzetak, oduvek je bilo rodnih i nerodnih godina. Problem je, međutim, što drugi poslovi, koji su obveza izabranih i nadležnih, nisu na vrijeme urađeni, pa se gubitak zbog više sile opet obio o glavu onom posljednjem u lancu, jedinom koji nije omanuo – seljaku.

Pitanje je samo jesu li opravdano ogorčeni seljaci odabrali najbolji način za ostvarenje svog cilja – namirenja dijela štete izazvane sušom. Blokada cesti, ograničenje prometa i ugrožavanje normalnog života onih koji ničim nisu doprinijeli ovakvom zapletu, teško da izazivaju opću solidarnost. Protest uvijek mora biti točno adresiran, a sprovedba ne smije ići preko leđa nedužnih, ma koliki efekat to obećavalo. Kada bi to shvatili zemljoradnički lideri, traktore i kombajne bi postavili pred zgradu Vlade. Bio bi im to primjereniji adut u pregovorima, mada su i ovako izborili hepiend.

No, bez obzira na probleme, tradicionalno obilježavanje završetka žetvenih radova na sjeveru Bačke bilo je svečano. Velike manifestacije održane su u Subotici ove, i u Somboru prošle nedjelje, a na gazdačkim imanjima diljem Bačke i Srijema, u privatnoj režiji, slavilo se tijekom srpnja. Subotička Dužijanca bila je, po običaju, impresivna, s mnogo svijeta na manifestacijama i velikim brojem prisutnih na završnoj svečanosti. Takva je trebala biti i somborska Dužionica, ali je netko opet upetljao prste, razdvojio manifestaciju, podijelio ljude i od lijepog običaja napravio skandal. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« organiziralo je 69. Dužionicu, a Kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo« – drugu po redu. Treba li naglasiti da su lokalni mediji primat dali ovoj drugoj, bunjevačkoj, dok su neke novine samo o njoj i izvijestili.

Podjele su nametnute i treba ih prevazilaziti. Teško je, međutim, pronaći pravi način za to. Donom ili ignoriranjem niti vrijedi, niti priliči. Bit će da je jedini dobar put izgradnja trajnih vrijednosti i njegovanje kvalitete u svemu što se radi. Dobri programi, svježe ideje, rad i učenje na kraju se uvijek izbore za dobar rezultat. Čak i onda kada to izgleda neostvarivo.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 7. 8.

Seljaci nezadovoljni Vladinim
reagiranjem na sušu, blokirali
ceste na sjeveru Vojvodine

NEDJELJA, 10. 8.

Dužijanca u Subotici

PETAK, 8. 8.

»Našice Cement« iz
Hrvatske kupilo 70 posto
dionica srbijanskog
društvenog poduzeća
»Jelen Do«

PONEDJELJAK, 11. 8.

Savjet ministara SCG odobrio
sudjelovanje pripadnika Vojske
SCG u mirovnim operacijama i
misijama Ujedinjenih nacija

UTORAK, 12. 8.

Završena istraga o ubojstvu
premijera Zorana Đinđića,
podizanje optužnice za 15 dana

SUBOTA, 9. 8.

Blokada autoputa
Beograd-Zagreb,
kod mjesta Kuzmin sa
srbijanske strane i
dalje u tijeku

SRIJEDA, 13. 8.

Istraživanje javnog mnijenja:
U Srbiji najviše politički
neopredijeljenih i apstinenata

KAD ZMAGO DIJELI

Sukcesijom i Srbija treba dobiti svoj dio Jadranskoga mora, jer je njega dobila SFRJ a ne Hrvatska. Ako se dijeli zlato, koje je bilo skupno dobro, može se dijeliti i more. Sloveniji pripada kompletna Istra. I Bosancima treba dati izlaz, ne samo kod Neuma, a i Crnogorcima pripada povijesno više no samo ono do Prevlake. **Zmago Jelinčić**, Građanski list, 10. kolovoza, 2003.

NA ZAPAD PREKO ISTOKA

Ono što Rusi, Ukrajinci i drugi istočnjaci nisu uspjeli više od pet desetljeća, a to je da preko Jugoslavije izbiju na toplo Jadransko i Sredozemno more, oni to sada, kupnjama vila i nekretnina, ostvaruju bez pola muke, pa ispada da mi put prema Europskoj uniji trasiramo rasprodajom jadranske imovine Istoku. **Ivo Kirigin**, »Novi list«, 9. kolovoza 2003.

KOMPLEKS KOMPLEKSA

Nevladine udruge u Hrvatskoj neprekidno nameću kompleks hrvatske vječne krivnje, forsiraju temu navodnih hrvatskih zločina kojih je bilo 0,1 posto, a potiskuju sjećanje na 99 posto zločina koje su u Hrvatskoj nad hrvatskim stanovništvom počinili Srbi. Zar je slučajno što upravo ovih dana, za osme obljetnice najslavnije hrvatske oslobodilačke operacije Oluja, kojom je okončana četverogodišnja srpska okupacija trećine teritorija, te udruge forsiraju teme u svezi stradanja Srba u Domovinskome ratu. **Ivica Marijačić**, novinar, »Fokus«, 8. kolovoza 2003.

HRVATI VLADAJU SRBIJOM

Po Srbiji se naveliko priča kako se srpska proizvodnja hrane, cigle, crijeva i cementa nalazi u rukama Hrvata. »Građanski list«, 9. kolovoza, 2003.

SAVRŠENI ŽUPNIK

»Trnjanska ruža«, glasilo župe sv. Terezije od Djeteta Isusa sa zagrebačkog Trnja, primilo je ovih dana i objavilo »odrednice« o tome kako bi trebao izgledati savršeni župnik. Tekst prenosimo u cijelosti:

- »— Savršeni župnik propovijeda točno deset minuta. Pritom oštro osuđuje sve grijeha, ali tako da se nitko ne osjeća povrijeđenim.
- Radi od ranoga jutra do ponoći, ali je uvijek svjež i odmoren.
- Savršeni župnik zadovoljan je s malim prilogom, uvijek je pristojno odjeven, vozi novi auto, kupuje i studira najnovije knjige, a polovicu svoga prihoda daje za potrebe župe i siromašnih.
- Ima 29 godina, a ima 40 godina iskustva. Uz to, još i dobro izgleda.
- Savršeni župnik izgara u radu s mladeži, a najviše vremena provodi sa starijima.
- Njegovo se ozbiljno i dostojanstveno lice uvijek smiješi, jer on ima smisla za humor koji ga osposobljava da se strogo veže za župu.
- Savršeni župnik dnevno posjeti desetak obitelji i bolesnika, a uvijek je u župnome uredu kad ga netko treba.
- Savršeni župnik u svemu sluša savjet svoga župskog vijeća, a donosi samostalne odluke na opće zadovoljstvo svih župljana.
- Svim se srcem posvećuje redovitim polaznicima nedjeljne svete mise, a sve vrijeme troši na obraćanje mlakih i rubnih kršćana.
- Savršeni župnik obično živi u susjednoj župi.«

»Glas Koncila«, kolovoza 2003.

Dujizmi

- ✓ *Ulicu je najteže privatizirati;*
- ✓ *Za vrijeme Tita nismo pred svijetom crvenili. Bili smo crveni;*
- ✓ *Na dobrom smo putu u loše društvo;*
- ✓ *Naše trenutne teškoće su uhvatile korijenje.*

Dujo Runje

Piše: Tomislav
Žigmanov

*Na temelju
svega može se
donijeti
sljedeća opća
ocjena: čini se
da Vlada RH
nije u svemu
upoznata sa
stanjem i
potrebama
hrvatske
zajednice u
Vojvodini, te je
na temelju
toga donijela
Odluku koja je
u nečemu
itekako
prijeporna.
A sve je to, kao
i do sada, neće
izuzeti od od-
govornosti za
daljnju
budućnost
Hrvata u
Vojvodini*

Trebaju li Hrvati u Vojvodini biti zadovoljni dobivenim sredstvima iz proračuna Republike Hrvatske

Pomaka ima, ali problemi ostaju

Kao što je opće poznato, Republika je Hrvatska od svojega osnutka redovito pružala različitu, a često i financijsku, potporu Hrvatima izvan Hrvatske. Po tomu se ona ne razlikuje od drugih suvremenih država, koje također imaju ustaljenu takvu praksu. Za razliku, pak, od ranijih godina, Vlada Republike Hrvatske odlučila je ovoga puta financijsku potporu iz državnog proračuna raspodijeliti na temelju javnog natječaja, što se svakako mora pozdraviti, jer se napokon dodjela i tih sredstava tako učinila javnijom i transparentnijom.

To se, naglasiti ćemo, ove godine dogodilo po prvi puta, budući da su ranije potpore, barem kada je u pitanju potpora Hrvatima u Vojvodini, bile uvijek obavijene velom tajni. Takvo jedno stanje stvari je onda otvaralo prostor i za mnogovrsne simulacije, manipulacije, pa čak i moguće zlouporabe. No, to će se sada posve otežati zato što se potpora daje putem javnog natječaja. Ujedno, na taj se način udovoljava i principu jednakih mogućnosti – otvara se mogućnost da svatko tko je zainteresiran, a »uklapa« se u natječajom propisan sa-držaj, može pristupiti natječaju. I to je, naravno, za pohvalu.

IMA JOŠ UPITNOGA: Pa ipak, neke stvari u vezi s potporom Republike Hrvatske i dalje ostaju upitne i prijeporne. Prema sadržaju »Odluke o raspodjeli sredstava za financiranje zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih i znanstvenih programa hrvatskih manjina u susjednim i drugim zemljama i Hrvatima u Bosni i Hercegovini iz sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu«, koja je usvojena na sjednici Vlade koncem srpnja, nadaju se najmanje tri grupe takvih problema.

Prvo je pitanje samoga omjera: nije, čini se, uopće pravedno uaprijed odrediti sredstva u omjeru 25 milijuna kuna za Neke Hrvate, a tek 10 milijuna kuna za sve ostale. Na taj se način, očito je, jedni favoriziraju, a ovima je drugima i na ovaj način i ovoga puta poslana ja-

sna poruka da su u nekom drugom redu. Tako imamo situaciju da, brojčano promatrano, pet puta manje Hrvata u Vojvodini nije dobilo ni 5 posto sredstava koliko je dodijeljeno Hrvatima u Bosni i Hercegovini!

Drugo je, čini se, prijeporno pitanje utvrđivanja kriterija za raspodjelu sredstava unutar skupine »hrvatske manjine u susjednim i drugim zemljama« i sama visina dodijeljenih sredstava. I u Odluci hrvatske Vlade glede ovog pitanja ima podosta nelogičnosti i nepravednosti. Recimo i ovdje tek po pitanju broja: ni 10 tisuća Hrvata u Rumunjskoj dobilo je više sredstava nego li 56 tisuća Hrvata u Vojvodini. Pri tomu su Karaševci sva sredstva dobili za obrazovanje, a ovdašnji Hrvati gotovo sva za kulturu. Znači li to da mi ovdje s obrazovanjem nemamo nikakvih problema, te da pucamo od kulture? Očito, neće biti. A 1.365.000 kuna, koliko su ukupno dobili, daleko je od potreba Hrvata u Vojvodini. Oni, naime, koji su odlučivali o ovim stvarima morali su voditi računa i o sljedećim činjenicama: vojvođanski su Hrvati najsiromašniji Hrvati u Europi, to jest u svijetu (Srbija ima najniži bruto nacionalni dohodak u Europi); žive u društvu koje nije uvijek blagonaklono spram njih – štoviše, spram ovdašnjih Hrvata postoje najveći negativni stereotipi; još uvijek ne uživaju znatnu financijsku potporu od države u kojoj žive skoro ni u jednom segmentu društvenog života; izuzetno su slabo institucionalno izgrađeni; imaju isto tako slabu takozvanu identitetsku infrastrukturu; raspoložu s premalo političke i ekonomske moći...

Sve to govori da bi oni trebali valjda uživati nekakvu pozitivnu diskriminaciju. Uzgred ovdje napominjemo da je od predviđenih 10 milijuna kuna za »hrvatske manjine u susjednim i drugim zemljama« raspodijeljeno tek nešto više od 5 milijuna kuna. Što to znači? Proračunska štednja, ili stvaranje crnih fondova, ili se to nekako prelilo u tek jednu susjednu državu, gdje je,

umjesto predviđenih 25 milijuna, dodijeljeno skoro 30 milijuna?

VLADA NIJE UPOZNATA S POTREBAMA: Na koncu, treći je problem sam način raspodjele sredstava unutar hrvatske zajednice u Vojvodini. Prvo, imamo slučajeve izostanka pomoći: nije jasno zašto je izostala potpora dvama elektronskim medijima Hrvata u Vojvodini. Tim prije je to problem jer su oni skuplji, a ne uživaju podršku države kao tiskani medij »Hrvatska riječ«, koji je potporu dobio i u čemu Vlada nije pogriješila. Ovakom, opravdani su strahovi za budućnost, prije svega »TV divana«.

Isto tako, nije jasno što je Vladu ponukalo da nekim institucijama koje su sklone nedobrohotnom koketiranju s bunjevštinom dodijele novac. Drugo, ovdje prilikom dodjele sredstava nije se vodilo dovoljno računa da se osigura teritorijalna pravednost u distribuciji: ponovno je Subotica prošla daleko bolje od drugih regija, a neka mjesta su apsolutno previđena – bačko je Podunavlje žalostan primjer toga. I treće ovdje upitno jest pitanje namjene sredstava. Ukoliko Hrvatsko nacionalno vijeće treba postojati da bi izdavalo knjige (!?), za što je ono dobilo novac, barem prema obrazloženju na internet stranici Vlade RH predstavljene Odluke, a Hrvatsko akademsko društvo da bi pribavilo opremu i osnovalo knjižnicu (!?!), onda su oni koji su donosili odluku dobronamjerno pobrkali lončice, te se tako očitovali kao premalo upućeni.

Na temelju svega može se donijeti sljedeća opća ocjena: čini se da Vlada RH nije u svemu upoznata sa stanjem i potrebama hrvatske zajednice u Vojvodini, te je na temelju toga donijela Odluku koja je u nečemu itekako prijeporna. A sve je to, kao i do sada, neće izuzeti od odgovornosti za daljnju budućnost Hrvata u Vojvodini. Jer, zahvaljujući i njihovoj pomoći, pulsiranje hrvatstva u Vojvodini imat će određenu vrstu, lokalitet, mjeru i oblik.

Autor je publicist iz Subotice

Razlika u pristupu razgraničenju između Hrvatske i Srbije

Dvije »verzije« granice na Dunavu

ZAGREB – Načelnik odjela za granice Ministarstva vanjskih poslova Srbije i Crne Gore *Rade Čučak* izazvao je interes svojim tumačenjem rješavanja pitanja granice na Dunavu između Hrvatske i SCG, duge 260 kilometara, ustvrdivši da je hrvatska strana »isključiva«, da ne odstupa od stava »metar za meter« i da priznaje samo katastarsku dokumentaciju kao način razgraničenja, prenosi »Vjesnik«.

Prema njegovim stručnim saznanjima, zemljište vezano uz granične općine Beli Manastir, Vukovar, Ilok i Šarengrad zapravo pripada općinama Apatin, Sombor, Bač i Bačka Palanka.

Međudržavne diplomatske komisije za identifikaciju/utvrđivanje granične crte i pripremu ugovora o državnoj granici između Hrvatske i Srbije i Crne Gore sastale su se posljednji put, nakon više od godinu dana, prije samo dva tjedna (25. srpnja) u Zagrebu kako bi se ponovno po-

krenuli pregovori o pitanjima u vezi s državnim granicom na Dunavu. U priopćenju hrvatskog ministarstva vanjskih poslova kaže se da su na sjednici »dogovorene daljnje aktivnosti i značajno intenzivnija dinamika rada Komisije«, kao i da je atmosfera bila konstruktivna, no o detaljima se ne govori.

Posve je točno da hrvatska strana priznaje samo katastarsku dokumentaciju kao način razgraničenja, odnosno da želi prvo definirati trenutačni položaj granične crte.

Tek precizno utvrđeno činjenično stanje u skladu s Protokolom o načelu za utvrđivanje granica i njegovo potpisivanje može biti temelj za bilo kakve daljnje pregovore o promjenama i eventualnim razmjenama teritorija, upozoravaju nadležni.

Upravo je u tome razlika u pristupu pitanju razgraničenja između hrvatske i srbijanske strane.

Zagreb želi prvo definirati aktualno granično stanje, zatim dogovarati njegovu promjenu, a onda iznova zakonski utvrditi graničnu crtu, dok u Beogradu očito žele skratiti postupak tako što bi se prvo sve problematične situacije riješile na neki »praktični« način, a onda utvrdila granica. Razmjena teritorija oko dunavskih rukava – ca mora biti, kažu stručnjaci, utemeljena na ekonomskoj i posve racionalnoj logici čija je svrha olakšati život ljudima koji sada žive u jednoj, a obrađuju zemlju u drugoj državi. ■

U prvih šest mjeseci

Razminirano 95 četvornih kilometara

DUBROVNIK (Hina) – Na području Republike Hrvatske u prvih šest mjeseci ove godine razminirano je 95,8 četvornih kilometara, odnosno 87 posto od plana za 2003., a tijekom razminiranja pronađeno je 3.676 minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava.

To je na konferenciji za novinare u Dubrovniku rekao predstavnik Hrvatskog centra za razminiranje *Ivan Čikara*.

U razdoblju od 1. siječnja do 1. srpnja dogodila su se dva incidenta, u kojima je jedna osoba smrtno stradala u Ličko-senjskoj županiji, a jedna, također smrtno, u Šibensko-kninskoj županiji.

Do 7. kolovoza ove godine na području Dubrovačko-neretvanske županije realizirano je osam projekata razminiranja ukupne površine 465.276 četvornih metara.

Istaknuto je također kako će tijekom ove godine broj minski sumnjivih županija biti smanjen za jednu, i to Bjelovarsko-bilogorsku županiju, a u 2004. još će se na popisu minsko sigurnih naći i Zagrebačka, Virovitičko-podravska i Dubrovačko-neretvanska županija. Hrvatska bi bez mina trebala biti do 2010. godine. ■

Srbijanski prijedlog za rešenje spora sa BiH

Sto km Koridora za odustajanje od tužbe?

Dok premijer RH *Ivica Račan* preko sarajevskih novina poručuje da bi se pitanje Koridora 5C trebalo riješiti na europski način, što bi uključivalo međunarodni natečaj, i Srbija i Crna Gora ponudila je svog konja za ovu utrku. U središnjem dnevniku TV BiH objavljeno je da su vla-

sti iz Beograda navodno spremne besplatno izgraditi 100 kilometara Koridora u zamjenu da BiH odustane od tužbe za agresiju pred Međunarodnim sudom u Haagu. Budući da su prve reakcije na ovakav prijedlog negativne, upitno je hoće li ponuda ikada postati službena. ■

Stranci moraju imati novac za ulazak u RH

Strani državljani koji dolaze u Hrvatsku moraju raspolagati minimalnim iznosom od 50 eura po danu boravka ukoliko tamo odlaze u turističkom aranžmanu ili 75 eura po danu ukoliko idu u privatni posjet. Policajci MUP na graničnim prijelazima imaju diskreciono pravo da, prema osobnoj procjeni, zatraže od stranog državljanina garanciju posjedovanja novca za boravak u zemlji, rečeno je Beti u Ministarstvu vanjskih poslova RH. Hrvatska ima pravo od stranih državljanina koji ulaze u tu zemlju zahtijevati garanciju da raspožu novcem dovoljnim za boravak i izdržavanje, rečeno je u MVP RH, uz napomenu da se zakon koji o tome postoji odnosi na sve strance, a ne samo na građane Srbije i Crne Gore. Prema navodima Ministarstva, zemlja se tim propisom – što je redovna praksa velikog broja

zemalja u svijetu – štiti od mogućnosti ulaska onih osoba koje bi, u nedostatku novca za boravak u Hrvatskoj, pribjegli vršenju kaznenih djela kako bi osigurali sredstva za život. Strani državljani koji dolaze u unaprijed dogovorenim turističkom aranžmanu i na temelju vaučera ili pozivnog pisama kao svojevrstne garancije, moraju raspolagati minimalnim iznosom od 50 eura po danu boravka ili moraju posjedovati čekove ili kreditnu karticu. Strani državljani koji u Hrvatsku ulaze u privatnom aranžmanu, izvan organiziranih oblika boravka, moraju raspolagati minimalnim iznosom od 75 eura po danu. Iznosi o kojima je riječ temelje se na procijenjenom iznosu koji je potreban za normalan život i financiranje svih potreba u tijeku jednog dana boravka u zemlji. ■

Radni susret rukovodstva Hrvatskog nacionalnog vijeća i rukovodstva Skupštine grada Zagreba

Želimo graditi partnerske odnose

Piše: Jasminka Dulić

Tijekom svog boravka u Subotici u povodu Dužijance, predsjednica Skupštine grada Zagreba *Morana Paliković Gruđen* i potpredsjednik *Vladimir Velnić* posjetili su Ured Hrvatskog nacionalnog vijeća. Radni susret je bio zakazan za subotu 9. kolovoza, ali su zbog nenajavljenog zadržavanja gostiju u Generalnom konzulatu članovi Izvršnog odbora zaduženi za kulturu *Berislav Skenderović*, za obrazovanje *Dužo Runje* i za informiranje *Tomislav Žigmanov*, nakon čekanja od 45 minuta, otišli iz Ureda te nisu prisustvovali sastanku.

HNV su na sastanku predstavljali predsjednik *Josip Ivanović* i predsjednik Izvršnog odbora *Lazo Vojnić Hajduk*, a bile su prisutne i generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici dr. *Jasmina Kovačević* i savjetnica za medije Veleposlanstva Republike Hrvatske u Srbiji i Crnoj Gori *Ivana Sutlić Perić*.

Morana Paliković Gruđen i Vladimir Velnić su na samom početku sastanka izrazili žaljenje zbog odlaska članova Izvršnog odbora, budući je susret imao radni karak-

ter, a Hrvatsko nacionalno vijeće bi u ovom trenutku trebalo biti glavni partner u objedinjavanju različitih oblika suradnje između grada Zagreba i hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori. Vodili su se osim toga veoma detaljni razgovori o već započetoj suradnji i konkretnim projektima kao što je odlazak djece iz Vojvodine u Zagreb i na more, te su se dogovarali budući zajednički projekti.

Ovaj susret u Subotici nastavak je razgovora započetih u Zagrebu 22. srpnja ove godine kad je Morana Paliković Gruđen primila delegaciju Hrvatskog nacionalnog vijeća. Razgovori su se dakle nastavili u vezi pomoći odjeljenjima na hrvatskom jeziku u opremi i knjigama, organiziranja tečajeva za nastavnike, organiziranja radionica za učenike polaznike hrvatskih odjeljenja, zatim je bilo riječi o Fondu »Bela Gabrić« i pomaganju učenicima i studentima, te o drugim mogućim sadržajima kulturne razmjene između Zagreba i Subotice. Na čelništvu HNV-a je ostalo da artikulira svoje konkretne potrebe i da iz po-

Uručivanje grafike grada Zagreba

nuđenih sadržaja odrede što bi bilo interesantno i potrebno za hrvatsku zajednicu.

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća iznijeli su i određene teškoće koje postoje u radu samog Vijeća, a koje su uvjetovane prije svega činjenicom da od domicilne države Vijeće za sada nije dobilo nikakva financijska sredstva.

Poslije jednoipolsatnog razgovora upriličena je tiskovna konferencija na kojoj je Morana Paliković Gruđen, između ostalog, rekla da »naša suradnja pokazuje obostranu volju za građenjem partnerskih odnosa. Mislim da je to bitno za sve projekte koje smo do sada realizirali i za projekte o kojima smo danas raspravljali i koji su zapravo još uvijek na ispitivanju. Mi smo sve svoje ideje stavili na stol. Vjerujem da će naši partneri o tome razmisliti i da će isto tako predložiti neke svoje ideje i svoje mogućnosti koje bi mogle tu suradnju intenzivirati. Važno je da se dogovoramo, da budemo partneri i da stvorimo strategiju u našem djelovanju. Ono što se vidi jest da ove godine nismo si dali dovoljno vremena i stoga smo konstatirali da ćemo sve naše projekte ubuduće raditi u jednom dužem vremenskom razdoblju, jer je onda i kvaliteta sigurno bolja. Važno je da smo ovom prilikom dogovorili kriterije tko su zapravo djeca koja će dolaziti u matičnu zemlju na ljetovanje. Dogovorili smo se da to budu djeca približno iste dobi koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, ili djeca koja će upisati prvi razred, kao i djeca koja uče u izbornim predmetima hrvatski jezik, kulturu i povijest.«

Susret rukovodstva HNV-a i Skupštine grada Zagreba

U povodu Odluke Vlade RH o financijskoj pomoći Hrvatima u susjednim zemljama

Koga to Hrvatska zapostavlja?

Piše: Dušica Dulić

Nakon donošenja Odluke o raspodjeli sredstava za financiranje potreba Hrvata u BiH i hrvatskih nacionalnih manjina u drugim zemljama, ovih dana je u tijeku potpisivanje ugovora ovdašnjih hrvatskih institucija s nadležnim ministarstvima u Hrvatskoj. I dok su neki zadovoljni jer su dobili sredstva veća od očekivanih, drugi nisu dobili niti kune, te im se rad i projekti dovode u pitanje.

Od svih šokačkih sela koja su konkurirala za sredstva (Bački Breg, Sonta, Bački Monoštor, Vajska, Bođani) prema rezultatima natječaja sredstva će dobiti samo Bački Monoštor i to najmanji iznos koji je dodjeljivan – 10.000 kuna. Iz državnog proračuna Republike Hrvatske za svoj rad i projekte neće dobiti pomoć ni Uredništvo na hrvatskom jeziku Radio Subotice (kao jedini radijski program na hrvatskom jeziku), niti TV Divani (jedina televizijska emisija na hrvatskom jeziku).

ZABORAVLJENI ŠOKAČKI HRVATI:

Ovoga puta se nećemo baviti medijskim projektima, mada bi se imalo puno toga reći. Osvrnut ćemo se na šokačko Podunavlje koje nikako da naiđe na potporu ili bar razumijevanje za rad u puno težim uvjetima nego što je to recimo slučaj s hrvatskim institucijama u subotičkoj općini. Mnogi zaboravljaju, ne znaju ili ne žele znati da šokački Hrvati za svoje manifestacije i redoviti rad od općina u kojima se nalaze ne dobivaju ni približno toliko sredstava kao što je to slučaj u Subotici, a kamoli da imaju svoje prostorije. Oni ih iznajmljuju ili najčešće koriste naklonost svojih mjesnih župnika koji im izlaze u susret na razne načine. Unatoč svemu tome, na to se mnogi ne osvrću. Šokački Hrvati su se u više navrata i na više skupova žalili kako osjećaju da ih hrvatska zajednica u Vojvodini zapostavlja. Sada se tako postavila i matična domovina.

Različita reagiranja na odluku Vlade RH

KPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega je tražilo sredstva iz proračuna Republike Hrvatske za dovršetak radova na ljetnoj pozornici u selu, završetak radova na Domu kulture te za kupovinu instrumenata. Prema odluci Povjerenstva, ovom društvu nije dodijeljena niti jedna kuna. O takvoj odluci matične domovine počasni predsjednik KPD »Silvije Strahimir Kranjčević« *Joza Kolar* kaže: »Na žalost, nismo dobili niti kune. To će znatno otežati rad u Društvu, pa ćemo stoga napraviti pismeni prigovor Povjerenstvu koje je bilo zaduženo za raspodjelu sredstava i obrazložiti ćemo im naše razloge, zašto smo mi, po našem mišljenju, trebali dobiti sredstva.

Nećemo dozvoliti da se Društvo počne rušiti, to je sigurno. Sačuvati ćemo ga kako god budemo znali i umjeli makar vlastitim sredstvima kako smo to činili i do sada, ali mislimo da smo zaslužili pažnju i dio sredstava«, zaključuje *Joza Kolar* i dodaje:

»I taj dio sredstava što je dobio Bački Monoštor neznatno je. Meni je jako žao što moram reći i stalno spominjem, da su naša hrvatska sela pored Dunava zapostavljena. I od strane organa naših institucija ovdje kod nas, a sad vidimo da nismo dobili značaja ni na ovoj raspodjeli sredstava iz

Hrvatske. Izuzetno mi je teško kad vidim da ni Bački Breg, Sonta, Vajska, Bođani pa i Bački Monoštor s najmanjim dijeljenim iznosom sredstava nisu dobili ništa za konkretnu pomoć. Tom području koje se nalazi u izuzetno teškom položaju, po mom mišljenju, trebalo je znatnije pomoći nego što je to učinjeno prema drugima. Svjesni smo da su i drugima sredstva potrebna, jer su svugdje domovi zapušteni. Znamo i da dovoljno sredstava nije bilo.

Ali da nas nisu spomenuli niti s jednom kunom to jednostavno ne mogu shvatiti«.

NEKI IPAK NAPREDUJU: I dok su jedni razočarani, drugi već planiraju što će sve i koliko moći sa sredstvima koja će im pristići. Hrvatsko kulturno umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora dobilo je 300.000 kuna, najveći iznos koji je dodjeljivan. Već kako su Somborci na ranijim skupovima najavljivali, prioritet im je obnova Hrvatskog doma. Predsjednik Društva *Šima Raič* napominje da su to »inicijalna sredstva za dogovorenu rekonstrukciju i dogradnju zgrade Društva u Somboru podignute prije oko pola stoljeća, koja je sada već prilično ruinirana. Pomoć iz Republike Hrvatske će odmah biti usmjerena na rekonstrukciju krova iznad velike dvorane i uređenje unutrašnjosti dvorane«.

Svakako da raduje svaka pomoć i vidni napredak u svakoj od hrvatskih institucija, no, tko će se pozabaviti onima koje nerijetko zaboravlja vlastita zajednica, a sada očigledno i matična domovina. Ovakva raspodjela sredstava može ugasiti neke od projekata i hrvatskih udruga, a kako inače biva, sve se to lomi prvo o leđa onih kojima je i inače teško. ■

Nakon protesta seljaka Vlada odlučila o pomoći poljoprivredi

Milijarde za deblokadu putova

*Iako je Vlada ponudila najviše što se moglo, odobreni iznos pomoći pokriva tek oko 40 posto procijenjene štete * Poljoprivrednici zadovoljni iznosom i najavom o dugoročnoj strategiji razvoja*

Piše: Vesela Laloš

Nakon višednevnog protesta seljaka i blokade prometnica na sjeveru Vojvodine, republička Vlada je i prije obećanog roka donijela odluku o osiguranju sredstava pomoći za poljoprivrednike koji su pretrpjeli štetu od dugotrajne suše. Odobreni iznos pomoći u vrijednosti od 2,5 milijarde dinara, kako je ocijenio potpredsjednik Vlade József Kasza na konferenciji za tisak u Subotici, veći je od prvobitno obećanog, ali i manji od ukupno procijenjene štete, koja se kreće oko 6,5 milijardi dinara. »Vlada je uključila sve mo-

Vlada je također donijela odluku da se izradi dugoročni program razvoja poljoprivrede do konca rujna ili početka listopada, te da se kroz javnu raspravu, uz suradnju sa seljačkim udrugama, dođe do modela najoptimalnijeg programa razvoja agrara. »Treba reći da nas čekaju teška vremena. Put našeg ulaska u EU vezan je i za

usuglašavanje propisa koji važe u Europi, u oblasti poljoprivrede, što je svakako velik posao. A to znači i drugačiju kvantitetu i drugačiju kvalitetu naših proizvoda. Ukoliko želimo ući u EU 2007. godine, moramo znati da je taj period prilagođavanja iznimno kratak za naše poljoprivrednike, i da će ići s teškim mukama. Ukoliko bi taj period bio duži, za našu poljoprivredu je to svakako bolje«, ocijenio je Kasza.

Árpád Kiss, predsjednik Udruge seljaka Subotice, nakon sastanka poljoprivrednika s potpredsjednikom vlade Józsefom Kaszom, izjavio je da su seljaci zadovoljni onim što je dobiveno od Vlade, osobito što su gotovo svi njihovi zahtjevi uvaženi. »Ovakav odgovor Vlade znači da nema više potrebe za protestima, a mi možemo

reći da je Vlada dala zaista dobru ponudu. Prema našim prvim procjenama, u visokom procentu udovoljeno je našim zahtjevima koje smo u 12 točaka podnijeli nadležnima. U svemu tome je možda još važnija činjenica da je poljoprivrednicima ponuđena suradnja i partnerstvo u koncipiranju strategije dugoročnog razvoja agrara, isto kao i odluka o zaštiti domaćeg proizvođača kroz uvozne carine, te možemo zaključiti da se pokazalo kako se ipak vodi računa o zaštiti poljoprivrede, i dugoročnoj strategiji, i da Vladina odluka nije samo gašenje požara«, rekao je Kiss, ali i ocijenio da je protest bio vrlo uspješan, jer je uspio skrenuti pozornost i međunarodne zajednice na problem poljoprivrede.

Pokrajina i lokalna samouprava mogu donijeti dodatne mjere za ublažavanje posljedica suše, a među prvim je to uradila subotička općina, koja će iz proračuna osigurati određena sredstva za hitno interveniranje.

Izvršni odbor SO Subotica u srijedu je usvojio odluku o proglašenju elementarne nepogode na svojem teritoriju, što je jedan od načina da se osiguraju sredstva pomoći gazdinstvima koja su pretrpjela štetu od suše. Iznos sredstava još nije utvrđen, a ona će se izdvojiti iz dijela proračuna predviđenog za hitne intervencije. Pomoć će biti podijeljena nakon utvrđenog stupnja štete, ali će se svakako ići na to da je dobiju domaćinstva koja su u najtežem stanju, prije svega staračka, kojih ima dosta u subotičkoj općini, i koja su nedvojbeno najugroženija.

guće izvore pomoći, pa iako je željela dati više, jednostavno nije imala iz čega«, rekao je Kasza, napominjući da je to istodobno najveća pomoć kojom je bilo koja vlada u povijesti Srbije intervenirala u poljoprivredi. »Sva šteta nije mogla biti nadoknađena, i zato treba prihvatiti ovu gestu Vlade. Pogotovo kada se ima na umu da je ovo ipak gotovo 50 puta veći iznos pomoći od prvobitno planiranog i obećanog, koji se kretao tek oko 80 milijuna dinara«. Inače, od ukupno odobrene pomoći jedna milijarda će stići poljoprivrednicima na sjeveru Vojvodine, gdje je zabilježena šteta iznosi preko 50 posto.

Od predviđenih 2,5 milijarde, dio će biti u nafti – ukupno 168 milijuna litara će biti pušteno na tržište po umanjenoj cijeni za 25 posto, odnosno 30 dinara po litru, što čini financijski efekt od 1,36 milijardi dinara. Svim poljoprivrednicima koji su pretrpjeli štetu bit će na raspolaganju po 45 litara po hektaru, i to ne samo ratarima – na pomoć će moći računati i voćari i stočari. Za potrebe jesenje sjetve bit će izdvojeno 50 tisuća tona sjemenske pšenice – 20 tisuća za područja s procijenjenom štetom između 25 i 50 posto, i 30 tisuća za štetu iznad 50 posto. Poljoprivrednici će uz to dobiti 30 tisuća tona NPK gnojiva besplatno – 12 tisuća oni s 25 do 50 posto oštećenja na poljima, i 18 tisuća s 50 posto štete.

U paketu pomoći je i Vladina odluka da

se poljoprivrednicima otpiše porez u cijelosti za narednih godinu dana, kao i da doprinosi za mirovinsko i invalidsko osiguranje miruju. Doprinosi za Srbijavode i Vode Vojvodine bit će reprogramirani za naredne tri godine.

Na nivou države Vlada je donijela odluku o zadržavanju prelevmana i zaštitnih carina, kako bi domaću poljoprivrednu proizvodnju zaštitila od konkurencije iz inozemstva, a ta zaštita će se također odnositi i na voćare i stočare. Istodobno, već su mobilizirana sredstva da se nadoknade i isplate regresi i premije za mlijeko, što je već realizirano za prvih pet mjeseci ove godine. Isplaćeni su također šećerna repa, suncokret, soja, i više od polovine premija za duhan.

Srbija na raskršću

Ratnici – mirovnjaci

Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

*Odluka je, ipak,
pala i sada je
samo dilema
(vojnog ministra
Tadića, pored
ostalih) ima li
Vojska SCG
snage i sposob-
nosti iz svog
profesionalnog
sastava
»dobrovoljno«
izdvojiti tisuću
vojnika koji će
svoju zemlju na
nekom tuđem
vrućem terenu
prikazati u
jednom novom,
sasvim
drugačijem,*

Neka netko poslije kaže kako se političke (vladajuće) elite Srbije i Crne Gore, odnosno Državne zajednice SCG, ne odlikuju brzinom i harmonijom. Za samo desetak dana od »šokantne« Živkovićeve »američke« ideje kako bi se jedan kontigent naših profesionalnih vojnika mogao uskoro priključiti međunarodnim vojnim mirovnim misijama po svijetu, Marovićev Ministarski savjet je njegovo »razmišljanje« već pretočio u odluku.

Samo još da se odredi lokacija (Irak, Liberija, Istočni Timor...) na kojoj će uvježbani profesionalci manifestirati svoju privrženost svjetskom miru. I, naravno, naći tisuću takvih, koji će znati svjetske jezike i biti spremni svoje »bogato prethodno iskustvo« staviti na raspolaganje našim provjerenim »prijateljima« Kofiju Annanu ili Zacku Kleinu.

I kako to obično biva, prije nego što će se predsjednik Vlade vratiti iz SAD i preciznije obrazložiti svoju »velikodušnu mirovnu ponudu«, ovdašnja javnost se oštro podijelila. Jedni su je zdušno podržali, smatrajući je, valjda, krunskim dokazom kako se u ovoj zemlji konačno nešto radikalno izmijenilo. Drugi su, pak, »otkrili« da premijer zloupotrebljava i prekoračuje svoje ovlasti i »krajnje neodgovorno« nudi »naše dečke« kao »topovsko meso« ili »glinene golubove za odstrel.« Recimo, u Iraku. Prvi se, jasno, jugo-nostalgičarski prisjećaju mirovnih misija Titove armije na Golanskoj visoravni tijekom 60-tih, procjenjuju da bi jedan takav potez zasigurno odvratio ovdašnje političare i (preostale) Miloševićeve generale od uobičajenog manira da sebe smatraju neprikosnovanim vojnim arbitrom u raz-

rješavanju vrućih nacionalnih (balkanskih) razmirica. Ovi drugi, međutim, traže da se o eventualnom mirovnom angažmanu »naše« vojske raspiše svenarodni referendum, pa neka narod odluči što će. Istina, nisu ti isti čuvari »integriteta« vojske (Koštunica, Miloševići socijalisti, radikali, Arkanovci) tako razmišljali u vrijeme kada su tu vojsku (JNA, pa VJ) slali u Hrvatsku, Bosnu i na Kosovo da »rješava« problem s »pobunjenim« nesrpskim narodima, ali, bože moj, vremena su se promijenila, pa nije zgoreg konzultirati narod isplati li se ići u mirovne misije. Uostalom, nije isto ginuti za »patriotsku nacionalnu stvar«, ili tamo negdje u »bijelom svijetu« pod »plavim kacigama« miriti zaraćene plemenske poglavice.

Odluka je, ipak, pala i sada je samo dilema (vojnog ministra Tadića, pored ostalih) ima li Vojska SCG snage i sposobnosti iz svog profesionalnog sastava »dobrovoljno« izdvojiti tisuću vojnika koji će svoju zemlju na nekom tuđem vrućem terenu prikazati u jednom novom, sasvim drugačijem, mirovnom svjetlu. Dilema je utoliko veća što je sindrom anakronog »nacionalnog patriotizma«, u čije ime je vojska toliko puta grubo zloupotrebljavana, i dalje, u neku ruku, najjači upravo u vojnim strukturama. Za njih se, i poslije svega što se od 5. listopada dešavalo, tvrdi da se veoma sporo i teško odriču stare ideološko-nacionalističke matrice, koji joj je srpski nacionalizam, pod rukovodstvom Slobodana Miloševića, nametnuo još u vrijeme prije nego što će početi proces ubrzanog rastakanja bivše SFRJ.

Još se, naime, strijepi da je upravo vojni establišment glavni

kreatorski svojevrsnog otpora međunarodnim integracijama, tvorac antihaaške atmosfere (uz obilatu političku podršku njenog doskorašnjeg »vrhovnog komandanta« Koštunice), zaštitnik »lika i djela« ratnih zločinaca Ratka Mladića i (doskora) Veselina Šljivančanina, i uz crkveni vrh, vodeća konzervativna snaga koja nastoji Srbiju vratiti na kolosijek ksenofobije i zatvorenog društva.

Uprkos svemu, čak i sumnjama da se vojska nije baš valjano prešaltala na teren »borbene mirovne gotovosti« da bi se njeni dijelovi stavili pod komandu tamo nekih »stranih« generala, ovaj (Živković-Tadić-Marović) potez ima jaku pozitivnu konotaciju. Prije svega, da bude ozbiljan indikator i test, a i uvod u proces definitivnog napuštanja stare, pogubne, militarističke logike (vojnog hegemonu na Balkanu) i prelaska na jednu novu, demokratsku, mirnodopsku doktrinu (koja se, usput, sve češće najavljuje), čiji je cilj da Srbija krene u svjetske (političke, vojne, ekonomske) integracije. I na taj način skine sa sebe tešku hipoteku glavnog kreatora političke i vojne nestabilnosti u ovom dijelu Europe iz posljednjeg desetljeća prošlog stoljeća.

Bit će tako, naravno, ako i ovo ne bude korak kratkog daha, ako se iza njega ne krije isključivo politički (predizborni) marketing vladajuće garniture. Njoj, naime, iz mnogih, prije svega unutrašnjih razloga, rejting ubrzano pada, pa neki analitičari smatraju da je debata o sudjelovanju SCG u mirovnim operacijama u svijetu samo paravan ne bi li se izbjeglo suočavanje s nekim kudikamo delikatnijim domaćim temama. ■

Hotel »Panonija«

Skromno, vrijedno i istrajno

Kako će se ova sadašnja vremena kroz koju godinu zvati teško je znati, ali malo je vjerojatno da će biti upamćena kao herojska. Jer, danas, izgleda nema se više što herojsko raditi u Vojvodini. Nismo rekli da se nema ništa raditi. Naprotiv!

Piše: Mirko Sebić

Kao da je svima, ali zaista svima, dosadilo ovo jalovo preganjanje, pa još po vrućini. Dosta je politike, hoćemo na more. Tako su dva bivša suborca – Isakov i Čanak – poslije prošlotjednih ispucavanja i prepucavanja, svatko na svoju stranu, otišli na zasluženi odmor. Štos sa isključenjem pomenutog Isakova iz LSV djelovao je kao vic za morsku plažu. Oni nepristrasni rekli bi da je ligašima pričanje viceva išlo mnogo bolje prije pet-šest godina, kao, recimo, onda kad su iz svojih redova isključivali *Gorana Matića* zbog nepoštovanja stranačke discipline.

Bila su to duhovita herojska vremena. Kako će se ova sadašnja vremena kroz koju godinu zvati teško je znati, ali malo je vjerojatno da će biti upamćena kao herojska. Jer, danas, izgleda nema se više što herojsko raditi u Vojvodini. Nismo rekli da se nema ništa raditi. Naprotiv, posla ima preko glave, ali nije herojski, nekako je običan svakodnevni.

KUHANJE KAŠE: Zato priče o tome tko je »izdao« a tko »prokockao« izgleda više ne drže vodu, a građani na njih gledaju kao na neke privatne međustranačke razmirice koje su greškom procurile u javnost. Istinski greše oni koji misle da će kuhajući aferašku kašu izbjeći da se i sami ne poprskaju bučkurišem koji drugima priređuju. Nije tu riječ o nekakvoj replici na staru narodnu: tko drugome jamu kopa..., već jednostavno više nikog ne zanima udubljivanje u beznačajne razlike.

A kakva su onda ovo vremena ako nisu herojska? Pa, mogla bi biti jednostavno prozaična. Mogli bismo sada, u tišini, kad u nekoj morskoj hladovini odmaraju akteri velikih političkih igara pogledati što radi mala prozaična Vojvodina. I iskreno se za pitati je li stvarno nije baš ništa učinjeno da nam bude bolje. Tu vrstu odgovora trebaju tražiti i uvježbavati ovdašnji političari, jer čini se da će ova vrsta upitanosti biti važnija od svega drugog.

Jer, čime ćete pred građane izaći kad dođe vrijeme, recimo, poslije četiri godine za polaganje računa? Teško da će onda vrijediti argumenti kako su ono tamo nepošteni a mi eto ni tuđi oraj nismo uzbrali. Svi

smo već pomalo umorni od iste vrste igre - kaza koji već godinama za svo zlo krivi one druge.

POKAZATI REZULTAT: Očigledno je da će nosioci funkcija, oni koji, na primjer, četiri godine u Vojvodini rade (ili trebaju raditi) poslove od općeg pokrajinskog značaja, svoju egzistenciju pravdati jedino djelima a ne frazama o čistom i neukaljanom obrazu. To naravno ne znači da im može biti oprošteno kakvo mešetarenje ili korupcionaški masni zalogaj, ali znači da

Vojvodini bi mogli pomoći političari koji sebe vide kao radnike na razboju društvenih promjena, a ne kao neprikosnovene lidere na čelu tih promjena. »Skromno, vrijedno i istrajno«, mogao bi netko početi vesti taj slogan svilenim koncem na zastavi Vojvodine, inače, zašto su je onoliku šili.

pored poštenja treba pokazati i neki rezultat. Ta mjera konstruktivnosti i pomjeranje granica jedino i jeste ono bitno za građane Vojvodine, bez obzira kojoj stranci ili naciji pripadaju.

Društveni proizvod koji je u 2001. godini porastao za 11,61 posto, a ne recimo pao za 2,42 posto godišnje kao devedesetih, govoriti će nešto o karakteru ove vladavine isto kao i broj novih investicija, ostvarenih regionalnih veza, formiranih novih škola ili prestrukturiranih ustanova koje uspješno rade.

Prelazak na jezik analitičkih izvješća o stanju privrede ili izdavanje dosadnih priopćenja u kojima se sumiraju rezultati rada Vlade ili neke njene ustanove bit će siguran pokazatelj da se krećemo napred.

Danas dok ovo čitate, polovicom kolovoza, sezona je godišnjih odmora u kojoj političari lješkare u hladu morske obale, a mi primjećujemo kako i bez njih stvari hodaju i ništa nije stalo.

Vojvodini bi mogli pomoći političari koji sebe vide kao radnike na razboju društvenih promjena, a ne kao neprikosnovene lidere na čelu tih promjena. »Skromno, vrijedno i istrajno«, mogao bi netko početi vesti taj slogan svilenim koncem na zastavi Vojvodine, inače, zašto su je onoliku šili. ■

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
- ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.420 din.)
- ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1.988 din., a u jednom pravcu 1.106 din.)
- ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Morana Paliković Gruden, predsjednica Skupštine grada Zagreba

Zagreb otvoreni grad

Prva žena na dužnosti predsjednice Skupštine grada Zagreba Želja za izgradnjom partnerskih odnosa s Hrvatima u SCG * Definirati konkretne projekte koji će biti u interesu obje strane*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Morana Paliković Gruden u lokalnu politiku ušla je na izborima prije dvije godine, a od travnja 2002. je predsjednica Skupštine grada Zagreba. Završila je fakultet političkih znanosti, dugo je radila kao novinarka, a kasnije kao poduzetnica, kada je osnovala list »Zaposlena žena«. Iskorak koji je učinila direktnim ulaskom u politiku napravila je radi toga jer je, po vlastitim riječima, shvatila da iskustvom koje je skupila i znanjem koje ima može pridonijeti da se demokratski procesi brže odvijaju.

Više od deset godina bavila se ženskim pitanjem u nevladinim organizacijama i nastoji to ogromno iskustvo danas prenijeti na žene u Hrvatskoj narodnoj stranci, čija je članica. U stranci je zadužena za žensku inicijativu. Bila je u jednom mandatu, od 1986. do 1990. godine parlamentarna zastupnica u delegaciji sindikata i to iskustvo joj je dragocjeno danas, kad vodi Skupštinu grada. Zagrepčanka je po rođenju i ima dvoje odrasle djece. Nastojala je uvijek živjeti zanimljivo i birati poslove koji je vesele, a i danas je veoma zainteresirana za žensko pitanje i afirmaciju žena na javnoj i političkoj sceni.

HR: Kako izgleda voditi tako veliki grad kao što je Zagreb, odnosno, biti na dužnosti predsjednice Skupštine grada?

S ponosom ističem da sam prva žena predsjednica Skupštine grada Zagreba. Duboko sam uvjerena da je Zagreb imao dovoljno sposobnih i pametnih žena, ali očito je to bio jedan muški prostor i sret na sam i zadovoljna da mogu ponijeti titulu prve žene u vođenju Skupštine. Na stojim je voditi racionalno i kreativno, da se vrijeme koje provodimo u Skupštini racionalno koristi, jer mislim da smo izabrani od građana da prvenstveno obavimo određene poslove, savjesno i korektno i to nastojim osigurati. Druga stvar koju sam napravila jest da sam otvorila Skupštinu građanima. Postoji procedura prema kojoj udruge šalju svoje predstavnike u Skupštinu, a zainteresirani građani dolaze sami. Oni se nalaze na našoj galeriji i prate rad sjednice. Osim toga, svaki ponedjeljak od dvanaest do

dva primamo građane, moja dva potpredsjednika i ja. Jedan potpredsjednik je dio koalicijske vlasti, gospodin Velnić, a drugi, gospodin Tepeš, je iz redova oporbe. Na taj način dajemo priliku sebi a i građanima da stvarno pokažemo kako želimo demokratski pristup i kako želimo saznati što njih zanima.

HR: Koji su najčešći problemi zbog kojih Vam se građani obraćaju?

Moram priznati, u analizi tih dolazaka građana u Skupštinu, većina razloga zbog kojih oni dolaze zapravo ne spada u rad Skupštine. Ali, ja koristim te razgovore i ta primanja i izvještaje da se informiram, da vidim što njih zapravo muči, i drugo, da ih skupštinske službe upute tamo gdje oni trebaju rješavati svoje probleme. Jedan mali dio, otprilike 15 posto tih upita spada u našu nadležnost i vrlo sam zadovoljna što na brzi način dolazimo do takvih informacija i onda možemo nešto uraditi. Još nešto imamo u planu: pokušavamo osigurati TV i radio prijenos sjednice, ili barem dijelova, na kojima je dnevni red zanimljiv za građane. Mislim da to koristi i nama koji zastupamo građane i građanima koji trebaju čuti i vidjeti na koji način mi to radimo.

HR: Za Zagreb se obično kaže da nije samo glavni grad Hrvatske već i glavni grad svih Hrvata. Je li to uistinu tako?

Ja sam sigurno ta koja će uvijek braniti da je grad Zagreb važan za čitavu Hrvatsku i da je važan naravno i za sve Hrvate. On ne može dobiti tu važnost samo po sebi, po poziciji što je glavni grad, mora to i zaslužiti. Dakle, Zagreb mora biti aktivan u odnosu sa svima, mora biti dobro informiran, mora uvijek davati inicijativu i onda kao takav može dobiti taj status. Jer, znate, ako ga ne dobije zbog stvarnog rada i ako ga ne dobije zbog svoje otvorenosti, onda se čak i u Hrvatskoj postavlja pitanje ljubomore, zašto sve ide Zagrebu. Zagreb mora biti u tom smislu tri koraka naprijed, jednostavno zato da bi inicirao neke procese, da bi predlagao određene projekte, da bi plasirao određene ideje i da bi na taj način služio svoj status, da tako kažem.

HR: Hrvati u Srbiji i Crnoj Gori očekuju pomoć kako od Hrvatske, tako i od grada Zagreba. Što im u tom smislu možete poručiti?

O samom državnom pomaganju hrvatskoj zajednici ne bih govorila, to nije moj posao. Sasvim sam sigurna da postoji u sustavu način na koji to treba regulirati i pretpostavljam da ukoliko ta pomoć nije dostatna i nije na vrijeme, da se radi možda o tromosti sustava ili o izradi nekih kriterija koje Hrvatska želi izgraditi, po kojima bi pomagala rad nacionalnih zajednica. Pretpostavljam da Republika Hrvatska ima interesa i da će sigurno naći u sustavu način da potpomaže određene akcije koje recimo neće imati direktne veze sa Zagrebom.

Međutim, što se tiče grada Zagreba, ne mislim da mi trebamo davati pomoć, mislim da mi trebamo ostvarivati suradnju, trebamo raditi na zajedničkim projektima i tu su ideje, naravno, dobrodošle s obje strane. Moramo dogovoriti što su zajednički interesi i onda to realizirati. U tom smislu vidim jednu odgovornost prema sredstvima koja se za to trebaju osigurati i stoga svaki naš projekt mora biti definiran, mora biti u interesu obje strane. Moramo graditi partnerske odnose.

HR: Kad je počela suradnja Zagreba i Subotice, te Zagreba i hrvatske zajednice u SCG?

Ta suradnja je počela prije dvije godine, dok je u pripremi bilo uvođenje hrvatskog jezika kao službenog jezika. Osobno sam procijenila da je to dobar trenutak da počnemo razmišljati na drugačiji način. Angažirala sam se i pokušala nagovoriti i suradnike da se angažiraju i u tom smislu stvarno je bio vrlo dobar odaziv i mislim da smo dosta učinili u proteklih godinu i pol dana od kada je ta tema aktualna. Za nju smo saznali prilikom proslave dana grada Novog Sada i usputnog posjeta hrvatskoj zajednici u Subotici. Mislim da smo dosta zanimljivih stvari napravili, a to je posjet djece Zagrebu i njihovo ljetovanje na moru, kad je prošle godine 150 djece bilo u posjetu matičnoj zemlji odnosno Zagrebu, i mi smo im pokazali Zagreb, Sljeme. Jedna grupa je boravila u Pionir-

skom gradu, bili su u posjetu zajedno sa mnogom kod predsjednika republike *Stjepana Mesića*, bili su gosti Skupštine i bili su vrlo razdragani, djeci se to dopalo. Zatim smo im omogućili da u našim objektima i objektima Crvenog križa na moru provedu deset dana, gdje su imali programe za koje smo smatrali da djeca te dobi trebaju imati i mislim da su se dobro zabavili i da im je taj boravak koristio. Tamo sam ih i sama posjetila, bili su vrlo zadovoljni.

HR: Hoće li će se i ove godine organizirati posjet ovdašnje djece matičnoj zemlji?

Ove godine djeca također idu, mada, moram priznati, kasno smo uopće saznali za želju da djeca žele ponovo doći u Hrvatsku. Saznali smo to tek 22. srpnja, kad je delegacija HNV-a bila kod mene u Zagrebu i uz dosta poteškoća smo uspjeli to dogovoriti i organizirati. Mislim da će oni krenuti 18. kolovoza, riječ je o grupi od 50 djece. Ovdje bih istakla, važno je dogovarati se o projektima, dobro ih organizirati i ukoliko je to zanimljivo za zajednicu Hrvata ovdje, onda bi to svakako trebalo unapređivati. Treba vidjeti koju to djecu želimo slati, odrediti kriterije, i treće, možda napraviti i razmjenu, možda i da djeca iz Zagreba dolaze u Tavankut, Suboticu i Palić, a djeca iz Tavankuta, Subotice, Palića da dolaze u Zagreb i da na taj način stvaramo prijateljstva.

HR: Suradujete li i s drugim udrugama i institucijama osim Hrvatskog nacionalnog vijeća?

Sad smo pokušali našu suradnju sistematizirati kroz Hrvatsko nacionalno vijeće, ali inače smo isto tako surađivali s Hrvatskim akademskim društvom. Pomogli smo osnivanje Fonda za stipendiranje studenata, ali sada očekujemo vidjeti razradu kriterija, na koji način se sredstva dijele i očekujemo u smislu partnerskih odnosa vidjeti na koji način će sami ljudi ovdje potpomoći svoj vlastiti fond. Mi jesmo za inicijativu, ali želimo da i naši partneri urade svoj dio. Spremni smo surađivati na svakoj temi, ali hoćemo je prvo utvrditi i želimo da to ima neku formu. Inače, osobno ću se rado angažirati ako se ovdje nađe neka civilna ženska organizacija, da pomognem. Pozo-

vite me i ja ću dati sve od sebe, jer smatram da nedostaju kontakti između civilnih organizacija, a to jako pomaže da se neke ideje plasiraju.

HR: Koji su, po Vašem mišljenju, programi važni i gdje bi se mogla ostvariti suradnja?

Mislim da je važna edukacija u sferi medija. Znam iz osobnog iskustva, budući jednom novinar uvijek novinar, da vam svaki dan trebaju neka nova znanja. Prema tome, ako mi u nekim područjima možemo pružiti neka znanja, mislim da je u redu pružiti ih i omogućiti razmjenu, jer isto tako vjerujem da se i ovdje može nešto naučiti. Moje je životno iskustvo da, kad sam dolazila negdje dati svoje iskustvo i svoje znanje, uvijek sam se vraćala s nekim stvarima koje sam i sama naučila.

Ove godine smo još predložili, povezati mlade ljude koji su angažirani kroz Vijeće s civilnim sektorom u Zagrebu, jer primjećujemo da su mladih tu ima, ali su slabo angažirani. Možda im treba znanje nekih dodatnih tehnika, recimo, za djelovanje u političkom i javnom životu, i mi predlažemo otvaranje mogućnosti dolaska, razmjene znanja i iskustva. Vjerujem da to ne bi bilo teško. Uglavnom, mislim da su kontakti i susretanje važni, a civilne organizacije su vrlo dobar oblik za razmjenu iskustava i znanja i bilo bi dobro potaknuti taj proces.

HR: Koji programi i ideje su trenutno »na stolu«?

Prošle godine smo predložili da osiguramo prostor na Zagrebačkom velesajmu, koji je gradska, zagrebačka, tvrtka, da obrtnici i mali poduzetnici iz okolice Subotice dođu u Zagreb i predstave svoje proizvode, a možda i da zagrebački obrtnici dođu ovdje predstaviti se kod vas. Ponudili smo besplatno prostor na sajmu i ponudili smo bes-

Zagreb je grad kojeg mi nastojimo držati otvorenim gradom.

Te partnerske odnose vodimo i s drugim gradovima, recimo,

najduže prijateljstvo imamo s gradom Majncom, zatim s

dalekim Šangajem imamo također prijateljski odnos. Možda

bi u nekoj perspektivi mogli i gradove Suboticu i Zagreb

povezati na jedan formalniji način

S gradonačelnicom Zagreba Vlastom Pavić

platnu promociju njihovih programa, time da bi dio troška kojim oni dolaze do Zagreba morali snositi sami. Na žalost, ta ideja se nije realizirala i mi smo je tijekom ovog boravka ponovo aktualizirali i ponudili to ponovo, jer mislimo da bi bilo korisno.

HR: Kome je ponuđen ovakav vid suradnje?

Mi smo to ponudili gradu Subotici i prošle godine za vrijeme Dužijance doveli smo obrtnike o svom trošku. Dovedi smo predsjednika Obrtničke komore, predstavnika Gospodarske komore grada Zagreba i direktora Turističke zajednice. Mislim da smo sve učinili kako bismo pokazali da smo stvarno spremni prihvatiti to i da tražimo partnere. Napomenuli smo na razgovorima u HNV-u kako smatramo da bi oni mogli okupiti ljude i biti partneri u tom projektu, ali nemamo ništa protiv da oni nađu još partnera. Očekujemo sad s ove strane feed-back, očekujemo neki povrat, što oni o tome misle i kako bi oni to realizirali, pa ćemo se dogovoriti. Ako i bude nekih neslaganja, u hodu ćemo ih rješavati. Predložili smo da oni dođu na jesenski ili proljetni zagrebački velesajam, ali ako oni hoće nešto drugo, mi ćemo se i tu prilagoditi.

HR: Uvijek je prisutna tema financiranja ovakvih projekata.

Osobno ne volim priču koja počinje novcem, stvarno mislim da ljudi prvo moraju

iznijeti ideje, onda moraju valorizirati te svoje ideje, zatim se te ideje, ako su dobro valorizirane, pretvaraju u projekte, a onda tražite partnere. Ako sve skupa nađete u krajnjoj liniji, kad imate gotovu stvar i kad je prezentirate, onda možete razgovarati o tome hoćete li osigurati novac za to ili ne. Ali, samo govoriti o novcu, a zapravo nemati konkretne projekte mislim da je gubljenje vremena, mislim da je to priča koju trebamo zaboraviti i da jednostavno moramo postaviti suradnju na drugim osnovama. U to nastojim uvjeriti svoje sugovornike.

HR: Koji su prvi koraci kod iniciranja projekata i suradnje?

Mislim da je nužno otvarati sve moguće - sti, to pod navodnicima kažem »treba otvarati vrata i prozore«, a onda će se i pojaviti novi ljudi i dovesti će se i nove ideje i profilirati će se novi izazovi i mislim da smo to dužni za neke nove generacije koje dolaze. I isto tako mislim da treba omogućiti da se prelazi iz jednog sektora u drugi, primjerice između sektora politike i sektora nevladinih organizacija. Dobro je da se stječe osnovno znanje u nevladinim organizacijama i onda da se s tim iskustvom odlazi u politiku. Tada politika dobiva konkretni oblik, manje je uopćena i mislim da je to vrlo korisno.

HR: Koji je interes Zagreba u partnerstvu?

Zagreb je grad kojeg mi nastojimo držati otvorenim gradom. Te partnerske odnose vodimo i s drugim gradovima, recimo, najduže prijateljstvo imamo s gradom Majncom, zatim s dalekim Šangajem imamo također prijateljski odnos. Možda bi u nekoj perspektivi mogli i gradove Suboticu i Zagreb povezati na jedan formalniji način. Ali, naravno, vi otvarate vrata, otvarate mogućnosti suradnje, jer hoćete dokazati da je Zagreb otvoren grad. Na primjer, imamo vrlo dobru suradnju s gradom Omišem koji je u Hrvatskoj, ali trudimo se da ti odnosi budu jako dobri. To je ljetna manifestacija u kojoj poklanjamo gradu Omišu koncert kajkavskih pjesama svake godine. Znači, morate se dobro potruditi biti zanimljivi Omišanima koji kad se rode zapjevaju, s jednim melosom koji sigurno nije takav kakav je dalmatinski. Isto tako, ugošćujemo omiške dalmatinske klappe u studenom u Zagrebu i to je vrlo posjećen koncert, dajemo mu veliki značaj i, eto, na taj način smatramo da treba ostvarivati i suradnju sa Suboticom.

HR: Što bi bilo interesantno iz Subotice za grad Zagreb?

Mi možemo raditi izložbe, predstaviti neke autore ili grupu autora u Zagrebu, a možemo i nešto zagrebačko tu prenijeti. Baš u vrijeme kad su nam u posjetu bili predstavnici HNV-a, u Skupštini Zagreba je bila izložba dječjih radova na temu Moj kvart u XXI. stoljeću. To je jedna vrlo slatka izložba koju smo vodili u Grac, a voditi ćemo je i u Lil, u Francusku, gdje su djeca po kvartovima crtala i pravila modele na koji način žele da njihov kvart izgleda. Mislim da se predstavnicima Vijeća to dopalo i rekli su da će razmisliti, i ako to oni budu željeli, mi ćemo to organizirati. Mogu biti predstave, mogu biti profesionalne ili amaterske, što god zažele mi ćemo se potruditi napraviti. Lane smo imali jednu muzičku priredbu, odnosno koncert klasične glazbe i, koliko sam vidjela, svima se dopalo.

HR: Kakvi su Vaši dojmovi s ovogodišnje Dužijance?

Sviđa mi se Dužijanca, to je jedan lijep običaj, ljeti kad se malo toga događa. Znam da nije bilo lako očuvati tu tradiciju. Inače, sedmi i osmi mjesec su mjeseci kad ljudi odlaze na godišnje odmore, to su mjeseci kad djeca nemaju obveze i naravno da obitelji nastoje to vrijeme iskoristiti da negdje zajedno provedu vrijeme i tu održati ovako veliku manifestaciju je teško, ali mi je jasno da je za ovaj kraj to važno. Jasno mi je da je poljodjelstvo, bavljenje konjima i žitom i obradom žita za ovaj kraj važno i vidi se da svi oni koji rade na tome, rade vrijedno i zbog toga i dolazim. ■

TELEX VOJVODINE

Izvršno vijeće Vojvodine o privatizaciji

Pet firmi na prodaju

Izvršno vijeće Vojvodine je na sjednici održanoj prošlog petka razmotrilo inicijativu o privatizaciji još pet firmi iz Vojvodine. »Zeleno svjetlo« za privatizaciju dobili su: AD »Štamparija Kultura« u Bačkom Petrovcu, DP »Mokrin« iz Mokrina koje se bavi tovom i uzgojom stoke, proizvodnjom mlijeka, pšenice, ječma i drugih poljoprivrednih kultura, zatim DP za građevinarstvo »Progres« iz Vrbasa, Društveno transportno poduzeće »Auto-prevoz« iz Pančeva, te DD za trgovinu, proizvodnju i usluge »Banat« iz Kikinde.

Otvorena kancelarija Izvršnog vijeća u Vršcu

Mirkoregionalna povezivanja

U Vršcu je prošlog tjedna svečano otvoren i započeo s radom prvi eksperimentalni ured Pokrajinskog tajništva za lokalnu samoupravu i međuopćinske odnose. To predstavlja svojevrsnu pripremu PIV-a za predstojeće ustavne promjene i decentralizaciju uprave i tako započinje definiranje mikoregija u Vojvodini.

»Danas se počinje ostvarivati ono što smo najavljivali od početka godine, a to je djelomična decentralizacija uprave i sistema funkcioniranja Izvršnog vijeća Vojvodine, posebice u odnosu na gradove, centre i mikoregije«, rekao je u Vršcu na svečanom otvaranju u prošli četvrtak *Emil Fejzulahi*, pokrajinski tajnik za lokalnu samoupravu i međuopćinske odnose.

»U Vojvodini postoje mnogi krajevi koji imaju potrebu za mikoregionalnim povezivanjem i udruživanjem niza sadržaja

koji nisu isključivo u nadležnosti lokalnih samouprava. Ako ovaj eksperimentalni ured opravda razloge svoga postojanja i pokaže pozitivne rezultate, iduće godine bit će otvoreni uredi u šest većih vojvodanskih centara,« dodao je tom prilikom Fejzulahi.

Đorđe Đukić posjetio Muzej Vojvodine

Vratiti muzeju vojvodanski karakter

Predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Đorđe Đukić* i potpredsjednik Izvršnog vijeća *dr. Duško Radosavljević* posjetili su u utorak Muzej Vojvodine.

Direktor Muzeja *prof. dr. Ranko Končar*, predstavio je gostima bogatu zbirku eksponata izloženu u okviru stalne postavke i upoznao ih s problemima ove ustanove. Končar je istakao da predstoji rad na sanaciji krova obje zgrade Muzeja, s obzirom da se nalaze u veoma lošem stanju. Predsjednik Đukić je naglasio da će Izvršno vijeće osigurati sredstva koja su predviđena za programe i projekte ove ustanove za 2003. godinu, ali da je Vijeće spremno financijski pomoći i sanaciju krova, tim prije što se već sada planiraju sredstva proračuna Vojvodine za 2004. godinu. Također, istaknuto je da zbog kulturno-povijesnog značaja Muzeja treba riješiti i probleme vezane za rekonstrukciju fasade i sanaciju vlage.

Potpredsjednik Radosavljević je istakao

da se Muzeju mora vratiti vojvodanski karakter koji je izgubio, jer će se na taj način Vojvodina prepoznati kao multikulturalna sredina.

Kreditna podrška za poljoprivredu i prerađivačku industriju

Jasne poslovne ideje

U Izvršnom vijeću Vojvodine prošlog petka je održan sastanak predsjednika i potpredsjednika IV APV i Fonda za razvoj APV, *Đorđa Đukića* i *Ištvana Pastora*, s predstavnicima vojvodanskih mlinova, mlinarskih udruženja, direktorima agroindustrijskih poduzeća, zadruga i poljoprivrednicima. Sastanak je organiziran kako bi Fond za razvoj Vojvodine mogao steći uvid u potrebe i želje i ideje predstavnika agrara i agroindustrije i da za svoj naredni natječaj utvrdi što realnije i atraktivnije uvjete. Konstatirano je da poljoprivredi i prehrambenoj i prerađivačkoj industriji treba materijalna podrška i da su krediti Fonda samo jedan od činilaca koji će financijski pomoći onima koji žele zasijati pšenicu. Predsjednik Đukić je naglasio da su kreditni uvjeti kakve nudi Fond dokazano najpovoljniji i da je stoga obveza onih koji ih dobiju da ih što prije vrate kako bi ih iskoristio naredni krug korisnika. Kao i do sada, sredstva će biti dodijeljivana onima koji imaju jasne i isplative poslovne ideje i planove kao i potrebne garancije o vraćanju kredita. Fond će nastaviti pomagati uspješne programe u poljoprivrednoj proizvodnji i industriji pod najpovoljnijim tržišnim uvjetima.

Predsjednik Fonda za razvoj *Đorđe Đukić* najavio je čitav niz novih sastanaka na kojima će biti razmatrane mogućnosti daljnje privatizacije u poljoprivredi i poljoprivrednoj industriji, kao i o financiranju pojedinih programa u ovoj važnoj oblasti.

Proslavljena »Dužijanca« u Subotici

S kruhom zahvale u iščekivanje bolje godine

Piše: Dušica Dulić

Subotica je prošloga vikenda bila u znaku Dužijance, žetvene svečanosti koja je iz obiteljske proslave prerasla prvo u crkvenu, zatim u gradsku, a od prije nekoliko godina u manifestaciju koja objedinjuje gradsko slavlje na trgu i zahvalu u crkvi.

U okviru programa ovogodišnje Dužijance prošlog petka je na Trgu slobode u Subotici upriličena tamburaška večer na kojoj su sudjelovali tamburaški ansambli Hajo, Žute Dunje, Ravnica, Sljedbenici Pere Tumbas Haje i Orkestar somborskog tamburaškog društva.

Istu večer su velikom broju okupljenih predstavljeni ovogodišnji bandaš i bandašica Ivica Tumbas i Jasmina Šarčević, a potom je bio organiziran i izbor tri najljepša para u bunjevačkoj nošnji. Prema odluci stručnog žirija za najljepši par su bili izabrani Tanja Dulić i Tomislav Vukov, prvi pratitelji su bili Ivana Merković i Stanislav Prčić, a drugi Ivana Horvacki i Ivan Molnar.

U subotu je u Katedrali Svete Terezije svečano »Večernje« (Vespere) služio beogradski nadbiskup i metropolit msgr. Stanislav Hočevar budući da iz zdravstvenih razloga uzoriti kardinal Mario Francesco Pompedda, pročelnik Rimskoga sudišta, nije mogao doći.

Poslije Vespere na Trgu slobode je na improviziranom salašu održana Skupština risara, scenski prikaz pogodbe risara s domaćinima salaša, Anom Sikora i Aleksandrom Malušev. Uslijedilo je zatim Veliko kolo uz nastup brojnih folklornih grupa i udruga iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, a najbrojnija su svakako bila društva sa sjevera Bačke.

Blagoslov i svečani ispraćaj bandaša i bandašice iz Crkve sv. Roka označio je početak središnje nedjeljne proslave »Dužijance«. Svečano misno slavlje, koje je služeno na platou iza katedrale, predvodio je također msgr. Stanislav Hočevar, a zatim su se zvanice i mladi u nošnjama

svečanom povorkom uputili prema središnjem gradskom trgu gdje su bandaš i bandašica gradonačelniku Subotice Gezi Kucseri predali kruh od novoga žita. Gradonačelnik je tom prigodom održao govor osvrćući se prije svega na ovogodišnji slab rod i loše stanje u poljoprivredi.

I ovogodišnju Dužijancu su svojim prisustvom uveličale brojne zvanice, a među njima predsjednica i potpredsjednik Skupštine Grada Zagreba Morana Paliko-vić Gruđen i Vladimir Velnić, predstavnici veleposlanstava i konzulata, republičke i pokrajinske vlade, susjednih općina, te čelnici Skupštine općine Subotica.

Nedjeljno slavlje je po tradiciji završeno »Bandašicinim kolom«. Prema riječima predsjednika Organizacijskog odbora »Dužijance« 2003. Grge Kujundžića, program žetvenih svečanosti se nastavlja 21. kolovoza otvaranjem Likovne kolonije »Bunarić«, a završava Proštenjem na Bunariću posljednjeg vikenda u kolovozu. ■

Tri najljepša para s bandašom i bandašicom

Iz bogatog programa gostujućih folklornih društava

Svečani prijem u Subotičkoj biskupiji

Sudionici svečanog misnog slavlja

Biskup i nadbiskup
predvoditelji mise
zahvalnice

Najmlađi i najzapaženiji

Gosti iz Zagreba, Veleposlanstva i Konzulata RH

Najzaslužniji risari i risaruše

Mladi u povorci

Neizostavne konjske zaprege

Gradonačelnik Géza Kucsera preuzima kruh od
novog žita

Završno kolo na središnjem gradskom trgu

Što govore udžbenici u školama BiH, Hrvatske i Srbije

Promoviranje »novog« nacionalizma

Piše: Vesela Laloš

Bosanski su udžbenici najmanje nacionalno isključivi, te stoga više otvoreni prema svjetskoj i južnoslavenskim književnostima; nasuprot njima stoje hrvatski i srpski sa znatno većom isključivošću drugih nacija, pri čemu su hrvatski u tome radikalniji, ali obje strane znatno manje pažnje posvećuju književnosti ostalih južnih Slavena od BiH – govori analiza udžbenika tri postjugoslavenske države koju je proveo zagrebački Centar za istraživanje tranzicije i civilnog društva

Povijesna zbivanja na tlu nekadašnje jugoslavenske države tijekom proteklog desetljeća svoje tragove ostavila su i u sadržaju obrazovnog štiva u školama novonastalih država. Tom temom se bavio zagrebački Centar za istraživanje tranzicije i civilnog društva, koji je uradio komparativnu analizu sadržaja, tematike i vrijednosnih poruka udžbenika historije i čitanki, to jest obavezne lektire u osnovnim školama i gimnazijama Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Udžbenici koji su bili predmet toga istraživanja predstavljaju temelj za izvođenje školske nastave u trima državama, a tiskali su ih nacionalni zavodi za udžbenike.

Opći pogled na dobivene rezultate govori o visokom stupnju sličnosti kada je riječ o čitankama, s tim što se hrvatski udžbenici izdvajaju po razini suvremenog metodskog pristupa, i istodobno većim zahtjevom za samostalno i kritičko čitanje književnoga teksta. U pogledu »konstrukcijskih uporišta« – izbora književnih formi i tema u lektirama, vrijednosnim porukama, predstavljanju »nas« i »drugih« – udžbenici u sve tri države pokazuju velike sličnosti, u biti nastale uslijed primjene iste matrice za prikazivanje književne i povijesne građe. U vezi s tim istraživači ocjenjuju da se radi o »devetnaestostoljetnoj koncepciji povijesti nacionalne književnosti kojom se stvarala i održavala nacija kao povijesno i organski jedinstveno društveno biće«, a po svoj prilici tu istu funkciju obavlja i danas. Stoga je logičan i podatak da su u svim analiziranim udžbenicima gimnazije najviše zastupljena djela iz doba romantizma i realizma, koja su i sama svoje

dobno učestvovala u formiranju nacija i njihovog identiteta.

ISKLUČIVANJE »DRUGOG«: Razlike se najviše pojavljuju u koncipiranju sadržaja udžbenika koji se dotiče književnog stvaralaštva drugih nacija. Ključni moment u tome je postupak »isključivanja Drugih«, koji karakterizira sve tri grupe. Naime, u pogledu omjera u kojem se pojavljuju djela nacionalne književnosti i ostalih, odnosno svjetske književnosti, kao i južnoslavenskih književnosti uopće, primjetna je razlika prije svega između bosansko-hercegovačkih s jedne strane i hrvatskih i srpskih udžbenika s druge. Bosanski su udžbenici, naime, najmanje nacionalno ekskluzivni, i stoga više otvoreni prema svjetskoj i južnoslavenskim književnostima. Hrvatski i srpski su znatno isključiviji, ali s razlikom prema predmetu ignoriranja, s tim što su hrvatski za stupanj isključiviji. U njima se, naime, ne pojavljuje niti jedan tekst srpske književnosti, dok se književnost ostalih južnoslavenskih naroda pojavljuje u obimu od 0,8 posto. BiH udžbenici, kao i udžbenici u srpskim školama, tome posvećuju nešto više prostora, ali ipak i dalje minimalno – samo tri odnosno 3,4 postotka.

I na drugi se način u udžbenicima uočava takav princip isključivanja »dru-

gih« – recimo, kroz ignoriranje latinice, odnosno ćirilice, vjerskih tekstova, nespominjanje religije... Međutim, po općim temama i vrijednosnim porukama, udžbenici u sve tri države ne pokazuju veće razlike, i one se tek povremeno pojavljuju. Tako se recimo u bosanskim udžbenicima najviše govori o sukobima, a najmanje u hrvatskim, dok su srpski po ovome između njih. I kada se govori o stradanjima naroda u tim sukobima, razlike su minimalne kada je riječ o stradanju vlastitog naroda – sve tri nacije najviše govore o ovoj temi, ali dok Bošnjaci u velikoj mjeri spominju i stradanja drugih nacija, Hrvati to čine u manjoj mjeri, ne spominjući stradanja Bošnjaka, dok u srpskim udžbenicima nema niti jednog teksta o stradanjima naroda BiH i Hrvatske.

ZAJEDNIČKI TURCI: U udžbenicima povijesti »drugih« su češće prisutni kada se govori o neprijateljima i protivnicima koji nam nanose štetu, ili ometaju ostvarenje naših ideala. Tu se pojavljuje jedan zanimljiv fenomen »protivnika u povijesnoj epici«, kao metafora zla, koji je u svim

Srba i Hrvata oni visoko rangirani, i zauzimaju drugo mjesto neprijateljske liste, dok su ih Bošnjaci postavili na četvrto mjesto. Austro-Ugarska je na sve tri liste zauzela treće mjesto. Kod Bošnjaka i Hrvata se kao neprijatelji još pojavljuju i Mađari, dok ih Srbi u svojim udžbenicima ne spominju u tom svijetlu, ali su oni zato tu ulogu namijenili Bugarima. Kao ekskluzivni neprijatelji samo na hrvatskoj listi pojavljuju se i Mlečani odnosno Italija.

Konačno, etiketom neprijatelja ova tri naroda su se častila i međusobno – Hrvati Srbe i Srbi Hrvate stavili su na peto mjesto po stupnju neprijateljstva, ali su i jedni i drugi izostavili Bošnjake. Bošnjaci su, međutim, tu etiketu zalijepili i Hrvatima i Srbima. ■

Tko je kome neprijatelj

Zanimljiva je lista neprijatelja koji se pojavljuju u udžbenicima književnosti, odnosno povijesne epike Hrvata, Bošnjaka i Srba. Na prvom mjestu se na sve tri rang liste nalaze Turci, i to je jedna od njihovih rijetkih dodirnih točaka. No, za razliku od Srba i Hrvata, kod kojih se Turci kao neprijatelji pojavljuju u tekstovima 28 (kod Srba) odnosno 17 puta kod Hrvata, Bošnjaci ih u školskim udžbenicima kao »neprijatelje« spominju sedam puta, isto koliko i Srbe, koji tako s Turcima dijele prvo mjesto na »listi neprijatelja«.

I ostala mjesta na spomenutoj listi pokazuju dosta poklapanja, pa se tako kod sva tri naroda javljaju i Nijemci, s tim što su kod

udžbenicima pripisan Turcima. Turci se kao onaj »drugi« u tekstovima hrvatskih i srpskih udžbenika pojavljuje na prvom mjestu, kao najčešći neprijatelj. Začuđujuće, oni su visoko rangirani i u bosanskim udžbenicima, u kojima se nalaze na prvom mjestu, ali dijeleći ga sa Srbima. Turci su dakle, zaključuju autori istraživanja, bosansko-hrvatsko-srpski topos. Ako se u potpunosti, ili u značajnoj mjeri međusobno isključuju u drugim stvarima, Turci su im polje susreta, polje gdje se zajedno nalaze. Tako se može reći da su književna djela prezentirana u udžbenicima neka vrsta sjećanja na prošlost, koja kada se pojavljuju kroz više generacija posta-

ju skladišta kolektivnog pamćenja.

Zaključak istraživača je da provedena analiza pokazuje da udžbenici računaju na čitaoca koji s jedne strane treba razumjeti vrijednosti književnosti, i vrijednosti koje takva književnost promovira, ali s druge strane, s djelomičnim izuzetnom bosanskih udžbenika, računaju na »našeg«, strogo nacionalnog, odnosno nacionalno svjesnog čitaoca. Ova kalkulacija je zapravo proizvodnja poželjnog čitaoca. Pitanje je stoga i da li se »povlađivanjem« povijesnim zbivanjima dopire do modernog viđenja svijeta koje počiva na polivalentnosti, ili se jednostavno potvrđuje odsustvo kritičkog uvida u vlastitu tradiciju i njenog stvarnog dometa, pitaju se autori oglada. ■

Izvršno vijeće Skupštine Vojvodine o transformaciji javnih glasila

Prvo tržište, onda proračun

Prošlog petka je na redovnoj sjednici Izvršnog vijeća Skupštine Vojvodine pokrajinski tajnik za informiranje Rafail Ruskovski članove pokrajinske vlade informirao o pravcima transformacije pokrajinskih javnih glasila u skladu sa Zakonom o informiranju

Piše: Mirko Sebić

Utraganju za što boljim rješenjima za razdvajanje novinarske sfere rada od utjecaja države i njenih organa, novi Zakon o javnom informiranju je predvideo da osnivači javnog glasila ne mogu biti, ni posredno niti neposredno, država ili teritorijalna autonomija, kao ni ustanova, poduzeće ili drugo pravno lice koje je u pretežnom dijelu u državnoj svojini, ili koje se u cjelosti ili djelomice financira iz javnih prihoda, osim ako to nije predviđeno posebnim zakonom, kao što je slučaj sa Zakonom o radiodifuziji.

Skupština Vojvodine, kao što je poznato, osnivač je sedam novinsko-izdavačkih kuća na jezicima nacionalnih manjina (»Ruske slovo«, »Hlas ludu«, »Libertatea«, »Magyar szó«, »Hét nap«, »Hrvatska riječ« i »Them«, te izdavačke kuće koja izdaje vojvodanski dnevnik na srpskom jeziku »Dnevnik« i list »Poljoprivrednik«.

PREPUŠTANJE OSNIVAČKIH PRAVA: Zakonski rok da se Skupština »oslobodi« osnivačkih prava nad ovim institucijama je dvije godine od datuma usvajanja Zakona o javnom informiranju. Naravno da to ne znači i gašenje ovih izdavačkih kuća, jer bi se tako došlo u sukob sa Zakonom o nacionalnim manjinama i elementarnim pravom informiranja na materinjem jeziku, ali o tome što to znači i kako će se stvari razvijati bilo je riječi na sjednici Iz-

vršnog vijeća Skupštine Vojvodine održanoj prošlog petka.

U priopćenju sa sjednice dostavljenom medijima ocjenjuje se da u ovom slučaju posebno treba imati u vidu multijezičnost informiranja u Vojvodini, kao i do sada osiguranu razinu ostvarivanja prava na in-

formiranje na materinjem jeziku. Ovo prevedeno na običan jezik znači da ni jedan izdavački projekt koji egzistira u ovom trenutku, a tiče se informiranja na jezicima nacionalnih manjina, neće biti ukinut ili suspendiran. Rješenje je nađeno u prenošenju osnivačkih prava na nacionalna vijeća kod onih poduzeća i ustanova koja se bave informiranjem na mađarskom, slovačkom, rusinskom, rumunskom, hrvatskom i romskom jeziku, dok se za poduzeće »Dnevnik«, koje izdaje dnevni list »Dnevnik« na srpskom jeziku, predlaže privatizacija u skladu s općim pravilima i

uz suglasnost Skupštine Vojvodine.

ODGOVORNOST MATIČNIH DRŽAVA: Izvršno vijeće je zadužilo Pokrajinsko tajništvo za informiranje da do kraja tekuće godine obavi konzultacije s predstavnicima nacionalnih vijeća i pripremi nacrt odluke o prenošenju osnivačkih prava na nacionalna vijeća manjina. Upravni odbor »Dnevnika« obvezuje se da do 30. studenog 2003. godine sačini plan aktivnosti u 2004. godini usklađen sa Zakonom o javnom informiranju, odnosno, da precizno odredi što će činiti kako bi poduzeće bilo privatizirano.

Transformacija u sferi javnog informiranja ide, kako vidimo, munjevito, a realno je predvidjeti da ide k smanjivanju ukupne količine novca odvajanog iz proračuna za medije na jezicima manjina, a oni će eventualne nedostatke vlastitog proračuna morati popunjavati iz proračuna matičnih država, ali i na tržištu. Ako smo dobro razumjeli neke od izjava pokrajinskog tajnika za informiranje, odluke o dotacijama iz proračuna uzimati će u obzir i pozicioniranost medija na tržištu u odnosu na stvarne mogućnosti tog tržišta. Ne treba pretjerano detaljno poznavati stanje u oblasti medijskog tržišta da bi se znalo da medijima ovo neće biti baš lako. ■

Subotička Mlekara odlučila o dokapitalizaciji

Kapital »Salford continental IMC« ulazi u Suboticu

Skupština AD »Mlekara« Subotica donijela je odluku da ova tvrtka uđe u dokapitalizaciju, čime se udvostručuje sadašnja vrijednost kapitala tvrtke. Dokapitalizaciju će izvršiti strani investitor »Salford continental IMC«, a ugovor predviđa ulaganje 12 milijuna eura u razvoj, socijalni program za zaposlene s postojećim brojem radnika, kolektivni ugovor AD »Mlekara«, garantiranje zaposlenima radnog mjesta za najmanje pet godina, uz sadašnju visinu zarade i godišnje povećanje od najmanje deset posto. Također, svim akcionarima se garantira isplata dividende na razini dosadašnjih isplata, uz njihovo povećanje razmjerno godišnjem rastu zarada u AD »Mlekari«.

»Salford continental Inc« je između više ponuđača predložio najbolje uvjete između više zainteresiranih, a prihvaćanjem njegove ponude subotička Mlekara će se naći u

poslovnom sustavu s još četiri mljekare koje je kroz dokapitalizaciju privatizirao »Salford« – riječ je o Novosadskoj, Somborskoj, Zaječarskoj mljekari i zemunskom Imleku. Nakon ulaska i subotičkog proizvođača u sustav »Salforda« to će postati gigant s oko 60 posto kapitala mljekarske industrije Srbije, ocijenjeno je na konferenciji za tisak.

Osnovni cilj dokapitalizacije je podizanje tehničko – tehnološke razine koja će ispunjavati europske norme i time omogućiti da se proizvodi Mlekare nađu na inozemnom tržištu. Istovremeno se planiraju ulaganja u sirovinsku bazu, marketing, obrtna sredstva. Vrijednost svih akcija, i postojećih i novih iz dokapitalizacije je jednaka, a u slučaju prodaje na europskim ili domaćim burzama po isteku moratorijuma od pet godina prodavat će se po istim vrijednostima i u procentualno istoj razmjeri. Dokapitalizacijom investitor osigurava sebi 50 posto vlasništva, a daljom kupovinom akcija na burzi od sitnih akcionara (koji žele prodati svoje akcije), on će povećati svoje učešće u vlasništvu i upravljati »Mlekarom« shodno procentu otkupljenih akcija, preko Upravnog odbora i Skupštine, priopćio je predsjednik skupštine akcionara Mlekare *Nebojša Kačanski*. Ovom dokapitalizacijom očekuje se najmanje dvostruko povećanje obujma proiz-

vodnje i odabranog asortimana mliječnih proizvoda, uz garantirani plasman na inozemnom i domaćem tržištu.

Ovakvom odlukom o dokapitalizaciji, međutim, nisu zadovoljni mali akcionari koji su nedavno formirali udruženje kako bi zaštitili svoje interese, insistirajući da Mlekara, koja je sada 80 posto u rukama akcionara, ide na aukcijsku prodaju, jer se očekuje da će cijena njihovih akcija tada biti znatno veća. Nakon ulaska »Salforda«, on će kao većinski vlasnik s 50 posto akcionarske vrijednosti odlučivati o daljoj sudbini svih akcija, smatraju mali akcionari.

V. L.

Akcionari TUP »Palić« d. d. mijenjaju statut

Tri neuspjele prodaje izazivaju sumnju

Neizvjesnost oko prodaje Turističko-ugostiteljskog poduzeća »Palić« d. d. i dalje traje, zbog čega su nezadovoljni akcionari sazvali sastanak, na kojem su namjeravali razmotriti sve nepravilnosti u koje sumnjaju i poduzeti korake da se izađe iz tog ćorsokaka. Poduzeće je, naime, već tri puta izlazilo na aukciju ali sva tri puta neuspješno. Prvog puta su se pojavili problemi u registru akcionara, dok se na posljednje dvije aukcije, u lipnju i julu srpnju, jednostavno nisu pojavili kupci. Akcionari su još nakon prvog puta javno iznijeli dvojbu da u rukovodstvu ne postoji stvarna želja da se poduzeće proda, te da se time štite interesi grupe privilegiranih.

Na jučerašnjem skupu, koji je trebao

prerasti u skupštinu akcionara, odlučeno je da se krene sa izmjenom statuta, kako bi se napravio pravni prostor da upravo akcionari mogu odlučivati o bitnim pitanjima, a namjera je da se nakon toga angažira neovisna brokerska kuća koja bi napravila novu procjenu kapitala i ispita poslovanje bivšeg rukovodstva. Nedavno je, naime, dugogodišnji direktor TUP »Palić« *Milorad Štavljanin* podnio ostavku, i istodobno dao otkaz, ali je i dalje ostao na čelu Upravnog odbora firme.

Novi moment u priči o ovom ugostiteljskom poduzeću je najava da će se već za nekoliko dana, točnije 26. kolovoza, na burzi pojaviti državne akcije, čiji paket iznosi 44 posto. Ukoliko se nakon toga nađe

makar nekoliko akcionara koji će prodati samo šest posto ostalog paketa akcija novom kupcu, odnosno vlasniku, tada bi mali akcionari mogli ostati bez većinskog paketa.

Direktor poduzeća *Obrad Bogdanović* je na skupu upozorio akcionare da sastanak nije sazvan po zakonu i da nemaju pravo mijenjati statut, ali mu je odgovoreno da oni poduzimaju taj korak jer nemaju više povjerenja u rukovodstvo. Iznijeta je također primjedba da se na aukcijama izlazilo s nepotpunom dokumentacijom, odnosno da je iz prospekta o prodaji bilo izostavljeno nekoliko značajnih objekata u vlasništvu TUP »Palić«, kao i da imovina koja se prodaje nije na adekvatan način bila prezentirana. Zbog svega toga akcionari su imenovali troje novih akcionara da ih zastupaju na aukcijama, smatrajući da ih dosadašnji nije na pravi način zastupao.

V. L.

VIJESTI

Obilježena 13. obljetnica postojanja DSHV

Prijemom za članove i simpatizere stranke Demokratski savez Hrvata u Vojvodini proslavio je prošlog petka 13. obljetnicu postojanja. »Pred nama je velika zadaća obnove i omasovljenja stranke«, rekao je tom prigodom vršitelj dužnosti predsjednika DSHV-a *Petar Kuntić*.

Iako pozvan, bivši predsjednik stranke *mr. Bela Tonković* nije se pojavio na prijemu, kao ni predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u SCG *mr. Josip Ivanović*. Osim članova, simpatizera, te predstavnika drugih koalicijskih stranaka, među kojima je bio i predsjednik HNS *Franjo Vujkov*, proslavi 13. obljetnice postojanja DSHV-a prisustvovala je generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *dr. Jasmina Kovačević*.

Poziv na suradnju Zagreba i Subotice

U ponedjeljak je potpredsjednik Skupštine grada Zagreba i predsjednik Turističke zajednice Zagreba *Vladimir Velnić*, koji je inače bio gost ovogodišnje Dužijance, imao upriličen susret s čelnicima Skupštine općine: gradonačelnikom *Géom Kucserom*, predsjednikom Izvršnog odbora *Árpádom Pappom* i članom gradske vlade zaduženim za gospodarstvo i turizam *Mirkom Ostrogoncem*, a skupu s prisustvovali i čelnici HNV-a *mr. Josip Ivanović* i *Lazo Vojnić Hajduk*. Vladimir Velnić je rekao kako Zagreb kao središte jedne turističke zemlje želi svoju suradnju u toj grani gospodarstva proširiti prije svega na susjede, osobito one zemlje u kojima žive Hrvati i da je to jedan od razloga zbog čega nudi Subotici da organizira svoj dan u Zagrebu kroz sadržaje koje će Subotica odabrati i ponuditi domaćinima. Nositelji i organizatori ove manifestacije bi trebali

biti Hrvatsko nacionalno vijeće i Skupština općine Subotica, a Dan Subotice bi se trebao održati ili ove jeseni ili na proljeće, što najviše ovisi o organizatorima. Potpredsjednik zagrebačke Skupštine je bio i na redovitom brifingu kada je predstavnicima medijskih kuća, osim ove turističke ponude, najavio i da će Zagreb koji veoma cijeni manifestaciju Dužijanca pomoći da se dogodne na trgu improvizira jedna drugačija pozornica-salaš na kojoj će biti više hlada, odnosno da Subotičani trebaju osmisliti taj objekt a da će onaj materijalni dio osigurati Zagreb.

Zajednička ulaganja SO Subotica i ADF-a

Skupština općine je odlukom Izvršnog odbora kao dio svojega učešća u programima Američke agencije za razvoj izdvojila 90.000 dinara za medicinske aparate u Zdravstvenom centru, 140.000 za rekonstrukciju učionica u Osnovnoj školi »Žarko Zrenjanin« i 327.000 za opremanje Info centra u mesnoj zajednici »Čantavir«. Ovi programi su višestruko skuplji, a ostatak novca ulaže ADF.

Omladinski ljetni kamp

Nevladina organizacija »Otvorene perspektive« iz Subotice od 3. do 14. kolovoza domaćin je ljetnog omladinskog kampa koji se organizira pod nazivom »Living together – better together«. Sudjeluje šezdesetak mladih iz Vrbasa, Užica, Kraljeva, Novog Pazara, Niša, Zaječara, Beograda i Subotice, a cilj je stvaranje uvjeta za formiranje mreže omladinskih multikulturnih klubova i definiranje okvira za njihovo međusobno povezivanje i suradnju. Aktivnosti se odvijaju kroz radionice.

Saziv Likovne kolonije »Bunarić«

U četvrtak je na salašu *Paje Đurasevića* u Subotici (Bunarić) otvoren 7. saziv Likovne kolonije »Bunarić« na kojemu će sudjelovati 27 likovnih umjetnika iz Češke, Mađarske, Hrvatske, BiH, Slankamena, Sremske Mitrovice, Sombora i Subotice.

Prema programu, umjetnici danas slikaju na Paliću gdje će im domaćin biti Vila Viktorija, a navečer će im s početkom u 19 sati na bunarićkom salašu predavanje o »50 godina umjetničkih kolonija u Vojvodini« održati povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*. U subotu 23. kolovoza sudionici kolonije će biti gosti JKP »Palić Ludaš« na Ludoškom jezeru, a navečer će na Bunariću biti organizirano predstavljanje knjige »Bunjevački blues« *Tomislava Žigmanova*. Zatvaranje kolonije je zakazano za nedjelju u 18 sati na salašu *Paje Đurasevića* kada će biti i izloženi nastali radovi.

Sastanak s predstavnicima mjesnih zajednica

U ponedjeljak je održan sastanak Općinske uprave SO Subotica s predstavnicima svih mjesnih zajednica s teritorija subotičke općine. Predstavnici Općine su predložili velikom broju okupljenih oblike suradnje i način financiranja mjesnih zajednica, dok su predstavnici mjesnih zajednica izrazili važnost i zahtijevali tješnju suradnju s Zavodom za urbanizam. Iznijeto je i da će Općina pomoći najugroženijim zemljoradničkim obiteljima te da će u tu akciju biti uključene mjesne zajednice budući da one najbolje poznaju situaciju na terenu.

Dan svetog Istvana

U Subotici se od 15. kolovoza počinje obilježavati najveći nacionalni praznik Mađara, Dan svetog Istvana, a proslava će se održati na Paliću, između ženskog i muškoga štranda.

Pomoć Caritasa Subotičke biskupije

Od siječnja ove godine Caritas Subotičke biskupije je zahvaljujući donacijama europskog Caritasa dobio mogućnost za proširenje programa kućne njege i u tu svrhu je primio 12 novih radnika. Usluge Caritasa su besplatne i namijenjene su Subotičanima koji ne mogu platiti ni najmanju cijenu otvorene zaštite Gerontološkog centra. Usluge pružaju svim osobama bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost, a oni koji su u potrebi mogu se javiti službi Caritasa čije je sjedište u Subotici, u Zmaj Jovinoj br. 20, ili na telefone: 024/559-524 ili 524-315. Drugi vid brige je klub za umirovljenike u Gajevoj 50, također u Subotici, a otvoren je od 8 do 18 sati.

Osnovana nova Župa u Srijemu

Ostvarena davnašnja želja

LAČARAK – Dan 26. srpnja 2003. zlatnim će slovima biti upisan u srca vjernika župe Srijemska Mitrovica i u povijest »kićenog Srijema«. Toga dana, na blagdan sv. Ane, osnovana je na teritoriju srijemskog dijela Đakovačke i Srijemske biskupije nova župa Lačarak s filijalama: Martinci, Kuzmin, Divoš, Čalma, Stara Bingula i Mandelos. Selo Lačarak bilo je najveća filijala župe Srijemska Mitrovica s vjernicima pretežno mađarske i hrvatske nacionalnosti.

Do kraja 70-tih u selu s inače većinskim pravoslavnom stanovništvom postojala je katolička crkva u kojoj su svećenici iz Srijemske Mitrovice svake nedjelje okupljali vjernike na svetoj misi, dijelili sakramente i katehizirali. Zub vremena je učinio svoje pa se stara crkva urušila, a zajednica se polako gasila. Ubrzo zatim došle su godine kada je postalo teško bilo što poduzeti, počev od dobijanja građevinske dozvole pa do pribavljanja ostale potrebne dokumentacije. Tako je bilo sve do 2001. kada je blagoslovljen kamen temeljac za izgradnju nove crkve. I dok je rasla materijalna crkva počela se obnovljati i živa Crkva Kristovih vjernika željnih duhovne hrane i utjehe. Ova obnovljena zajednica sabrana »od sva četiri vjetra u živi Božji hram« predstavlja jednu svijetlu točku na srijemskim prostrima nakon svih nemilih godina. Kako se

ona obnavljala, tako je vremenom rasla potreba i želja za dodjeljivanjem vlastitog pastira ovom malom, ali Kristu i Crkvi vjerno stadu.

Imajući oka i uha za potrebe svojih vjernika u Srijemu, dijecezanski biskup mons. *Marin Srakić* donio je odluku o osnivanju nove Župe sv. Ane majke Blažene Djevice Marije u Lačarku, a pomoćni biskup Đakovački i Srijemski i generalni vikar za Srijem mons. *Đuro Gašparović* odluku o imenovanju prvog župnika u osobi vlč. *Kruno-slava Đakovića*, dosadašnjeg župnog vikara u Srijemskoj Mitrovici. Postavljanjem župnika u Lačarku data je mogućnost intenzivnije duhovne skrbi vjernicima u Lačarku i udaljenim selima, koji premda malobrojni žele kontakt s Crkvom i žele očuvati svoj katolički identitet.

Ovom trostrukom slavlju: proslavi nebeske zaštitnice sv. Ane, proglašenju Župe i imenovanju prvog župnika prethodila je trodnevica koja je održana u Lačarku uz prisustvo lijepog broja vjernika. Trodnevnicu je predvodio mitrovački župnik i tadašnji dušobrižnik za to područje *preč. Eduard Španović*. Kroz tri dana vjernici su razmišljali o značenju proglašenja župe, uložili vjernika laika u Crkvi danas i o vlastitom pozivu u Crkvi. Na kraju župnik se svima zahvalio na susretljivosti tijekom prethodnih godina i obećao bratsku pomoć mladoj župi i župniku. Svako veče je bila prilika i za svetu ispovjed.

Povijesno euharistijsko slavlje na blagdan sv. Ane predvodio je Đakovački i Srijemski biskup mons. *Marin Srakić* uz koncelebraciju pomoćnog biskupa i generalnog vikara za Srijem mons. *Đure Gašparovića*, šesnaest svećenika iz Srijema među kojima četvorica svećenika istočnog obreda. Svetoj misi su nazočile i redovnice iz različitih družbi te veliki broj vjernika iz Lačarka, Srijemske Mitrovice i okolice,

kao i pravoslavni svećenici – prota *Milorad Golijan*, arhijerejski namjesnik iz Srijemske Mitrovice i otac *Duško Marijano-vić*, starješina pravoslavnog hrama u Lačarku, te potpredsjednik MZ *Milorad Kuzminac*.

Vlč. *Đaković* se kao novi župnik obratio na kraju misnog slavlja zahvalivši se svima na sudjelovanju u ovom povijesnom događaju i pozvao župljane na zajednički rast u vjeri i hod putem Istine, Života i Ljubavi.

Vjernici novoosnovane Župe počeli su se okupljati čim se javila ideja o izgradnji crkve – još dok su služene mise na otvorenom, i uvijek su bili spremni na suradnju i pomoć. Iako možda nedovoljno poučeni u vjeri i nakon skoro dvadesetogodišnje pauze u redovitom sakramentalnom i liturgijskom životu, Lačarci su spremno prihvatili suodgovornost za život Župe i rado se odazvali na svaki poziv za pomoć koji im je bio upućen oko izgradnje crkve, a sada i župnog stana.

Kada se osniva nova župa na području koje je većinsko katoličko to je sigurno velik i svečan događaj i zaslužuje pažnju. Osnivanje župe u dijaspori dobija još više na važnosti i značaju tim prije što se radi o malim zajednicama kojima prijeti potpuna asimilacija i gubljenje vjerskog i svakog drugog identiteta. Broj od oko 800 do 1.000 katoličkih duša je možda zanemariv za velike katoličke župe u Hrvatskoj, ali u dijasporskoj situaciji čini respektabilni podatak koji ne smije biti zanemaren. Takve zajednice se u svom okruženju ne mogu pokazati kvantitetom, već samo kvaliteto.

Ivan Cingeli

Obilježeno pola milenija župe Bački Breg

U znaku pjesnika Ante Jakšića

BAČKI BREG – U sklopu proslave 500 godina župe Bački Breg, u nedjelju 10. kolovoza u 18.00 sati u crkvi sv. Mihovila Arhandela prikazana je sveta misa za pjesnika Antu Jakšića, njegovu mamu Klaru i sestru Evu. Nakon svete mise, priređena je književna večer posvećena ovom pjesniku. O životu i djelu ovog pjesnika je govo-

rio velečasni *Davor Kovačević*, a djeca su čitala njegove pjesme.

Ante Jakšić potiče iz obitelji šokačkih Hrvata. Rođen je u Bačkom Bregu 22. travnja 1912. godine gdje završava osnovnu školu. Započeo je učiti bravarski zanat, ali ga ubrzo napušta i odlazi u sjemenište u Suboticu, a u šestom razredu gimnazije je premješten u Travnik. U sedmom razre-

du napušta isusovačku gimnaziju i dolazi u Sombor gdje pohađa vanjsku gimnaziju. Nakon mature studira u Zagrebu. Diplomirao je na filozofskom fakultetu 1937., a profesorski ispit je položio 1942. i sve do umirovljenja djeluje u prosvjeti. Neprekidno se bavio i književnim radom i bio je jedan od najvećih kršćanskih pjesnika u Hrvata. Preminuo je 30. studenog, a sahranjen 4. prosinca 1987. g. u rodnom Bačkom Bregu.

Z. G.

Fešte na obali i u zaleđu Šibensko-kninske županije

Uspjeli nastup Tavankučana

VODICE, PAKOVO SELO: Po procjeni organizatora tradicionalnih fešti održanih u Vodicama i Pakovu selu, ove godine se okupilo blizu 100 tisuća ljudi. Iako su se obje fešte održale u isti dan, 4. kolovoza, vodička fešta, koja je godinama prezentirana kao nenadmašiva, nije omela Pakovčane da prirede, kako reče glavni organizator »VI Pakovačke fešte« *Frane Bilić*, »Svoju feštu i po svojim mjerama«, koja se od 1995. godine održava u ovome malenom selu u šibenskom zaleđu.

U selu koje broji svega nekoliko stotina žitelja, entuzijazma ne manjka, pa su tako i ove godine priredili svečani program na kojem je nastupilo devet kulturno-umjetničkih društava.

Na mjesnom nogometnom stadionu okupilo se preko 10 tisuća posjetitelja, gostiju, mještana i turista koji su došli vidjeti bogatstvo hrvatskoga folklor, pjesme i glazbe. Svečani program sadržajno je bio primjeren svačijem ukusu. U prvome dijelu programa nastupila su kulturno-umjetnička društva iz Huma na Sutli, Širokog Brijega, Babine Grede, Gospića, Šćita, Rame (BiH), Tavankuta, Polače, i Primoštena, prikazavši bogatstvo i raznolikost hrvatskog folklor.

Veliku pozornost i simpatije gledališta privuklo je Društvo iz Tavankuta koje je u posebnoj najavi voditelja programa pokrenulo lavinu ovacija nazočne publike. U dvadesetominutnoj koreografiji praćenoj čestim aplauzima mladi Tavankučani su potvrdili svoju kvalitetu i umijeće i pred 10 tisuća posjetitelja.

U drugom dijelu programa nastupile su estradne zvijezde hrvatske glazbene scene. Na VI. Pakovačkoj fešti nastupili su poznati izvođači – Slavonski tamburaši, *Bo-ris Čiro Gašparac*, *Dražen Zečević* i *Doris Dragović*, koja je priredila pravu zabavljачku atmosferu na trenutke podižući sve prisutne na noge.

U svojoj šestodnevnoj turneji po Šibensko-kninskoj županiji HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta na poziv KUD-a

»Sloga« iz Pakova sela priredio je još tri koncerta na svom proputovanju.

Na otoku Visovcu na rijeci Krki, gdje se nalazi franjevački samostan i crkva, Društvo je sudjelovalo na svečanoj procesiji i svetoj misi na tradicionalnoj svetkovini Naše gospe, nakon čega je pred brojnim hodočasnici priredio kratak program. Iste večeri u najpoznatijem restoranu hotelskog kompleksa »Solaris«, zajedno sa HKUD-om »Hercegovac« iz BiH, Tavankučani su priredili jednočasovni koncert, što je privuklo veliki broj stranih turista koji su se zanimali za tradicionalne hrvatske plesove, a ponajviše za bunjevačku nošnju.

Tavankučani su tijekom šest dana boravili na otoku Obonjan, ili kako ga popularnije zovu »Otok mladosti«, na 10 kilometara od Šibenika. Iako vrlo mali, otok je opremljen kompletnom infrastrukturom s pratećim sadržajima za mlade. Posljednju večer boravka na otoku Tavankučani su u atriju male tvrđave priredili jednosatni koncert pod vedrim nebom. Ovogodišnje gostovanje rezultiralo je brojnim kontaktima i pozivima na nastupajuće manifestacije u Hrvatskoj.

L. S.

Dogovoreni detalji organizacije

»Grožde bal« u rujnu

SONTA – U ponedjeljak 11. kolovoza u prostorijama Mjesne zajednice u Sonti održan je sastanak predstavnika Savjeta MZ Sonta sa predsjednicima sve tri kulturne institucije u Sonti. Nazočni su bili predsjednik, dopredsjednik i tajnik Savjeta, te predsjednici OKUD Ivo Lola Ribar i KPZH »Šokadija«.

Predsjednik Savjeta MZ je pred nazočne postavio problem organizacije manifestacije »Grožde bal«, koji bi, prema njemu, trebao biti seoska manifestacija u kojoj bi sudjelovanje i organizaciju prihvatile sve kulturne institucije u selu, a organi MZ bi osigurali materijalno-tehničku potporu. Predstavници kulturno-umjetničkih društava iznijeli su svoje stavove, koji su bili bliski po pitanjima organizacije, ali ne i po terminima.

Nakon svih argumenata i kontra-argumenata postignut je dogovor. »Grožde bal 2003.« održati će se od 26. do 28. rujna. OKUD »Ivo Lola Ribar« bit će nosilac aktivnosti organizacije »Prvog glasa Grožde bala« i završne priredbe, a KPZH »Šokadija« će organizirati subotnju priredbu pod nazivom »Šokačka večer«, dok će nedjeljni defile ulicama Sonte, vjenčanja kneza i kneginje i izložbu starinskih nošnji, rukotvorina i alata organizirati zajednički. *Đuro Grubješić* i *Dejan Bukovac*, predsjednici OKUD-a »Ivo Lola Ribar« i KPZH, iskazali su zadovoljstvo postignutim dogovorom, te nadu da će sve provesti u djelo, za dobrobit manifestacije »Grožde bal«, koja radi svoje tradicije od sedam desetljeća zaslužuje da sve strukture Sonte, te SO Apatin, stanu iza njene organizacije i daju joj potporu.

I. Andrašić

»Medoprodukt« odbio skladištenje jabuka

TAVANKUT – U utorak je u Tavankutu održan sastanak članova ZZ »Vočko« i pojedinih individualnih proizvođača jabuka s predstavnicima MZ Tavankut u pokušaju prevazilaženja nastalih problema u vezi skladištenja ovogodišnjeg uroda jabuke.

Kako je istaknuto, problem je nastao onda kada je »Madoprodukt« (koji je ovoga ljeta privatiziran) odbio primiti tavankutsku jabuku u komore hladnjače na lager.

Kako ističu proizvođači jabuka, prethodnih godina su kompletan urod skladištili u hladnjaču »Medoprodukta«, a sada su pred samu berbu stavljeni u »mat« poziciju.

Problemi su utoliko veći jer su svi smještajni kapaciteti u okruženju zauzeti ili ne odgovaraju potrebama proizvođača.

Na sastanku je iznijeto da se neslužbeno saznalo kako je »Medoprodukt« u međuvremenu otkupio veliku količinu jabuka iz Šida. Nezadovoljstvo je usmjereno prema rukovodstvu spomenute firme, koje nije ni pokušalo s proizvođačima razgovarati o prijelaznom rješenju za ovu godinu. Nekoliko puta je isticano da je »Medoprodukt« izgrađen sredstvima građana u cilju prosperiteta poljoprivrednih proizvođača, kooperanata i privrednog razvoja samoga sela.

Kako je istakla *mr. Petrina Ruža*, diplomirani inženjer zaštite bilja, proizvođači u budućnosti moraju zajedničkim snagama izgraditi smještajne kapacitete, jer jabuku iz podruma i priručnih magazina nitko nije voljan kupiti.

L. S.

Pokrajinski Akcioni plan politike za mlade

Reforma skrbi o mladeži

Vojvodina priprema plan koji bi unaprijedio oblast skrbi o mladeži kako bi se odgojile nove generacije koje se ne bi saplitalo o greške prethodnika i lutale u labirintima nepoznanica

Piše: Nikola Perušić

Reformama se u našem društvu govori najviše s gospodarskog ili pravnog stajališta, a reforme u sferi socijalnih odnosa slabije se uočavaju. Od prethodne dvije kategorije kao da se očekuje da automatski isprave sve nagomilane stvari koje opterećuju društvene odnose. Međutim, upravo socijalni činioci uzrokuju krize, pa je potrebno utjecati i uskladiti te tokove. Pitanje je hoće li reforma školstva rezultirati pravom promjenom u svijesti učenika i utjecati da mlade generacije na skladniji i napredniji način dožive svoju okolinu.

No, da ne moraju svi problemi čekati nekog drugog da se njima počnu baviti, pokazuje primjer pokrajinskih vlasti. Naime, u izradi je Akcioni plan politike za mlade u Vojvodini, na kojem radi Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu u partnerstvu s Omladinskim savjetom Vojvodine.

KONFERENCIJA: Još je koncem prošle godine održana konferencija na ovu temu uz prisustvo preko 150 sudionika iz oko 80 organizacija, s ciljem da se napravi presjek trenutnog položaja mladih u Vojvodini, analiza problema s kojima se najčešće susreću, formulira procedura za rješavanje tih problema, te izrade preporuke državnim institucijama za financiranje vladinih i nevladinih organizacija i projekata koji će ih rješavati te realizirati naznačene korake i faze u procesu rješavanja problema.

Ovim akcijama se želi iskazati jasno i dugoročno opredjeljenje u stvaranju socijalnih, obrazovnih, kulturnih, materijalnih, političkih i drugih uvjeta za trajnu dobrobit mladih te njihovo aktivno, potpuno i odgovorno sudjelovanje u aktivnostima u Vojvodini. Radna verzija politike za mlade u Vojvodini izrađuje se na konferencijama, radnim skupinama, promocijama i predstavljanjima, a završava utvrđivanjem konkretnih mjera.

Radne skupine su analizirale stanje i probleme položaja mladih u Pokrajini, formilirale procedure za rješavanje tih proble-

ma, izradile preporuke državnim institucijama za financiranje vladinih i nevladinih organizacija i projekata koji će se baviti rješavanjem tih stvari. Oblasti kojima su se bavile radne skupine su: zapošljavanje i poduzetništvo, ekologija i održivi razvoj, informiranje i mobilnost, kultura mladih i slobodno vrijeme, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, volonterski rad i izgradnja civilnog društva, naobrazba i informatizacija, socijalna politika prema mladima, zdravstvena zaštita i reprodukcijско zdravlje, te financijsko-zakonodavno-pravna oblast.

DOKUMENT: Svaka skupina je pored koordinatora imala eksperte iz spomenutih oblasti i zainteresirane sudionike. Upravo su u tijeku javne rasprave o pripremljenim dokumentima. Radna verzija politike za mlade u Vojvodini bazirana je visokim društvenim vrijednostima. Primjerice, kod naobrazbe se napominje da je zamišljeno kao razvoj ukupnih potencijala ličnosti usklađene s društvenim potrebama, te životnog procesa stjecanja znanja, vještina i stavova s ciljem da mladoj osobi omogući da prepozna i ostvari svoje afinitete i potrebe te postane autentična i samostalna ličnost u okviru društva.

Dokument ulazi i u to da naobrazbu sagledava kroz prizmu formalne, životne i neformalne naobrazbe. Nadalje stoji da su prijašnje vlade svoju energiju usmjeravale očuvanju sistema onakvim kakvi su bili iz perioda socijalizma, a da je raslojavanje i osiromašenje društva te ekonomska nestabilnost stvorila poremećen sustav vrijednosti u kojem obrazovni sustav nije usmjeravao djecu i mlade k njihovom istinskom razvoju i perspektivama.

Formalna naobrazba pati od problema da pojedincu ne pruža prostor za osobni napredak i razvoj, ne usmjerava mlade i ne nudi mogućnosti za razvoj interesiranja i osmišljavanje slobodnog vremena, stvara veliki jaz i nerazumijevanje između učeni-

ka i predavača, a vannastavne aktivnosti su reducirane i nastava ne sadrži integrirane sadržaje kao ni vezu sa stvarnim svijetom i praksom. Istodobno, neformalna naobrazba koja je u stanju boriti se s ovim problemima, ne uživa zasluženi ugled i status, te je i suradnja sa školama slaba.

Smjer rješavanja problema se, nakon izvršene analize, traži u prihvatanju naobrazbe kao životnog procesa s podjednakom važnošću formalnog, neformalnog i životnog obrazovanja, zatim prihvatanje nao-

»Dekulturalizacija« mladih

Proces dekuluralizacije udovoljavanjem masovnim ukusima jedan je od uzroka elitističkog pogleda na kulturu, a istodobno je neiskorišten veliki potencijal kulturnog naslijeđa. Nefleksibilnost postojećih institucija onemogućava uključivanje u rad novim grupama, a njihov monopol otežava afirmaciju mladima. Smatra se da kadrovi dugogodišnjih festivala ne mijenjajući koncepciju zadovoljavaju samo održavanje, što često dovodi u pitanje smisao postojanja preteći održivosti.

Kako bi se situacija u kulturi promijenila potrebno je stvaranje ekonomsko-programskih nositelja institucija kulture sa ciljem samoodrživosti i samostalnosti u procesu formiranja sadržaja i donošenja odluka. Stoga je potrebna reforma uređenja rada institucija kulture, decentralizacija kulturne produkcije, uključivanje mladih u proces planiranja i realizacije kulturnih programa, pružanje podrške omladinskim inicijativama, ustanovljavanje sistemskih rješenja financiranja, ustanovljavanje omladinskih klubova, razvoj neformalnog obrazovanja.

brazbe kao načina postizanja ravnopravnosti u društvu i tolerancije. Podrška reformi školskog sustava i davanje šanse organizacijama koje se bave neformalnim obrazovanjem da razviju i obogate svoju ponudu pokrenut će rezultate u tom smjeru.

ZAPOSŁJAVANJE: Društveni faktori utječu na pružanje mogućnosti mladim ljudima za zaposlenje, a ujedno su i nosioci nezaposlenosti mladih. Stupovi društva i suvremene države trebaju omogućiti svojom koordinacijom i radom platformu za rješavanje svih društvenih problema, a samim tim i da zapošljavaju mlade ljude odmah po završenom obrazovnom procesu. Identificirani činioci u tom procesu su: državni organi, državne institucije – tržište rada, ekonomski sektor – privredni i ekonomsko-bankarski sektor, nevladin sektor, omladinske organizacije, državne i privatne institucije formalnog obrazovanja – osnovno, srednje, više obrazovanje. Međutim, uočena je nepovezanost sektora koji predstavljaju noseće stubove problema zapošljavanja mladih u Vojvodini. Nepovezanost Univerziteta sa ekonomijom, neusklađeni planovi sekretarijata sa ekonomskim i nevladinim sektorom kao i drugim institucijama uzroci su mnogih poteškoća.

Problemi se mogu i drugačije definirati. Ruralna (seoska) sredina zahvaćena je nepristupačnošću informacija, te je stvorena apatija. Želja za odlaskom u grad izražena je skoro sto posto, što uzrokuje starenje sela. S druge strane, urbana (gradska) sredina obilježena je socijalnim faktorima sveopće apatije vezane s asocijativnošću, ksenofobičnošću i poremećenim sistemom vrijednosti pojedinca uvjetovanim stambenom nesigurnošću, nezdravim životom te lošim uvjetima života. Moralna destrukcija se navodi kao svojevrsna bolest mladih ljudi, a sociološki faktori se mogu povezati s ekonomskim faktorima u društvu. Samo društvo prepuno sive ekonomije daje uzor za stvaranje pogrešnih idola u društvu (turbo folk generacije, mafija kao model idola).

BUDUĆNOST: Samostalna ličnost treba bi biti sposobna kreirati svoje mjesto u društvu i buduće vlastito zaposlenje, preuzeti inicijativu odmah po stjecanju potrebnih alata i znanja za samostalan razvoj u društvu. Naobrazbom i njegovanjem poduzetničkog duha omogućilo bi se stjecanje

potrebnih znanja i vještina neophodnih za uspješno poslovanje. Razvojem velikog broja vještina kod mladih ljudi omogućila bi se veća vjerovatnoća zapošljavanja mladih. Mladi, kao nosioci razvoja, društvena su grupa s najvećim sposobnostima za usvajanja novih tehnologija. No, prema njima je potrebno transparentno nastupiti i napraviti im dostupne sve prilike, informacije i mogućnosti za razvoj poduzetništva, kao i uključivanje u procese donošenja odluka i programa.

Omogućavanje kreditnih povlastica za mlade koji se samozapošljavaju i otvaraju mala i srednja poduzeća, te kratkoročni i dugoročni krediti bez sumnje bi popravili situaciju.

Sveučilišta bi se morala obvezati da aktivno sudjeluju u stvaranju buduće slike privrednog okruženja. Morale bi se usuglasiti potrebe na kadrovskom i istraživačko-tehnološkom planu između privrede i sveučilišta te srednjih škola.

SOCIJALNA POLITIKA: Ako uzmemo da je socijalna politika predanost i skrb za društvo i društvene interakcije, onda ona definira ciljeve i načine za adekvatno funkcioniranje društva. No, na žalost, ona nije odgovarajuća, te samim tim ne postoji adekvatno prepoznavanje i reagiranje na okolnosti i potencijalne probleme u kojima se nalaze mladi.

Primjerice, mladi roditelji su već samim rođenjem djeteta nužno povučeni ubrzanom odrastanjem i preuzimanje velikih odgovornosti. Tradicionalno shvaćanje obite-

lji dosta pomaže u razvijanju negativnog stava prema mladim roditeljima, a naročito su na meti samohrani roditelji.

Nadalje, otvoreno postoji pitanje zlouporabe psihoaktivnih supstanci koje se često poistovjećuju s razonodom, zabavom ili trendom. Mladi ih sve češće zlouporabljaju, a adekvatna edukacija nije zastupljena u dovoljnoj mjeri. Ukoliko je ima, ona je zapravo nesustavna, neplanska i diskontinuirana.

Imajući u vidu rano stupanje u prve seksualne odnose, mladi se zatiču fizički i psihički nespremni. Za seksualna edukaciju se može reći da je skoro nepostojeća, a inicijativa mladih najčešće nailaze na osudu i predrasude, te ih nepovoljna društvena klima ne podržava da o tome pričaju i zatraže stručnu pomoć.

K tomu navedimo preuranjene trudnoće uslijed nepripremljenosti mladih djevojača, čije posljedice mogu biti trajne i nepovoljne za dalji razvoj ličnosti. Istraživači navode da su abortusi stoga česti i da se rade u ilegali.

Razvijanjem adekvatne informiranosti putem škole, medija, vladinih i nevladinih organizacija i prilagođavanjem službe zdravstvene zaštite bi se mogla popraviti ova situacija. Tome bi doprinijela i kontrola medijskih programa, konzultacije stručnjaka, prevazilaženje predrasuda, stereotipa i stigmati kao i financiranje i pomoć ustanovama koje se bave mladima. Ali, kako bi se sve ovo počelo dešavati, još dugo će uvjet svih uvjeta biti entuzijazam i prosvjećenost. ■

Gradovi Bačke i Srijema u povijesti (15.)

Uvjeti za nastanak gradova

Do druge polovine XVIII. stoljeća u Bač-Bodroškoj županiji nastala su tri slobodna kraljevska grada: Novi Sad, Sombor i Subotica. Gledano s formalno-pravne strane, ova županija je postala »najurbaniziranija« teritorijalno-upravna jedinica u cijeloj Habsburškoj monarhiji. Po popisu stanovništva 1787. godine na teritoriji današnje Bačke živjelo je 227.147 stanovnika, od toga 20 posto u tri slobodna kraljevska grada.

Ovaj postotak urbanog stanovništva imala je Kraljevina Jugoslavija, ili, kasnije nekadašnja SFRJ. Kako je došlo do ovog jedinstvenog fenomena tog doba? U najkraćim crtama prikazati ćemo društveno-političke uvjete koji su utjecali da u roku od 30 godina nastanu današnja tri najznačajnija grada Bačke.

POKUŠAJ KUPOVINE SUBOTICE I SOMBORA: Poslije Požarevačkog mira 1718. godine, Beograd, Mačva i sjeverna Bosna pripali su Austrijskom carstvu. Nova vojna granica formirala se u Slavoniji, Srijemu i u južnom Banatu. Ovom organizacijskom promjenom vojni šančevi u Bačkoj postali su nepotrebni. Ugarski sabor je sve glasnije zahtijevao od Dvora da teritoriju Bačke stavi pod njenu, županijsku upravu. Već 1718. godine novoformirana Bačka županija traži da Subotički i Somborski šanac, koji su bili najveći (i najbogatiji) sa svojom pripadajućom teritorijom, reinkorporira u županiju. Iste ove, 1718. godine, segedinski se vojni komandant *Ernst Herbertstein* zainteresirao za ova dva grada. Zajedno sa svojim bratom on carskom dvoru nudi 100 tisuća forinti za iznajmljivanje ovih gradova. Oni nude da će mjesta obnoviti, naseliti će podložne stanovnike za koje će osigurati čiste stanove, oko gradova će osnovati sallaše na kojima će gajiti rasnu stoku, koja će dati više prihoda. Herbertstein napominje da dvorska blagajna (erar) od poreza i taksi može računati na veliku dobit, pošto on i brat nemaju potomke, te će oba mjesti nakon njihove smrti pripasti Dvoru. (Braća Herbertstein bili su »ratni profite-ri« tog doba, koji su željeli dobro uložiti stječeni novac. Nisu bili jedini. Na primjer Harruckern, dvorski snabdjevač, za samo

41 tisuću forinti kupio je dijelove teritorije tri opustošene južne županije – Bekeš, Congrad i Zaránd).

PONOVNA KOLONIZACIJA: Ovi zahtjevi bili su potpuno suprotni sa stratejskim razmišljanjima Dvora, koji je od Turaka oslobođene teritorije smatrao carevim apsolutnim vlasništvom (*apsolutum dominium*). Shodno tome, Dvor želi Bačku (Vojvodinu) pretvoriti u koloniju, koja će cijelu zemlju snabdijevati žitom i poljoprivrednim proizvodima. Dvor zato započinje kolonizaciju Bačke, ali i Beograda, koje smatra kapijom nove kolonije. Prvi njemački kolonisti u Bačku stižu već 1720. godine uglavnom Dunavom u rječnu luku u Somboru, odakle svoj put nastavljaju suvozemnim cestama. Kolonisti su bili zanatlije i zemljoradnici, koji su dobijali razne privilegije (na primjer šestogodišnji oprost plaćanja poreza). Nekima su podizane i trodjelne kuće na izduženim trakastim parcelama, po srednjovjekovnom lokalnom uzoru. Ovaj tip kuće s ambetušom kasnije će se proširiti po cijeloj Vojvodini. Austrijanci intenzivno koloniziraju i Beograd. Zbog nedostatka kvalitetnog građevinskog materijala ruše utvrdu i prepoštiju u Titelu i dereglijama niz Dunav prevoze građevinski materijal. Titel je drugi u ono vrijeme značajni grad Bačke (pored Bača) koji strada od austrijskih ruku. Danas bi se ovo kvalificiralo kao brisanje povijesnih spomenika (na žalost radi se to i danas, rušenjem crkvi i džamija). Beograd je administrativno podijeljen na tri dijela: tvrđava, dunavski (njemački) i savski (srpski) grad. Oba gradska dijela imala su svoju samoupravu. U grad se naseljavaju brojni trgovci i zanatlije. Na primjer, 137 majstora obavljalo je 38 vrsta obrta. (U Subotici u to doba 11 obrtnika obavljalo je 6 vrsta obrta). Jezuiti podižu i četvororazrednu školu, praktično to je prva škola takve vrste na Balkanu. Godine 1739. Beograd ponovo pada u turske ruke, većina Nijemaca obrtnika i bogatih srpskih trgovaca tada se seli u Petrovaradinski šanac. Dijelom zbog njih, grad će ubrzo dobiti velike privilegije.

Gradovi su u povijesti uvijek predstavljali viši stupanj slobode nego sela, i zato su se u gradovima prvi put susretale i miješale razne kulture, civilizacije, jezici. U ovoj povijesti glavnu ulogu ima čovjek - graditelj, zato, uopće nije bitno tko je, kada i odakle došao. U ovoj priči bitno je tko je što učinio i izgradio.

Piše:
mr. Zsombor Szabó

Placevi kolonista u Subotici

PROMIJENJENA POLITIČKA SITUACIJA: Potisko-Moriška vojna krajina je formalno ukinuta 1734. godine, ali Dvor i dalje drži u posjedu Suboticu, Sombor i Novi Sad. Poslije smrti Karla III. 1740. godine buknuo je rat za »austrijsko naslijeđe«. Karlova kćer *Marija Terezija* u početku rata imala je podršku samo ugarskog plemstva. Oni su je u Požunu (Bratislava) na Zemaljskom saboru 1741. godine priznali za ugarsku kraljicu, a ona je zauzvrat dala pristanak da se usvoji zakon o reinkorporaciji, što znači uspostavljanje vlasti Ugarskog zemaljskog sabora na cijeloj teritoriji Ugarske kraljevine. Godine 1743. godine dolazi do razvojačenja, tj. uvođenja civilne uprave u Bačkoj (u Srijemu i južnom Banatu ostaje vojna vlast). Zbog vojnih zasluga, ali iz političko-ekonomskih razloga, *Marija Terezija* je smatrala da bivši »militari« ne bi trebali doći pod županijsku upravu u klasičan (kmetovski) feudalni odnos, te je u dogovoru sa stanovnicima tri grada omogućila vječiti otkup feudalnih prava.

U sljedećem broju: Novi Sad

Dr. Josip Andrić sistematskim bilježenjem melodija bačkih Šokaca i Bunjevaca sačuvao od zaborava etno baštinu ovoga podneblja (6.)

Uvertire - ode radu i tamburi

U šestoj Andrićevoj uvertiri – RADNIČKOJ UVERTIRI opus 209 – skladatelj je, nakon što je u RISARSKOJ UVERTIRI stvorio glazbeni hvalospjev radu seljaka, želio ostvariti hvalospjev tvorničkom radniku. Obje te uvertire jedna drugu idejno nadopunjavaju. RADNIČKA UVERTIRA skladana je u travnju 1953. godine, istog mjeseca kada je RISARSKA UVERTIRA s operom DUŽIJANCA doživjela svoju praiizvedbu. U ožujku 1955. godine instrumentirao je skladatelj uvertiru za tamburaški orkestar, a izvelo ju je na praiizvedbi STD »PAJO KOLARIĆ« u Osijeku. I ova Andrićeva uvertira skladana je u sonatnom obliku s dvije teme. Iza polaganog uvoda, u kojem se javljaju karakteristični ritmovi rada, slijedi prva energička tema rada u Allegru. Njome je karakteriziran rad radnika u njegovu živom elanu i zamahu.

Drugom temom – ljubavi prema radu, prikazuje skladatelj osjećajni odnos radnikova prema radu kao glavnom sadržaju i smislu radnikova životna zadatka. U Provedbi glazba je uvertire sagrađena na motivima obiju tema, a Repriza vodi obje teme u punoj melodijskoj raspjevanosti i ritmičkoj bujnosti k trijumfalnom završetku, k triumu ideje rada.

POSVETA OSIJEKU: Sedmu svoju uvertiru posvetio je skladatelj Andrić Osijeku – napisavši UVERTIRU PAJO KOLARIĆ, opus 214, kojom je uzveličao lik prvog u povijesti glazbe istaknutog osječkog glazbenog stvaraoca Paje Kolarića. Ta je uvertira skladana u srpnju 1955. godine, a partitura za tamburaški orkestar, posvećena Slavonskom tamburaškom društvu »PAJO KOLARIĆ« u Osijeku, završena 3. kolovoza 1955. Prva je izvedba bila u Osijeku, 17. siječnja 1956. (na godišnjicu rođenja Paje Kolarića). Svirali su je članovi STD »PAJO KOLARIĆ« pod ravnanjem dirigenta Julija Njikoša. Skladana u sonatnom obliku – za glavnu temu upotrijebljen je motiv najpoznatije Kola-

rićeve pjesme TKO JE SRCE U TE DIRNO, a za sporednu temu motiv Kolarićeve popjerve ŠETO SAM SE GORI, DOLI. S te dvije teme karakterizirana je u toj uvertiri pojava istaknutog osječkog predstavnika naše narodne romantike iz doba ilirskog pokreta koji je uz tamburu dao narodu niz popularnih pjesama te s njima još i danas živi dug Paje Kolarića u narodu. Sama je uvertira zapravo djelo kojim je glorificirano jedno glazbeno razdoblje Osijeka, duboko zasječeno u kulturnu povijest Hrvatske. Glazbeno snažno građena, ta je skladba možda jedna od najboljih što ih je Andrić napisao za tamburaške orkestre.

OSLUŠKIVANJE SRCA: U tematici ovih sedam uvertira skladatelj Andrić reda pred nama Bačku, Srijem, Slavoniju, Slobodu, Požegu, Osijek, Morović, Plavnu, Dunav, Orljavu, Dravu, – narod s njegovim idealom Slobodne Hrvatske, državu u njenoj najdemokratskijoj formi Republike, seljaka s kosom i srpom u ruci sred bučnog ritma tvorničkog života te ideal narodne glazbe koja se nadovezuje na narodna glazbala: frulu i tamburu, a ljubav lirskom melodikom raspjevanih mladih srdaca dolazi do izražaja u gotovo svim sporednim temama. Šest od sedam Andrićevih uvertira građeno je na uzoru klasične sonatne forme, a melodika i ritmika crpljena je uglavnom iz vrela našeg narodnog glazbenog izražaja. Dvije od tih uvertira instrumentirane su za simfonijski orkestar, jedna za simfonijski i tamburaški orkestar – a ostale u dvije verzije: simfonijskoj i tamburaškoj.

Sve te sadržajne i formalne činjenice znače da je skladatelj dr. Josip Andrić s tih sedam uvertira dao našoj glazbenoj kulturi skupinu djela koja su idejno i te kako značajna, a po glazbenom sadržaju i strukturi odaju stvaraoca koji je u svom stvaranju osluškivao kucanje narodnog srca. Kako su to orkestralne skladbe, karakteristično je da ih je skladatelj u jednakoj mjeri namijenio i simfonijskom i tambu-

Dr. Josip Andrić je bio jedan od najmarkantnijih stvaratelja u XX. stoljeću kojeg su imali Hrvati u Vojvodini. Domet na njegova interesa bila je nesvakidašnje raznovrsna – uspješno se bavio književnim radom, pisao je na jezikoslovne teme, skladao je mnogo djela, među ostalim i prvu operu iz života bačkih Bunjevaca »Dužijanca«, skupljao je i obrađivao glazbeno blago u Bačkoj i Slavoniji, pisao je muzikološke tekstove, bio dugogodišnjim urednikom u HKD sv. Jeronima, bio je i neumorni kulturni pregalač... O ovome Plavnanjinu za »Hrvatsku riječ« piše renomirani hrvatski skladatelj, dirigent i pijanist Julije Njikoš, veliki poštovatelj i poznavatelj života i djela dr. Josipa Andrića.

Piše:
Julije Njikoš

Otkrivanje spomen biste

raškom orkestru manifestirajući time težnju da, dajući i tamburaškom orkestru umjetničke zadatke, približi taj orkestar našeg narodnog glazbala što više orkestru internacionalnosti instrumenata, pa ponekad beže i oba orkestra u jedinstvenu cjelinu. U tom smislu su Andrićeve uvertire posebni dragocjeni dokumenti hrvatske glazbene kulture uopće, a tamburaške glazbe napose. ■

Starovinski svatovski adeti Bunjevaca – VII. dio

Praznovirje prid vinčanje

Piše: Alojzije Stantić

Vinčanje je

najveća pri-

kritnica u živo -

tu mlade čelja -

di, zato su odu-

vik stariji tili

unaprid pridvi -

dit kako će

njim bit posli

vinčanja

Vinčanje je najveća prikritnica u životu mlade čeljadi, zato su oduvijek stariji tili unaprid pridviditi kako će njim biti posli vinčanja. Život je pokazao da ima svakakog, ali i da baš ne bude sve samo od sebe i naši stari su se paštrili da mladima pomognu da što prije »stanu na noge«, ili da što lakše »kuće kuću«. Da njim se ta želja ispuni često su se mašili kojekaki praznovirja, tako i gatanja prija vinčanja.

GATANJE: Pod gatanjem se podrazumijeva neko proricanje budućih događaja, koji se mogu prepoznati na dva načina: ako se promatraju sami uzroci učinka i ako se promatraju sami događaji.

Proricanje dal će se desiti ili da se desi što god što čeljade želi ili ne želi, od pamtivika je među ljudima nastalo i niguju ga dotleg dok za nika od ti pridviđanja nisu nađeni dokazi, a za ono što se ne može dokazati ostalo je da se u to viruje:

* Štrangu na kojoj su se sušile oprane košulje (rublje) divojka triba da skupi i smota posli zalaska sunca, da je metne pod uzgljancu (jastuk) i izmoli tri Očenaša, tri Zdravo Marije i tri Slava Ocu, malo da o tom jesapi (razmišlja) i kad zaspe klapiće, (sanjat) o momku za kog će se udat.

* Jabuku koju su donele rakijare divojka triba da isiče na toliko dilova koliko je svoji drugarica pozvala u goste, pa kad koštaju jabuku ako je slatka imaće dobar život sa čovikom, a ako je kisela s njim će živiti rđavo. Drugarice su se paštrile da što prije poidu svoj zaloga jabuke jel misle da će se među njima najprije udat ona koja prva poide svoj dio jabuke.

* Kad divojka na Petrov (sv. Petar i Pavao) namišća postelju za spavanje, triba da posli molitve kaže: »sv. Petre i Pavle kažite mi ove noći za koga ću poć«.

* Ako se divojkin mali kraj marame zavrne slučajno ili s namirom ona će te noći klapiti o momku za kojeg će se udat.

ČARANJE: Čaranje je djelatnost osnovana na vjerovanju u mogućnost neobičnog, tajanstvenog, mimonaravnog djelovanja čovjeka na živa bića, nebeska tijela i druge predmete na pojave u svijetu tako da se zadovolji težnja onih koji čaraju.

Nikoliko primjera čaranja iz života naši stari:

* Divojka je naslanjala metlu na vrata ili je mećala u čošu sobe iza vrata sa željom da joj momak dođe.

U virovanju naši stari metla je imala veliku moć (sitimo se vištice), virovali su da će njim ona po-

* S prolića je divojka u ozelenjenoj ditelni tražila taku koja ima sedam listova, koja joj mož doneti veliku sriću. Tu je ditelnu osušila, sitno izmlila, oćidila u vinu i kradom je dala odabranom momku da ga popije. Divojka je držala da će joj prate ditelne pomoć da se momak nakani da je uzme.

* Velika je srića bila ako je divojka uvalila slipog miša, zaklala ga srebrnim novcom, umotala u krpu, ušla u ruvo i s njim išla u tri mlade nedilje u crkvu s virovanjem da će friško imat prosca, da će je kogod zapiti (donet rakiju).

Obitelj sa snašom prid vinčanje

Iz zbirke Ante Pokornika

moć u kakoj obrani ili će nuz njezinu pomoć ostvariti želju. Nije čudo što su metli pripisivali toliku moć jel je ona predmet kojeg su u toku dana najviše hasnirali.

* Divojka se paštrila da ukrade struk cvića iz cripa u crkvi jel će joj on pomoć da bude srićna u braku. Cviće je krala kad je mjesec mlađak ili kad ide na večak.

* Divojka se paštrila da se dočepa makar malo momkove kose koji joj se dopada, nju je čuvala i mislila da će priko njegove kose moć uticati na njega da je oženi.

* Momak i divojka koji su tili da se uzmu načimali su jabuke dok nisu našli taku koja ima devet špica, te su špice držali u džepu odila momka ili ruva divojke koje su njim tri bale pomoć da se uzmu (vinčaju).

* Kad se snaša oblačila za vinčanje u cipelu su joj metnili srebrni novac da joj usput ne naškode vračke ili stvari koje su zavraćane, ako slučajno stane na nju. Snaši su još u desnu cipelu a duvegiji u lijevu čizmu mećali po nekoliko zrna žita ako nagaze na kake čini da njim naškode, a bilo je i takog da se mladencima mećali tačno po devet zrna žita.

Virovali su da srebrni novac i žito imaju veliku moć da čuvaju čeljade u slučaju čaranja.

Ovo je dio od obimni istraživanja Marka Kopunovića.

Marko Kopunović: Praznovirje bunjevačkih Hrvata. ■

Poslije Dužijance

Radanje nove nade

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Ako ovako
sadržajno
možemo slaviti,
a to nije glu-
ma, onda je sa-
mo dokaz da
bismo tako
kulturno znali i
živjeti. Dakle,
Dužijanica je
dala nove nade
i nove poticaje
za bolje sutra;
prihvatiti taj
izazov bio bi
značajan
korak. To je
nova nada*

Prošao je vrhunac proslave Dužijance. Divili smo se, doživljavali, uživali i bili sretni. Kako je lijep osjećaj biti zajedno, slaviti, nadati se i dokazati iz svoje bogate baštine što sve možemo i što sve jesmo. Potrebne su ovakve proslave. Potrebni su ovakvi susreti. Jesu oni slavljenički, ali nije li u ritmu života i slavlje na povlaštenom mjestu upravo zato da se susretnemo i suočimo s onom ljepšom stranom života koja nam je darovana?

No, slavljenje može biti, i redovito jeste, pobuđivanje nove nade da možemo i trebamo i u kulturi svagdanjega življenja činiti više i bolje upravo u onom smislu u kome smo slavili. Zahvalnost, susretljivost, dobrohotnost, ljepota, sve su to vrednote koje se mogu trajno »rabiti«. Kako bi bilo lijepo kad bi sam život tim vrednotama pretvarali u slavljenje života, rada, kulture, sadržaja iz kojeg bi se mogla izgrađivati sigurnija budućnost! Naime, ako ovako sadržajno možemo slaviti, a to nije gluma, onda je samo dokaz da bismo tako kulturno znali i živjeti. Dakle, Dužijanica je dala nove nade i nove poticaje za bolje sutra; prihvatiti taj izazov bio bi značajan korak. To je nova nada.

IZMEĐU VJERE I LJUBAVI: Nadati se znači i u nemogućem imati još jednu mogućnost. Nada je tamo gdje je nema, kaže pjesnik. Nada je, naime, kad se sve ljudske mogućnosti iscrpe i kad više nema ljudskog izlaza. Tada dolazi Božja pomoć. Drugim riječima: nada je Bog. Takav stav definira vjera, a u Dužijanci bio je i jak naglasak vjerničke prisutnosti. Zato i smijemo započeti i osloniti se na Boga. Nadati se znači početi ostvarivati ono u što vjerujemo. Ako u mašti vidimo vedru budućnost, ako u mislima vjerujemo u ostvarenje želja i po-

slovnih pothvata, ako u srcu vjerujemo, onda i gotovo vidimo uspjeh obitelji, vjerujemo u budućnost i slobodu svoga naroda, tada se u nama to počinje i ostvarivati. Pokušati ostvariti ono u što vjerujemo, znači nadati se. Slikovito rečeno to je: kad vjeruješ, onda si na startu i gledaš pred sobom cilj. Nadati se znači trčati prema cilju. Nada je, dakle, vjera koja će postati realnošću. Nada je ono čega još nema, a već jest, i ono što se ostvaruje a još nije stiglo do ostvarenja. Nada je prostor između vjere i ljubavi.

Najsavršenija nada je samo Bog. Sve drugo, naime, može iznevjeriti, može propasti, može ne uspjeti. Budući da je Bog apsolutno biće, svemoguće dobro, on ne može nikada iznevjeriti, nikada ne uspjeti, nikada promašiti cilj. S Bogom, kaže psalmist, preskačem zidine. Bog moj nada je moja. Da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim jer ti si sa mnom. U Boga ja se uzdam od zore pa do noći. Ne bojim se, jer u tvojoj ruci, Bože, sudbina leži moja. Zato i jest ovo slavlje koje je našlo svoj susret sa Bogom i zajednicom i vjerničko ohrabrenje. Uzdati se samo u čovjeka, beznažno je. Čovjek nestaje, on je konačan, ograničen, on nema sudbinu u svojim rukama i stoga s njegovim nestankom postoji opasnost da malodušnom nestaje i nada. Pouzdanjem u Boga nitko nam ne može izmaknuti stijenju spasa i sigurnost nade. Čovjeka treba ljubiti, a u Boga se pouzdavati. Bog je neiscrpiv izvor dobra, pomoći i života. Dokle god nam je jedna ruka okrenuta prema Bogu da od njega primi, dotle može druga ruka biti okrenuta prema bratu čovjeku da mu daje, da mu taži žed i zasićuje glad. I zato je »blagoslovljen čovjek koji se uzda u Gospodina«, kaže Sv. pismo. On je nalik stablu

zasadenu uz vodu što korijenje pušta k potoku. On se ne mora ničega bojati. Kada dođe žega na njemu uvijek zelenilo ostaje.

SVOJI NA SVOME: Takav čovjek može biti i siromašan, ali njemu pripada kraljevstvo Božje. On može gladovati, ali zna da će se nasititi. On može plakati, ali zna da će se smijati i pjevati. Njega mogu ljudi mrziti, izopćiti ga i optužiti zločincem, ali on zna da će naći svoje kraljevstvo i mir i da će biti opravdan jer se pouzdao u Boga, stijenju vječnu. Biti kršćanin, znači stajati na toj sigurnoj i čvrstoj osnovici. Kršćanin u nas je pozvan da u vlastitom okruženju donese pouzdanje i nadu koja je sigurna, a to je Bog.

Ovakvo razmišljanje o nadi može poslužiti onima koji nisu tako duboko »ukorijenjeni u Boga«. Svaki čovjek je okrenut prema budućnosti, a krila kojima ide u susret ostvarenju svakako je nada i ljubav. Stoga osjetiti buđenje nove nade znači osjetiti sav život i izazov: dakle, ipak se može! Da, može se, trebamo vidjeti, otkriti svoje potencijale, uložiti u zajedničko dobro i eto dokaza nove mogućnosti. Zato nas i ovako slavljenje ohrabruje. I ovakvo zajedništvo raduje. Dužijanica je, dakle, jedno ogledalo u kom smo vidjeli i takvo svoje lice i zašto ne bi povjerovali da je ono istinito. Pozitivne snage i opravdana nada dat će nam da ono što vjerujemo, za što se trsimo – i ostvarimo. Sve to još ovih dana želimo postaviti u ruke naše Zaštitnice, proslaviti sa msgr. Božanićem, nadbiskupom Zagrebačkim, prvim biskupom Hrvata i zaštićeni njezinim zagovorom uistinu iskoristiti u povijesti realno korak naprijed. S drugima i drugačijima ali svoji na svome!

Prijedlog tjedna

»Rič fali« i glagoljaško pjevanje

VOJISLAV SEKELJ:

»RIČ FALI«

(PJESME, 1991/93. HKC

BUNJEVAČKO KOLO, SUBOTICA)

»al ako je falinga

samo u riči

onda gri i

nije u riči.«

(Frtalj falinge)

Nakon tri žanrovski relativno različite knjige pjesama («Djetinjstvo» 1972., »Sad znađeš sve» 1979., »Poljubac izdaje» 1988.), te modernog romana »Daleka zvona» 1983., kao i zbirke prikaza »23 kritike« iz 1988.), pjesnik, prozaik, kritičar i jedan od najplodnijih pisaca srednje generacije subotičkog književnog kruga *Vojislav Sekelj* predočio nam je vrlo zanimljivu zbirku stihova »Rič fali«, pisanu na štokavsko-ikavskom narječju bunjevačkih Hrvata iz sjeverne Bačke.

Našem autoru meka, raspjevana i melodična bunjevačka ikavica nije predstavljala samo puku leksičku građu čijim bi se posredstvom na manje ili više de-

nom, mitskom, i čovjeku i prirodi, i instinktu i emociji, i djelanju i mišljenju, i djelu i cjelini...

Dosljedno jezikom prodirući u suštinu čovjekova bića – uz skladnu orkestraciju ostalih elemenata svoje poetike koju gradi već dulje od dva desetljeća – Vojislav Sekelj u knjizi »Rič fali« nudi čitatelju čitavu pregršt autentičnih pjesama. Među tim minijaturama posebice se izdvajaju one što su bogato natopljene erotikom, ponekad čak do razbludnosti. No, to je samo privid, jer nakon višekratnog čitanja ostaje dojam da je sve tako čisto, skladno i lijepo da se pjesnikovoj interpretaciji može samo diviti. To je možda i najveća čar ove zbirke.

Lazar Merковиć (Subotica, 1991.)

MJEŠOVITI ZBOR

»BAŠĆINA«:

GLAGOLJAŠKO

PJEVANJE

(BESTMUSIC/HRVATSKI

GLAZBENI ZAVOD, ZAGREB, 2002.)

Koliko je za tradiciju etno-glazbene Kostavštine, i uopće kulture pravoslavlja, Istočne (crkve) Europe i kršćanstva što je gravitiralo iz Bizanta karakteristično tzv. »accapella« pjevanje i glazba koja je asketski lišena nekih raskalašnih aranžmana i instrumentarija, toliko Zapadno kršćanstvo i tradiciju rimokatoličanstva krasi barokno puno i romaneskno, bogati aranžmani i obilato korištenje glazbala, prije svih – orgulja. To, dakako, ne znači kako vokalna umjetnost u glazbi zapadne kršćanske tradicije nije njegovana i razvijana. Dapače. Najeklatantniji su za to vrhunski umjetnici iz zbora »Baščina« koji već godinama njeguju tradiciju glagoljaškog pjevanja i koji su se na svom vrsnom CD-u objavljenom minule godine predstavili slušaateljstvu s 19 skladbi *Andelka Klobučara*. Inače, sam pojam glagoljaškog pjevanja označava pjevanje predvoditelja bogoslužja, službenika oltara i okupljene zajednice vjernika koji bogoslužne čine slave (obavljaju) obredom zapadne (rimske, dakle) Crkve na hrvat-

ske-staroslavenskom liturgijskom ili živom hrvatskom jeziku.

Jezik je ishodište pjevačkog umijeća, a jezik hrvatskih glagoljaša je ogranak praslavenskog jezika. Tim su jezikom govorili i Hrvati kad su se u 7. stoljeću

doselili u ove krajeve Europe i taj se jezik u Hrvata, za razliku od jezika inih slavenskih naroda, razvio kao hrvatsko-staroslavenski književni jezik: tomu kao potkrjepa služi Baščanska ploča iz 11. stoljeća na kojoj je ispisani tekst pisan hrvatskim tipom općeslavenskoga književnog jezika.

Jezik hrvatskih glagoljaša je hrvatsko-staroslavenski liturgijski jezik koji je u 13. stoljeću poprimio konačni oblik. Iz ovog se jezika razvio konačni oblik glagoljaškog pjevanja koje je, opet, do nas došlo usmenom predajom. Ovo pjevanje neraskidivo je vezano za samo suštastvo hrvatskog nacionalnog bića i njegove bogate kulturne, etničke baštine, ono je odraz življenja i toka povijesti Hrvata na hrvatskim prostorima. Konkretni glazbeni program na ovom nosaču zvuka je dio glagoljaškog bogoslužnog pjevanja koje je živjelo i djelom i danas živi u priobalnim dijelovima Hrvatske, a zapisano je negdje u drugoj polovici prošloga stoljeća. Tri od spomenutih 19 skladbi (Otče naš, Gospodi, Aganče) prilagođeni su već u izvornom obliku za zbarsko pjevanje. Za orguljama muzicira *Eva Kirchmayer Bilić*, solisti zbora su *Davor Pavlović* (tenor) i *Petar Grubišić* (čitač), dok je ravnatelj *Izak Špralja*. Glazbena bilješka nastala je u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu, 2001. godine. Voljeli spiritualnu i serioznu glazbu ili ne, ovo je vrhunski užitek i pravo religijsko ali i nenadmašno estetsko pročišćenje-umjetnički Catharsis.

R. G. Tilly

skriptivan način pokazao i prikazao sad već skoro minuli vanjski svijet ovog ravnicaškog predjela, tradiciju, duh i jezik njegovih žitelja, ratara očvrslili u stoljetnim borbama za zemljom i za zemlju i radi vlastitog opstojanja, sretnijeg života. On je svjesno išao dalje, ikavica mu je zatrebala prvenstveno stoga da bi ispod površine naoko već banaliziranih, svakodnevnih riječi (poput onih arhaičnih) na svjetlo dana iznio svo njihovo bogatstvo, slikovitost, metaforičnost, paradigmatičnost. Zahvaljujući tome dao je sasvim novo značenje onom drev-

Vijesti

MASSIVE ATTACK NA ŠALATI

Pioniri trip-hop glazbe i jedan od ultimativnih britanskih bandova sredine protekloga desetljeća, *Massive Attack*, umjesto 14. kolovoza, kako je bilo najavljeno, u pulskoj Areni, nastupili su 7. kolovoza na popularnoj zagrebačkoj Šalati.

PROŠIRENI BUNJEVAČKI BLUES

Iz tiska je ovih dana izašla nova knjiga Tomislava Žigmanova, publicista iz Subotice. Riječ je o drugom izdanju »Bunjevačkog bluesa«, proširenom s nekolicinom novih pjesama, a kao i u izvorniku, ilustrirano uspjelim propratnim crtežima mr. arh. Ante Rudinskog koji je kreirao i cjelokupnu likovnu opremu i vizualni izgled knjige, te uspjeli i duhoviti Tolmač kojeg je sastavio Zlatko Romić. Knjiga je, poput prvog izdanja, tiskana u nakladi autora.

ZVIJEZDE BOLJŠOJ TEATRA U ARENI

Članovi Ruskog kraljevskog baleta, gosti festivala Histria, smjestili su se na Brijunima, te u pulskoj Areni 8. i 13. kolovoza izveli vrhunski balet: na programu prve večeri bila je izvedba baletne suite Bizetove Carmen s mladom primabalerinom *Olesjom Bajanovom* i *Urijem Viskobenkom* u ulozi Don Josea. U drugom dijelu nastupa ruskih baletana publika je mogla uživati u interpretaciji klasičnih djela Korsakova kao i suvremenim, jazz i etno-folk koreografijama, a ansambl plesača pojačan je i s četvero članova pristiglih iz Zagreba.

PRIZRENSKI DOKUFEST

Na Dokufestu u Prizrenu će u okviru Drugog Internacionalnog Festivala dokumentarnog i kratkometražnog filma, koji

će se održati između 3. i 7. rujna, biti prikazano oko 30 umjetničkih ostvarenja na celuloidnoj vrpci, od kojih i djela filmskih djelatnika iz Republike Hrvatske.

»SUŠA« NA FESTIVALU SCENARIJA

Na 27. Festivalu filmskog scenarija u Vrnjačkoj Banji koji završava sutra, 16. kolovoza, u okviru trećeg posebnog programa »Istok je tamo« (izbor kratkih igranih filmova s Festivala istočnoevropskog filma u Kotbusu 2002.) biti će prikazan i film »Suša«, koji »brani boje« Republike Hrvatske.

HRVATSKI ROCKERI NA KALEMEGDANU

U okviru Belgrade Beer Festa, »pivskog« festivala koji je alternativno naslovljen i »Oktober u avgustu«, nastupit će u Donjem gradu beogradskog Kalemegdana, od 21. do 24. kolovoza, među inim izvođačima, i hrvatske rock-skupine *Psihomodo Pop*, *Hladno Pivo* i *Neno Belan* sa svojim pratećim bandom.

ODABRANI NASLOVI U KINIMA

Odabrani naslovi s netom završenog Motovun film festivala u dva trodnevna ciklusa bit će prikazani u zagrebačkim i osječkim kinima: šest dugih i dva kratkometražna filma počela su se, od 7. kolovoza, prikazivati najprije u Zagrebu, u kinu Grič, a potom, dan kasnije i u Osijeku. Publika će u Zagrebu i Osijeku do konca mjeseca gledati sljedeće filmove: »Ostani ovako«, »Kukavica«, »Dalek«, »U svitanje«, »(A) torzija«, »Božja intervencija«, »Bježi, zeko, bježi«, »Noi, the Albino«, »Između ratova«, »Hukkle«, te »Poslije kiše« i »Pijani od ljubavi« koji su dobili nagrade u kategoriji kratkoga filma.

KNJIŽEVNI PRVIJENAC U ZAGVOZDU

U okviru kulturne manifestacije »Glumci u Zagvozd«, u ovom je mjestu podno Biokova na Trgu glumaca predstavljena knjiga-roman prvijenac glumice *Anje Šovagović-Despot*, »Divlja sloboda«.

OBLJETNICE

Stjepan Radić (1871.-1928.)

Prije 75. godina, na dan 8. kolovoza umro je *Stjepan Radić* od zadobivenih rane, nakon što je na njega pucao poslanik *Puniša Račić* u Narodnoj skupštini u Beogradu 20. lipnja 1928. godine.

Poznata je povijesna činjenica da je član Radikalne stranke poslanik *Račić* pucao u Skupštini u poslanike Hrvatske seljačke stranke i prilikom tog zločina ubio *Pavla Radića* i dr. *Đuru Basaričeka*, a teško ranio *Stjepana Radića*, *Ivana Pernara* i *Ivana Granda*.

Ime *Stjepana Radića* postaje nakon njegove smrti sumom narodnih zahtjeva i političkim idealom. U posljednjem govoru Zagrepčanima 16. srpnja 1928., uoči smrti, *Radić* poručuje: »Valjani i poštteni na jednu stranu, a lupeži na drugu«. Hrabrost *Radićeva* moralnog uvjerenja temelj je njegove politike. Zločin u Skupštini naišao je na zgražanje cijelog civiliziranog svijeta, a posljednji ispraćaj *Stjepana Radića* pretvorio se u prosvjed za snagu prava protiv snage sile.

Stjepan Radić rodio se 11. lipnja 1871. kao deveto dijete siromašne seljačke obitelji nedaleko od Siska, u Trebarjevu Densnom. U svojoj ranoj mladosti *Radić* je započeo putovati, najčešće pješice, da upozna narodni život i seljačko gospodarstvo. *Radić* se prihvatio teška posla i od seljačkog puka stvorio politički narod duboko prožet *Radićevim* moralom i politikom.

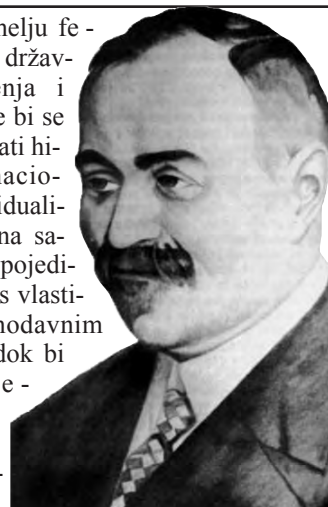
To je bio treći hrvatski preporod, koji se nadovezao na ilirce i *Starčevića*, te zaključio njihovo djelo. *Radić* je boravio u

mного gradova, škola i sveučilišta, ali ih je bio prisiljen napuštati zbog svog buntovitosti i prosvjeda. Zbog sudjelovanja u prosvjedu listopada 1895. protiv tadašnje politike Mađara, osuđen je zajedno s dvadesetak studenata Zagrebačkog sveučilišta, s kojeg je dvije godine prije toga isključen.

Radić potom studira u Pragu, Parizu, Budimpešti i Moskvi, a godine 1904. zajedno s bratom *Antunom* osniva Hrvatsku pučku seljačku stranku. *Stjepan Radić* se u svom političkom programu izjasnio za ujedinjenje Hrvata, Srba i Slovenaca na temelju demokratske jednakopravnosti. *Radić* je u svom tekstu »Hrvatski ideali«, koji je objavljen u novinama »Hrvatska misao« u Pragu, već 1897. pisao: »S hrvatskim ili srpskim narodnim jedinstvom počnimo, sa zdravom shvaćenom slavenskom uzajamnošću nastavimo, s ozbiljnim i temeljitim proučavanjem velike zapadno-europske kulture završimo«. Nakon kapitulacije dvojne Monarhije, na Sveučilišnom trgu u Zagrebu, gdje je 22. listopada 1918., održana velika manifestacija za oslobođenje i ujedinjenje, *Stjepan Radić* je među ostalim rekao: »Mudrac *Willson* je nadvladao nasilnika *Vilima*. Danas je dan pobjede i narodne slobode, dan kada sami odlučujemo o svojoj sudbini«.

Na plenarnoj sjednici Narodnog vijeća u Zagrebu održanoj 21. studenog raspravljalo se o načinu ujedinjenja, a srpska Vlada je odaslala u Zagreb svog ministra *Momčila Ninčića*. Na ovoj sjednici *Radić* predlaže da se sprovede narodno jedin-

stvo na temelju federativnog državnog uređenja i prema tome bi se imao sačuvati historijsko-nacionalni individualitet i potpuna samostalnost pojedinih država s vlastitim zakonodavnim saborima, dok bi državno jedinstvo počivalo na obrambenoj,

srodnoj i moralnoj bazi. *Radić* je dokazivao da bi po državnu budućnost najbolje bilo provesti jedinstvo na federativnom principu. Bio je to početak spora između hrvatskih federalista i srpskih centralista, koji se nastavlja i nakon proglašenja ujedinjenja kraljevine Slovenaca, Hrvata i Srba.

Legitimnu težnju Hrvata za federacijom osporavala je Radikalna stranka *Nikole Pašića*. U pogledu državnog uređenja *Radić* se zalagao da pojedini narodni dijelovi budu zaštićeni od svake majorizacije, a dan izglasavanja Vidovdanskoj ustava 1921. godine, ujedno je i početak borbe za reviziju ustava, koja će ispuniti politički život svih narednih godina, sve do katastrofe 20. lipnja 1928., kada je *Stjepan Radić* smrtno ranjen u narodnoj skupštini.

Z. S.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

VASKO LIPOVAC

Jedan od najvećih živih slikara i kipara Hrvatske, cijeli život okupiran i posvećen mediteranskim motivima, *Vasko Lipovac*, rođen je 14. lipnja, 1931. godine u Kotoru, ali Split u kojemu živi gotovo cijelog svog vijeka uvijek navodi kao »svoj grad«.

Gotovo polustoljetna neumorna umjetnikova aktivnost najbolje je ilustrirana reprezentativnim katalogom s *Lipovčeve* retrospektive (2. lipnja ove godine) u kojemu dominiraju njegove *De Chiricovim* metafizičkim likovima nalik (ujuće) lut-

ke u mornarskim haljama, otuđene, onirično nestvarne, te erotski motivi smješteni, gdje drugdje, no – sred Mediterana.

Njegov likovni rukopis jedan je od najraspoznatljivijih u europskom (osobito mediteranskom) slikarstvu a najčešći njegovi motivi su spomenute lutke mornara, brodovi, žene, plavetnilo neba, kardinali, oltari, morska pučina te planinski gorostasni vijenci među kojima je odrastao.

Papinska švicarska straža

Magnet za turiste

S toto putovanje pape Ivana Pavla II. dogodilo se kada je Sveti Otac posjetio Hrvatsku. Kakva je bila organizacija, koliko se svijeta okupilo, kao i gdje je sve Sveti Otac ranije bio i koga je proglasio Blaženim ili Svecem, to već znamo iz medija. No, ono što mnogi ne znaju i što se često ljudi pitaju, jest – što je papinska švicarska straža?

Kada turisti dođu u Vatikan, naravno da ih najviše zanima Sveti Otac, kojeg mogu vidjeti eventualno na balkonu Castel Gondolfa ili u najboljem slučaju kad služi svetu misu u Bazilici sv. Petra ili ispred nje. Ono što drugo po redu zanima turiste svakako je vojska švicarske straže, koju svakog dana fotografiraju na tisuće posjetitelja Vatikana.

UVJETI ZA SLUŽBU: Dužnosti švicarske straže opisane su u prvom členu Uredbe od 6. svibnja 1959. godine. Švicarska straža je provjerena elitna satnija kojoj je povjerena zaštita osobe Svetog Oca, čuvanje njegove palače i ulaza u Vatikan. Straža također pazi na pogranični promet države Vatikan, te daje savjete hodočasnici i inim turistima, a također strogo pazi da nitko tko nema dopuštenje ne uđe na teritorij Vatikana. Prigodom liturgijskih obreda, raznih svečanosti, audijencija, posjeta državnih poglavara i ambasadora, održava red i iskazuje počasti.

Za ovaj odgovoran posao moraju se ispuniti specijalni kriteriji. Uvjeti da netko može služiti u švicarskoj straži u Vatikanu su mnogobrojni. Kao prvo, da je aspirant rođeni Švicarac, tj. državljanin konfederacije Helvecije, a traži se također da aspirant bude katolik, te da je u domovini Švicarskoj završio vojno školovanje. Nadalje se zahtijeva da ima dobro zdravlje, što se utvrđuje liječničkim pretragama, da nije oženjen, da rastom nije ispod 175 cm visine, da nije navršio dvadeset i pet godina, te da ima besprijekorno vladanje.

Danas se pored časnika mogu oženiti i dočasnici, a onaj tko postane redovitim vojnikom nakon što ispuni sve uvjete, mora se obvezati na dvije godine službe.

Specijalni kriteriji: pripadnik straže s papom

POVIJEST STRAŽE: S povijesnog gledišta to je najstarije vojno tijelo na svijetu. Utemeljeno je već početkom 16. stoljeća, a kao dan utemeljenja slovi 21. siječanj 1506. godine. Toga su dana sto i pedeset naoružanih Švicaraca ušli u Vječni grad, te nastupili na Trgu sv. Petra, gdje ih je primio i blagoslovio papa Julije II. (1503-1513). Istoga dana su i započeli svoju službu.

Najslavniji dan u povijesti švicarske straže jest 6. svibnja 1527. godine, kada je u borbi palo 147 Švicaraca, tj. najveći dio straže u obrani pape Klementa VII. (1523-1534). Ovo veliko krvoproliće je uslijedilo nakon zauzeća i pljačke Vječnog grada od strane njemačkih protestantskih landnehtova ili najamnika koji su bili u službi Karla V., španjolskoga kralja i rimskog cara. Najamnici su šest mjeseci palili i pljačkali Rim. Taj događaj je poznat u povijesti kao: »Sacco di Roma« – pljačka Rima. Tom prilikom je uništeno i zapaljeno više rimskih crkvi. Bogoslužje se nije obavljalo niti u jednoj crkvi u Rimu punih šest mjeseci. Uništen je i veliki broj dokumenata vatikanskog arhiva, jer su njemački vojnici bacali dragocjene dokumente kao stelju pod konje. Glavni stan

neprijateljske okupacijske vojske bio je u Vatikanu, dok je Bazilika sv. Petra pretvorena u štalu. Iako je neprijateljska vojska bila nadmoćnija, malena ali hrabra satnija Švicaraca uspjela je omogućiti papi da se zajedno s četrdeset i dva Švicarca skloni u Andeosku tvrđavu. Na spomen tog slavnog dana 6. svibnja svake godine vrši se prisega mladih vojnika novaka u švicarsku stražu.

ATRAKTIVNE ODORE: Turiste i hodočasnike uvijek privlači vojnička odora švicarske straže. Njihova odora je u crveno-žuto-plavim bojama. To su heraldičke boje plemstva Medici, iz kojega potiče i papa Klement VII. Švicarska straža je služila četiri pape iz kuće Medici, a oblik i boje današnje odore švicarske straže iste su kao što je to bilo i u 16. stoljeću. Danas švicarska straža ne nosi naoružanje, a mač i koplje koje imaju uza se više služe kao dekor za fotografiranje i paradu, nego za obranu. Prilikom inozemnih posjeta Svetog Oca, švicarska straža je uvijek nazočna i pripravna, ali sasvim diskretna.

Priredio: Paul Katancić Džopa

Izložba slamarki s XVIII. Kolonije naive u tehnici slame **Slikanje ljubavi prema ravnici**

U seriji prigodnih programa ovogodišnje Dužijance u petak 8. kolovoza u vestibulu Gradske kuće otvorena je izložba radova XVIII. saziva Kolonije slamarki u Tavankutu. Izložba na završetku kolonije privremena je ali važna postaja na kojoj se zatvara bitna veza: umjetnik – djelo – gledatelj.

U okviru ovogodišnjeg saziva kolonije slamarki promovirana je knjiga »Krhka ljepota trajna vrijednost« u nakladi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice,

a započeo je i stručni rad na izradi monografije o stvaralaštvu slamarki, čija se promocija predviđa za dvadesetu obljetnicu saziva kolonije naive u tehnici slame.

Z. S.

KNJIŽEVNA VEČER »MOLITVENIK SLAVA BOŽJA«

U Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u četvrtak 7. kolovoza održana je književna večer pod nazivom »Molitvenik Slava Božja«. Tom prigodom su mr. *Andrija Kopilović*, vlč. *Andrija Anišić* i vlč. *Stjepan Beretić* govorili o životu biskupa *Lajče Budanovića* i značaju jedinog bačkog molitvenika »Slava Božja« što ga je napisao biskup Budanović. Bilo je riječi i o drugom izmijenjenom izdanju »Slave Božje« koju je priredio vlč. *Stjepan Beretić*. U okviru ove večeri dodijeljene su po trinaesti put »Antušove nagrade« i to: prva nagrada vlč. *Stjepanu Beretiću* za životno djelo, druga nagrada je namijenjena čuvarima Božjeg groba a primio ju je njihov vodi-

telj *Darko Vukov*, dok su treću nagradu za uzoran obiteljski život i odgoj dobili članovi obitelji *Stipana i Margite Vojnić Hajduk*. Predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanca 2003« *Grgo Kujundžić* je dodijelio i tri novčane nagrade za tri najbolje aranžirana izloga u Subotici u povodu žetvenih svečanosti. Prva nagrada je pripala *Jozefini Skenderović*, druga *Grgi Piuković*, a treću su podijelili *Mira Temunović* i *Dejan Kovač*.

Izložba likovnog odjela Matice hrvatske u Subotici

Duh i nit tradicije

U galeriji subotičke Gradske biblioteke prošlog je petka, 8. kolovoza, otvorena izložba likovnog odjela Matice hrvatske. Izložba je priređena u povodu okončanja žetve u sklopu žetelačkih svečanosti Dužijanaca.

Otvarajući izložbu predsjednica Matice hrvatske Subotica *Viktorija Grunčić* u kratkom osvrtu na izložene radove istakla kako se u cjelini ove skladne izložbe, kao zajednička nit nazire obiteljski svijet i toplina doma.

U svim radovima koji zaokružuju ovu izložbu primjetna je etnološka nit i duh tradicije ovih prostora, kako bilježi *Mile Tasić* među ostalim u svom tekstu u povodu ove izložbe, a koji je pročitala *Viktorija Grunčić* na otvaranju ove uspjele likovne izložbe.

Z. S.

**„Lira naiva
2003“**

GRLICA

Na čardaku,
Na užarenom grbaku,
Na sunčanoj žezi stoji
Siva ptica-usamljenica,
Gugutkica-grlica.

Sunce prži bespoštedno,
Temperatura visoka,
Ona stoji na čardaku
Na ivičnom grbaku
Nepomično i uporno.

Skokne na čas, vrlo kratko
Da rashladi noge svoje od topline
I vreline, pa se opet natrag vrne
Dok sunce nemilosrdno grije.

Koga čeka siva ptica?
Da li čeka druga svoga
Na vidiku
Da podijeli s njim samoću
Ili hoće
Da usahne, da uvene
Da se sprži, da se speče
Na užarenoj sunčanici
Od čekanja i samoće?

MARIJA MATARIĆ je rođena 1933. godine u Somboru. Prve stihove napisala je rano, prvu »ozbiljniju« pjesmu zapisala je tek 1995. godine, u povodu prvog rođendana »Zvonika«. Objavljen joj je sonet »Škapular« u »Subotičkoj Danici« za 2003. godinu.

Danas

Novine s m(j)erom

Poetski kutak: Vladimir Vidrić

Simbolističko pjevanje

Vladimir Antun Ljuboslav Vidrić rođen je 30. travnja 1875. godine u Zagrebu. Najprije je pohađao opću pučku školu, a potom klasičnu gimnaziju u Zagrebu. Iako je namjeravao studirati medicinu, upisao je pravo na Njemačkome sveučilištu u Pragu, ali se ubrzo vraća u Zagreb, odakle nastavlja studij. Prilikom dolaska cara *Franje Josipa I.* u Zagreb u povodu otvaranja Hrvatskoga narodnoga kazališta u listopadu 1895. godine, Vidrić je zajedno sa *Stjepanom Radićem* i drugim sveučilištarcima, sudjelovao u prosvjedu protiv tada aktualne politike Mađara. Bio je na čelu studentske povorke, a istoga dana Vidrić je uhićen i zatim osuđen na četiri mjeseca zatvora. Nakon izdržane kazne upisuje se 1896. godine na pravni fakultet u Beču. Tamo je i apsolvirao, a sljedeće, 1897. godine, objavio je pjesmu »Mrtva ljubav«, prvi put pod vlastitim imenom.

Jezgru Vidrićeve lirike čine dvadeset i pet pjesama koje je pjesnik izdao o vlastitu trošku u jedinoj svojoj zbirci »Pjesme«, 1907. godine. Uvrštene pjesme pisane su u razdoblju od 1896. do 1907. godine, a zbirku je grafički uredio *Bela Csikos*. Izvan zbirke ostalo je šest pjesama koje su za pjesnikovog života objavljene po časopisima prije i poslije pojavljivanja zbirke. Na Vidrićevo pjesništvo bitno su utjecale ne toliko veze s pjesnicima, ponajprije s *Dragutinom Domjanićem* i *Ivanom Krnicem*, koliko sa slikarima *Belom Csikosem*, *Mencijom Clementom Crnčićem*, *Ivanom Tišovom* i *Otonom Valdecom*. Već je u prvoj pjesmi »U oblaci« iz Vidrićeve zbirke uočljivo da je u njoj naglašena problematika pjesničke situacije u svijetu. Kao i u drugim pjesmama, kad je riječ o pjesnikovom statusu, on se dovodi u vezu s najvišim sferama bitka – s višom božanskom sferom.

Tin Ujević je Vidrićevo pjesništvo odredio kao »olimpizam«, jer tamo dominira »osjećaj plaveti i daljine«, te »eteričnost i lakoća«. Ipak, Vidrićev lirski subjekt ne poistovjećuje se u cjelosti s tom višom božanskom sferom, jer je osuđen na silazak i posve zemaljsku patnju, ništavilo i izdaju. *Josip Užarević* među ostalim piše o Vidrićevoj poeziji kako je ona »modeliranje toga raspona od najvišega do naj-

nižega, od ništavnoga do svesilnoga«. Većina Vidrićevih pjesama tematski je okrenuta rekonstrukciji života iz prošlih dana, ali *Užarević* napominje da je za Vi-

drića »prošlost neka vrsta lirske kamuflaže sadašnjosti«, a uz to, »vizualna logika Vidrićeva pjesništva zahtijeva ne samo prostorni i emocionalni, nego i vremenski odmak«.

Treba istaknuti da je Vidrić, prema *Matoševim* riječima, »naš prvi lirski pejzažist«. Uz povijest i mitologiju, priroda je dominantna Vidrićeva tema. Vidrićevi lirski pejzaži zasnovani su na suodnosu metafizičko-mističnih i filozofskih vertikalno-horizontalnih osi koje se prožimaju s područjem prirodnoga, dok mitološko-povijesni likovi unose vremensko-narativnu dinamiku. Prema mišljenju *Užarevića*, prožimanje mitsko-povijesnoga i prirodnoga upućuje na simbolistički kontekst Vidrićeva viđenja i razumijevanja prirode, te da se afirmiranje prirodnoga u okviru simbolizma može smatrati važnom poetičkom novinom, jer za simbolizam inače nije karakteristična fascinacija prirodom.

Vidrić se nije pridržavao strogih verifikacijsko-formalnih kriterija, kao što su jednak broj slogova u stihovima ili regularna rima. Zbirka »Pjesme« na poetičkom planu sadrži načelo kontrastiranja.

Ivo Frangeš je uočio da načelo kontrasta nalazi svoj izraz i u cjelini Vidrićeva opusa.

Vidrići su, kao ugledna zagrebačka obitelj, bili u središtu svih kulturnih i političkih događanja na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Među gostima njihova doma bili su ljudi poput *Josipa Jurja Strossmayera*, *Franje Račkoga* i *Ive Trnskoga*. Uklinjujući se u vremenski procjep između *Kranjčevića* i *Matoša*, Vidrić je »specifična, ali autentična varijanta simbolističkoga pjevanja«, kako među ostalim bilježi *A. Šoljan* o Vidrićevoj lirici.

Vladimir Vidrić je umro u trideset i petoj godini života, 29. rujna 1909. godine.

Notturmo

Dignuv na ruke ženu
Mag je na stube stao,
I na sjajno mu tijelo
Srebren je ures pao.
A lice mu bilo bjelo:
Ko u snu gleda i sluša
I kao stakleni val
Roni se njegova duša.

Zvijezde se roje visoko
I dasi će sad da krenu,
U zraku se kupja mjesec
I sipa svjetlo i sjenu.
A krasna se žena budi
I grud joj otajno diše
I svilne vjeđe obara
I noć je i – biva tiše.

Adieu

O moja je leđa lagano
Kucnula mandolina
I moj se je kaput raskrio.
Purpurna pomrčina
Moje je vjeđe prekrila
Od sunca, vjetrova i vina.

A moja se ruka ganula,
Koja pjesmice sklada,
Svijetlu je suzu utrla,
Što mi sa zjena pada.
– Tako silazim, gospojo,
Stubama tvoga grada.

Aleksandar Saša Sedlak, fotograf i evergreen-rocker

Između teškoga mjesta i tla

»Četrdeset godina sam bio pokusni kunić sljedbenika Marxa i Englesa i preživio. Struka mi je zaraditi novac, a biti slobodnjak je izbor, sudba.«

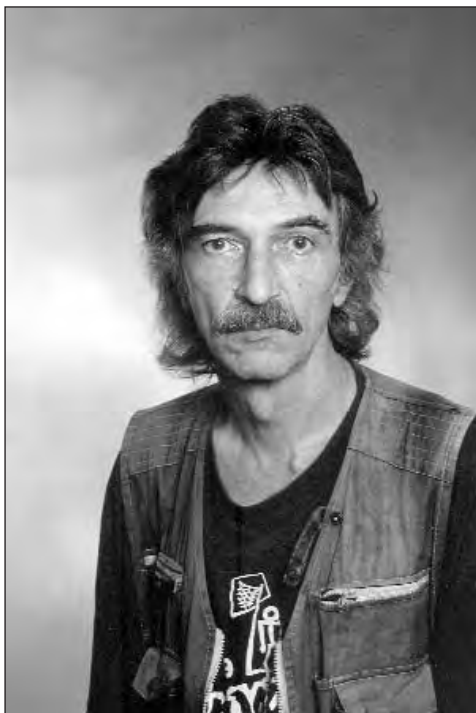
Razgovarao: R. G. Tilly

Generacije Subotičana koje bi najvjerojatnije čim prije zaboravile nesretno desetljeće što je na sreću ostalo za nama, dobro pamte jednu od nekadašnjih urbanih ikona grada na sjeveru Bačke – Aleksandra Sašu Sedlaka, dugogodišnjeg fotoreportera »Subotičkih novina«, ali i zagriženog rock-neimara pionirske generacije prvih entuzijasta i pregalaca beat, pop, rock 'n' roll, rhythm & blues i blues glazbe s ovih prostora, koji u suštini nikada nije »okačio gitaru (i bas-gitaru) o klin«, jer je uvijek bio duboko u rocku, bilo da je dizajnirao ovitke LP ploča nekadašnjih rock-heroja s područja ex-Jugoslavije, bilo da je fotografirao koncerte naših i inozemnih izvođača. Jedno je vrijeme bio »osobni fotograf« pulske skupine »KUD Idijoti«, a bavio se i modnom i umjetničkom fotografijom: generacija potpisnika ovih redaka pamti i sjajnu izložbu fotografija o glasovitom subotičkom boemskom okupljalištu »Kocka« koju je realizirao upravo Saša Sedlak, postavljenu u Subotici koncem 80-ih, a osmišljenu još davnih 70-ih minulog stoljeća.

Sedlak već desetljeće živi u Rijeci i osim što je sa svojim vjernim foto-aparatom i dalje nezaobilazni »faktor« na svim glazbenim dešavanjima u Hrvatskoj, vlasnik je video-kluba »Joker« i, što bi svjetski novinari kazali u svom žargonu, »free lancer« (slobodni strijelac).

► Vi ste početkom nesretnih 90-ih godina aktivno izvještavali s bojišta, u smislu da ste bili na licu mjesta, na ratištu, ratištima. Tada ste još bili radnim odnosom vezani za »Subotičke novine«. Je li Vas najviše ta činjenica, to iskustvo, ponukalo da napustite grad, Bačku, Vojvodinu, zemlju, ili su po srijedi neki drugi razlozi?

Nešto sam morao napraviti da ne bih pukao! Sve se preko noći promijenilo i to više nije bio grad kojega volim i poznajem. Novi zvuci, novi simboli, novi likovi, a moj prag tolerancije sve niži, novi kompromis na vidiku, a ja to ne volim i – zbogom. Četrdeset godina sam bio pokusni kunić sljedbenika Marxa i Englesa, i preživio, ali

Aleksandar Saša Sedlak

moji sinovi neće pognutih glava podnositi kompromis, niti trošiti vrijeme u borbi za neka »ljudska prava«.

► Tu, doma, mada je već zacijelo Rijeka odavno postala Vaš dom, bili ste znan kao stari, beskompromisni rocker. Svirali ste u raznim rock i R&B skupinama, imali bogatu audio-teku, družili se s glazbenicima, fotografirali koncerte, osmišljavali press-materijale mnogih ovdašnjih pop i rock djelatnika, svojim fotografijama punili svitke i booklete mnogih izvođača, kreirali naslovnice pomezamašnjeg broja albuma, fotografirali modele i manekenke, radili postere, bili neka vrst ovdašnjeg antipoda lika kojeg je u glasovitom Antonionijevom filmu »Blow Up« igrao David Hamings. Kako ste se osjećali kad ste se obreli u Opatiji i Rijeci, kako ste se osjećali bez svih tih aktivnosti, vibracija? Valjalo je početi od ništice, a Vi ste ipak tu bili čovjek s nemalim renomeom?

Bilo je šugavo, ali »minuli rad« je puno značio, jer, ipak, fotografija govori za sebe. Međutim, za neke poslove je potrebna ar-

hiva koja se godinama radi i tu sam bio na nuli.

► Vaše se ime mnogo spominje u Enciklopediji hrvatskog popa i rocka. Recite našim čitateljima kako ste dospjeli u situaciju da surađujete s autorima te javno koncipirane knjige?

Prvo sam radio za novopokrenuti tjednik »Kronika« koji je ugašen nakon pola godine, i upoznao gomilu ljudi. Tada je već sve išlo puno lakše. Iza toga sam radio za »Arenu«, te sam prešao u »Slobodnu Dalmaciju«, gdje sam bio pet godina i radio za sva izdanja, plus za ženski tjednik »Gloriju« iz Zagreba. Sve to podrazumijevalo je puno putovanja, brzu vožnju i utrku s vremenom. Tada je još film bio u modi. Radio sam omot za CD OCI-LET3 i s jednom fotografijom bio na naslovnici »Heroine«. Rekoh već, dobra fotka je uvijek tražena, i da je honorar srazmjernan s veličinom fotke u novinama, ja ne bih znao kamo bih s lovom! Autora Rock-enciklopedije Koraljka Pasarića znam još s Večeri slobodnih formi i subotičke Omladine. Čim smo se sreli kontakt je uspostavljen.

► Slušate li još uvijek istu glazbu kao nekad? Jeste li u kontaktu s »Idijotima«?

Slušam jedan bootleg pokojnog Hendrixa, s koncerta u New Yorku. Tamo su i Johnny Winter i Buddy Miles i Jim Morrison, pijani su svi i nadrogirani, ali svirka je luda! Subotom idem tu, u Rijeku, u Big Rock Mama, slušam stare stvari, crni bluz i pokojnog Rory Gallaghera, braću Allman. A prošle godine sam u Pallachu snimao »Idijote«, kaže Franci da se raspadaju. Je li moguće?

► Nije, bili su na novosadskom EXITU, u prvoj postavi.

Od ovdašnjih obožavam beskompromisnog anarhista i antikrista, ludog Francija Blaškovića. Ovoga s albumom »Istra ti materina«. Ništa mu nije sveto, a ima i dobar bend. Gori Uši Winettou... Mladi bendovi brzo upiju puno vode i to ih smekša, a najbolji je svakako Bare, pravim čudom još živ, ali ako se ne probije van, pitanje je dokle će trajati...

► Jeste li pokušavali raditi u struci otkad

ste u Hrvatskoj, ili ste i od početka »slobodnjak«?

Struka mi je zaraditi novac, a biti slobodnjak je izbor, sudba. Na tržištu rada postoji dobna granica iznad koje te nitko neće.

► Može li se živjeti u Hrvatskoj od fotografije, kao fotograf, kao umjetnički fotograf rock-senzibiliteta i »šezdesetosmaških« svjetonazora?

Ako se drži korak s novom digitalijom i ako si na pravome mjestu (hoću reći – Zagreb), i ako posao postaviš na WWW, onda – da. Međutim, kod mene je došlo do zasićenja fotografijom (ritam dnevnih novina), ona sve banalizira. Danas je potrebno biti paparazzo, jer zapravo svi jedva čekaju da uperiš objektiv u njih, a nakon svih tih godina – tko ih šiša. Digitalna fotografija je postala oživotvorenje sinonima – »idiot« fotoaparata, a za mene je to ipak bilo nešto više; no, danas je najbolja ona fotografija koja prva stigne uredniku u kompjutor, i onda on, kad obavi posao, može na miru piti pivo.

► Natuknuli ste da ste počeli, onako diskretno, baviti se i promoterstvom. Našeg nekadašnjeg sugrađanina, Homesick Maca alias Dragana Ružića-Macana niste uspjeli dovesti u Hrvatsku. Gdje je bio problem? Kakvo je interesiranje i za kakvu glazbu u Hrvatskoj s ovih prostora?

Danas su festivali specijalizirani: jazz, etno, blues, guitar festival u Kastvu ugošćuje najbolje klasičare, itd. I nije problem u kontaktu s organizatorom, već u usklađivanju termina postojeće turneje glazbenika. Dovući Macana iz Švedske nije isto kao nekoga iz Kopra. Sve se vrti oko love i isplativosti. Jučer je na Openfestu svirala neka grupa iz Beograda, ali »Pipsi« nisu svirali zbog ranijeg duga organizatora, a Franci Blašković je došao sam (koliko love, toliko glazbe). Za nastup na festivalu je svakako potreban dobar autor ili izvođač, ali je isto tako potrebna vidljiva podrška sredine iz koje dolazi, a to je sponzorska linija na svim razinama, od grada, pa do, recimo, neke pivovare! Trubaduri sami, s gitarom, sviraju po pasažima, klubovi nisu voljni s šanka platiti muzičara, sem kućnih bandova, a hotelske terase su subotom rasprodane. Tako ostaju samo specijalizirani festivali.

► Nedavno smo proveli par dana s živućom legendom autorskog rocka, kako ex-Jugoslavije, tako, dakako i Hrvat – ske, Dragom Mlinarcem. Žalio se kako bi

bukvalno skapao od gladi da ga s vremena na vrijeme ne pozovu u goste Slovenici na neku svirku. Kaže da nema živaca ulagivati se golobradim zagrebačkim šefovima diskografskih kuća za albume, a da ga domaća publika ne pamti, ne traži. S druge strane, Arsen Dedić, primjerice, prava je živa ikona, kojoj svaki dan malne dodijele neku nagradu i priznanje. Slično je i u Sloveniji – Tomaž Domicelj je, primjerice, uspješan biznismen. Vi sve te ljude, umjetnike bolje znate. Kakva je hrvatska publika danas?

Moda i pomodarstvo. Na Preluku ima dvije diskoteke zbog kojih je subotom cesta za Opatiju bila formalno blokirana, danas niti jedna ne radi. Tako je i s muzikom: »Bambi molesters« su sa svojim instrumentalnim retro-stilom (bez jezične barijere) na europskoj turneji i to nakon jednog nastupa na TV-u, Tony (Ante) Lee King svira na korzou da bi ga u Hobitonu došlo slušati 30 ljudi, ja jedini iz Rijeke. Danas se dobra kompozicija nosi na WWW, isto

mance bosanskog umjetnika Jusufa Hadžifejzovića snimljen na Golom Otoku objavljen je u prvom katalogu BiH za izložbu u Veneciji – jedan portret potpisala je i Anny Lebowitz, najglasovitija američka foto-reporterka. Za par dana idem opet na Goli Otok s jednom ekipom umjetnika – performanci i izložbe, i nastojanje da Goli bude umjetnička kolonija i sačuva od pomahnitalih kapitalista koji bi ga rado pretvorili u kamenolom.

► A kakvi su Vam planovi uopće? Hoćete li do konca života iznajmljivati zainteresiranim video-filmove, ili se kanite ozbiljnije baciti u promoterske, menagerske vode, možda ponovo uzeti gitaru u šake?

Želiš li nasmijati Boga, pričaj naglas svoje planove! Nizašto se posebice ne vezujem, pogotovo ako mi dosadi, zamori me, a nema pravog zadovoljstva. Zadovoljstvo radom je jedino u glazbi, ostalo je zadovoljstvo urađenim, što nama, običnim smrtnicima, ostaje i svodi se na brojanje love (fuj). No, ma gdje pošao, blues i gita-

U riječkom ateljeu

kao i spot, a ne raznim urednicima, koji su nakladnici-posranci s digitronom u ruci. Riječka grupa The Stuff napravila je tisuću komada CD-a »Pare ili život« i sve podjelila fanovima, a za one koji su na Webu, omogućili su skidanje u MP3-formatu. Tu je budućnost, a i lova.

► Bavite li se umjetničkom fotografijom, modnom, i kakvi su Vam planovi glede one primarne profesije-fotografiranja?

Bavim se primjenjenom fotografijom, umjetničke akcije i performanci. Perfor-

ra će me uvijek pratiti. Najsazetiji odgovor na sva Vaša pitanja možete čuti, otpjevana na albumu pokojnog Otisa Reddinga, koji se zove »Dock of the bay«, ili odsviran na CD-u također pokojnog gitarista Michaela Bloomfielda »Beetwen a hard place and the ground«.

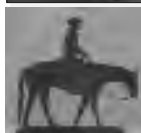
Je li ovaj potonji naslov indikativan za Vas? Između »teškoga mjesta i tla«?

Danas puše bura, i biti će prekrasan dan!

Filmski žanrovi: Western kao vanvremena kategorija (1. dio)

Lijepa žene, kolt i obračun

Od davnog vremena kada se pojavio, western se doima kao uvjerljivo, uz »ljubiće«,

najpopularniji i najmanje promjenama sklon filmski žanr. U ovom i narednom broju predstaviti ćemo vam sedam, po našem mišljenju (koje nikako, dakako, ne pretendira biti i jednim objektivnim) najznačajnijih i najkvalitetnijih filmova ovog, čini se, besmrtnog filmskog žanra.

Samo je po sebi razumljivo da su svi filmovi američkog podrijetla (SAD su kolijevka Indijanaca i kaubojca, te i cijelog žanra »kaubojca«). Što se njihove starosti tiče, dva su (»Čovjek koji je ubio Liberty Wallancea« i »Shane«) iz »herojskog doba« ovog kinematografskog žanra, jedan je remek-djelo glasovitog redatelja Johna Stargessa (nezaboravni i nedostižni – »Se - dam veličanstvenih«), jedan je iz 60-ih (»Divlja horda«), jedan iz 70-ih (»Pet Get i Bili Kid«), jedan iz 80-ih (»Jahači na duge staze«), te jedan iz 90-ih godina prošlog stoljeća (»Neoprostivo«).

ČOVJEK KOJI JE UBIO LIBERTY WALLANCEA

Po skromnom mišljenju potpisnika ovih redaka ovo djelo legendarnog američkog redatelja, pokojnog *Johna Forda* (Poštanska kočija, Kako je zelena bila moja dolina, Tragači, Plodovi gnjeva) iz 1962. kada je za života svakako najveći američki redatelj imao već punih 67 godina, najbolji je njegov western, ako ne i najcjelovitiji i najuspjeliji film u karijeri uopće.

Glasovita replika iz filma oslikala je čitavu poetiku westerna kao vjerojatno najpopularnijeg filmskoga žanra sve do početka 80-ih prošlog vijeka: »Kada legenda postane stvarnost, piši o legendi«. Sudac i ugledni kongresmen kojega igra *James Stewart* sjeća se u flashbacku svoje mladosti, kada ga je po dolasku u gradić *Shinbone* brutalno napao lokalni siledžija i strah i trepet čitavog kraja, revolveraš *Liberty Valance* (u nezaboravnoj interpretaciji neodoljivog *Lee Marvin*).

Mještani gradića na čelu s lijepom udovicom *Hallie* (*Vera Miles*) pružaju mu utočište, ali mladi odvjetnik sanja o osve-

Čovjek koji je ubio Liberty Wallancea

ti, premda je uštogljeni štreber koji se nikada u životu nije niti potukao niti uzeo kolt u šake. Kauboj-veteran i negdašnji revolveraš *Tom Doniphon*, jedini lik uokolo koji bi se mogao suprotstaviti *Valanceu* (igra ga *John Wayne*), savjetuje mu da napusti grad, jer se ni on ne bakaće rado s

Libertyjem, ali glavni razlog takvim savjetima nisu briga za žutokljunčevu glavu, već simpatije koje gaji k udovici, koja se, sa svoje strane, počinje sve više vezivati za hrabrog mladića iz grada.

Najzad, do obračuna ipak dolazi, stvarnost se pretvara u legendu, a film završava trenutkom kada ostarjeli sudac, sada kongresmen, i supruga mu, negdašnja udovica Hallie dolaze na sprovod čovjeka koji je ubio Liberty Valancea. A to je Tom. Sučeva žena spušta mu nježno cvijet na lijes, kao dokaz neumrle ljubavi, premda se odlučila skrasiti kraj odvjetnika.

Dirljiv film o herojskim danima Divljeg zapada koje lagano uzmiče pred novim dobom, kao i o sukobu starih konzervativaca i mladih i pacifistički nastrojenih legalista i liberala, inače u američkoj kinematografiji, a prije svega literaturi, naročito tijekom kasnih 40-ih i 50-ih godina 20. stoljeća, vrlo rabljena tema (tika).

Summa summarum – maestralno ostvarenje.

ŠEJN

Još jedan legendarni western s nezaboravnim Alanom Laddom u kulturnoj ulozi Shanea, prototipa svih kasnijih »samotnih lualica koji na koncu priče ujahuju u smi-

Šejn

raj dana i zalazeće sunce«, stereotipa koji je postao opće mjesto popularne suvremene kulture Zapada. Ovaj sjajni western star točno pola stoljeća predstavio nam je ljepušastog usamljenika Shanea koji rijetko govori i puca, ali kada to čini, čini »do kosti« i neumoljivo. Lutajući besciljno s jednog kraja Divljeg zapada na drugi, ovaj sa-

motnjak bježi od svoje mutne i neznane nam prošlosti i nekog antičipirajuće obesmišljenog osjećanja krivnje, upadajući naglavce sred srijede okršaja stočara i ovčara i postajući neskrivenim idolom dječarca gostoljubive porodice farmera, koji u očima mališana uveliko prerasta figuru biološkog mu oca, poštenog i miroljubivog farmera koji djeluje kao kukavica, sve dok se ne ispostavi da je takav stav samo krinka jednog hrabrog i bogoboječnog čovjeka koji živi samo za svoju porodicu i zemlju.

U filmu *Georga Stevensa* igraju još i *Jean Arthur*, *Van Hefflin* i briljantni *Jack Palance*, koji je upravo ulogom u ovom filmu stekao status najuvjerljivijeg negativca velikog ekrana. Suprotstavljenost savršenog primjera osamljenika na rubu zakona (*Shane*) i glasnogovornika totalitarnog protestantskog fundamentalizma »stare škole« (domaćin), te uzbudljiva psihološka skala osjećanja simpatija najprije k prvome a onda, trajno, ipak – drugome, od strane žene i dječaka, čini ovaj film jednim od psihološki najprofiliranijih ostvarenja u cjelokupnoj povijesti klasičnih western – ostvarenja.

SEDMORICA VELIČANSTVENIH

Riječ je o remakeu legendarnog ostvarenja »Sedam samuraja«, smještenom daleko u western – miljeu, snimljen 1960. godine, koji ima sve što klasična western – saga mora imati: sjajnu glumačku podjelu, vrhunsku glazbenu podlogu (neizbježni *Dmitri Tjomin*), odlični literarni predložak.

No, to je ipak svojevrstni hommage jednom od najproblematičnijih, a opet i najdijeljenijih istodobno, dijelova povijesti (osvajanja) američkoga Zapada, točnije onoga njegovoga dijela koji se graničio s Meksicom: Texasom, Novim Meksikom i rijekom Rio Grande, koji je klasičnu priču o unajmljenim borcima koji etiku i vještinu iznajmljuju onome tko ih najbolje plati (premda na koncu uvijek prevagne herojsko čudoređe, odnosno u konkretnom slučaju »američki kršćanski duh«) ubacio u narečeni western – svjetonazor. Respektabilan glumački casting od jednog stara u

Sedmorica veličanstvenih

zenitu slave (pokojni *Yul Briner*), četvorice tadašnjih »mladih lavova« američkog filma (*Steve McQueen*, *Ernest Borgnine*, *James Coburn*, *Charles Bronson*) i jednog Europljanina, *Horsta Buholza*, koji je imao biti sljedeća »velika stvar« nakon *Jamesa Deana* (ispao je to, ipak, pokojni *McQueen*) samo je olakšao kulturnom redatelju *Johnu Stargesu* posao oko kreiranja jednog od nezaboravnih kamena-međaša cijelog žanra, koji je svojom imanentnom gubitničkom filozofijom anticipirao takva kasnija remek-djela kakvo je, primjerice, genijalni *Eastwoodov* »Neoprostivo«/»Unforgiven«.

DIVLJA HORDA

Ono što je bio pokojni Ford do 60-ih, postao je (jednako, na žalost) pokojni *Sam Peckinpah* od konca 60-ih sve do svoje smrti: najbolji američki redatelj akcionih filmova, posebice westerna u novijoj povijesti kinematografije. Od čak dva njegova filma na ovoj listi »naj«-westerna svih vremena, u ovom ćemo broju najprije spomenuti onaj poznatiji i stariji – film »Divlja horda«/»Wild Bunch«, koji je *Peckinpah* realizirao koncem 1968. godine.

Radi se o »remakeu remakea« ali je rezultat djelo što oduzima dah, prepuno zaštitnih znakova pokojnoga *Peckinpaha* – čudesnih montažerskih obrta, potoka krvi i upečatljivih slow-motiona koja daju dinamici zasebni intenzitet.

U impozantnoj glumačkoj ekipi ističu se veterani *Ernest Borgnine* (još jedan »link« s prethodnikom, filmom »Sedmorica veličanstvenih«), *Robert Ryan* i pokojni *William Holden*.

R. G. T.

(Nastavak u sljedećem broju)

Kako surfati na Internetu?

Web pretraživači

Najpopularniji svjetski pretraživač Google predstavio je beta verziju Google Palette 2.0, novog dodatka za Internet Explorer. Radi se o paleti alatki koja se integrira u Internet Explorer i sadrži osnovne informacije o Web stranici na kojoj se korisnik nalazi, prikazuje hiperveze do drugih lokacija, omogućava brzo pretraživanje i sprječava automatsko otvaranje oglasa koji iskaču. Novi softver također pomaže korisniku prilikom kupovine na Internetu tako što u obrasce automatski unosi ime i adresu korisnika. Korisnik može omogućiti i automatsko unošenje broja kreditne kartice, a šifrirani podaci čuvaju se na računalu korisnika. Nova paleta omogućava slanje sadržaja u Web dnevnike. Beta verzija Google Toolbara 2.0 može se preuzeti s adrese <http://toolbar.google.com>. Za početak donosimo neka osnovna »pravila« i malo

pomoći kako što bolje i u što kraćem vremenu naći ono što se želi na Internetu.

► Oslonite se na omiljene lokacije

Ako za pretraživanje najčešće koristite dvije ili tri lokacije, upoznajte njihova pravila za

napredno pretraživanje. Što ih više budete koristili, bolje ćete rezultate postići.

► Precizirajte što želite

Kada, na primjer, tragate za nekim proizvodom, koristite upit koji će pomoći stroju za pretraživanje da razumije što tražite. U polje za pretraživanje unesite »Sony Mavica reviews« umjesto »Sony Mavica«. Korisno je i koristiti riječi »compare« i »buy«.

► Citirajte

Upotrebom navodnika oko izraza za pretraživanje obično ćete postići sjajne rezultate. Na primjer, ako iskoristite navodnike oko imena povjesničara koji se zove »Studs Terkel«, izbjeći ćete prikazivanje rezultata o lisicama ili građevinskom materijalu.

► Koristite zadatke

Često ćete s lakoćom pronaći ono što želite ako u polje za pretraživanje unesete zadatak. Unesite, na primjer, izraz koji započinje sa »update« ili »file«.

► Koristite logičke komande

Prvo koristite logičku komandu AND da biste vidjeli hiperveze sa svim zadatim izrazima za pretraživanje (na primjer, Intel

KORISNI LINKOVI

<http://www.vjesnik.hr>

Svakodnevno novi broj Vjesnika na monitoru vašeg računala

<http://www.gloria.com.hr>

Najčitanija hrvatska revija za žene

www.hina.hr

Hrvatska izvještajna novinska agencija

<http://www.klik.hr>

Klik on-line magazin sa mnoštvom zanimljivosti.

<http://ctirs.iii.hr/imap/default>

CTIRS Interaktivna autokarta omogućuje vam pregled aerodroma, marina, gradova, nacionalnih parkova, itd. u Hrvatskoj.

AND memory). Posjetite adresu da biste vidjeli savjete Denija Salivena o logičkim komandama.

► Navedite datum

Ukoliko želite pronaći hiperveze iz određenog vremena, između navodnika ubacite datum ili godinu. Primjer: »Olimpics and 2002«.

► Naučite jezik struke

Ako tražite neki osobit materijal, zapisujte odgovarajuće izraze koje koriste stručnjaci iz date oblasti.

► Razmislite prije nego što pritisnete hipervezu

Nemojte trošiti vrijeme na nevažne lokacije i strane. Potražite među rezultatima kontekst u kome su vaši izrazi korišćeni, URL adresu, informacije o izdavaču i datum (ako postoji).

► Prekinite pretragu na vrijeme

»Važno je znati kada treba prekinuti pretraživanje«, kaže Deni Saliven. Ponekad ćete brže doći do rezultata ako budete koristili telefon. U sljedećem broju nabrojat ćemo i objasniti neke od najpoznatijih svjetskih pretraživača.

Bojan Todorov, YUFCC

ENCIKLOPEDIJA

WEB-a

WWW - World Wide Web ili kraće Web je najpopularniji servis Interneta. Tehnički, Web je sistem Internet servera koji podržava dokumente formatirane u jeziku koji se zove HTML - HyperText Markup Language i koji podržava veze s drugim dokumentima, grafikom, audio i video fajlovima. To znači da možete prelaziti s jednog dokumenta na drugi klikom na određeno mjesto u programu za rad s Internetom (browser). World Wide Web je razvijen 1989. godine u Europskom centru za nuklearna istraživanja - CERN-u u Ženevi. Njegov tvorac je Tim Berners-Lee. Godine 1991. je predstavljen prvi Web browser, nakon čega počinje razvoj browsera i napredak Web-a. Bumu Interneta od 1995. doprinijela je jednostavnost ovog servisa.

Rekreacija

Abeceda trčanja

Iako je ljeto, već u poodmakloj fazi, nikad nije kasno da učinite nešto za svoju liniju, a samim tim i poboljšate izgled u kupaćem kostimu. Fitness centri nude različite treninge i programe, ali mnogim ljudima nedostaje vremena, volje, ili nečeg trećeg za odlazak u neki takav centar. Za sve postoji lijek – uz malo volje i dodatnih informacija, možete učiniti mnogo za svoje tijelo i sasvim sami.

Bez obzira za koju ste se vrstu treninga odlučili, pravilno zagrijavanje je vrlo bitan dio vašeg vježbanja, kako na otvorenom, tako i u zatvorenom prostoru. Za zagrijavanje se najčešće koristi hodanje u mjestu (odlučite li se za trening u sobi), vožnja »pravog« ili sobnog bicikla, ili pak lagano trčanje – uvijek popularni jogging. Ukoliko se radi o zagrijavanju, preporučuje se trajanje od 10 do 15 minuta, kako bi se postupno podigao puls, ubrzala cirkulacija i zagrijale sve mišićne skupine na kojima će se raditi. Samo zagrijavanje priprema tijelo kako fizički, tako i psihički, za trening koji će uslijediti i, što je još važnije, znatno smanjuje mogućnost ozljeđivanja.

Trčanje je, naravno, moguće provesti i kao zasebni trening. U tom slučaju će trajati minimalno 30 minuta, kako bi tijelo imalo vremena pokrenuti svoje energetske procese, odnosno, kako bi se među sportašima popularno reklo – »počne trošiti zalihe«. Jogging je već desetljećima u cijelom svijetu najpopularniji način rekreacije, iako posljednjih nekoliko godina u zapadnim zemljama sve više raste popu-

larnost brzog hodanja, zbog njegovog puno manje stresnog utjecaja na zglobove i kralješnicu.

KRATKE OSNOVE: Kod trčanja je vrlo važno pridržavati se nekoliko jednostavnih pravila: iskoristite zamah rukama, po-

jačajte ga i naglasite, time ćete ne samo povećati energetske potrošnje, nego ćete dodatno aktivirati i skupine mišića gornjeg dijela tijela. Pazite kakvu obuću kupujete za trčanje – ukoliko je moguće potražite patike sa zračnim jastucima ne samo na peti, već i na prstima. Izbjegavajte tvrde, umjetne podloge – vašim zglobovima će puno više prijati meke, prirodne podloge kao što su trava ili zemljani put. Ne zaboravite na pravilno disanje – najbolje je odrediti trajanje udaha i izdaha koje vam odgovara i toga se pridržavati tijekom cijelog treninga. Ravnomjerno disanje uvelike će vam olakšati vježbanje – na primjer, dva koraka udah, dva koraka izdah. Izdah može trajati i nešto duže od udaha i može biti učinjen kroz usta, ali udah se svakako preporučuje učiniti kroz nos, kako zbog pročišćenja, tako i zbog zagrijavanja zraka u hladnijim mjesecima. I još nešto – pokušajte gaziti prvo prstima, a tek onda petom. Ovakav način koračanja ublažit će kontakt vaše noge i tla, tako da će i prijenos vibracija na zglobove i kralješnicu biti mnogo blaži. Pobrinite se da je prošlo barem tri sata od zadnjeg obroka, prije nego krenete trčati.

HLADNJE I OSVJEŽENJE: Na samom kraju trčanja nije preporučljivo odmah stati. Zadnjih stotinu metara postupno usporavajte i zatim hodajte još koju minutu, kako biste dopustili tijelu da se prilagodi novom tempu kretanja.

Što se tiče učestalosti treninga, preporučuje se 3-5 treninga tjedno, s ne više od jednog dana pauze između dva treninga. Ta dva treninga tjedno mogu biti dovoljna za održavanje postojeće forme i kondicije, dok je s tri i više treninga moguće postići poboljšanja. Važno je imati na umu da nikakvi rezultati nisu mogući preko noći i da su za postizanje ciljeva (koje ne bi trebalo postavljati previsoko, barem ne u početku) potrebni tjedni, pa i mjeseci, ali je zadovoljstvo zbog krajnjeg uspjeha nemjerljivo.

I, na kraju – osvježanje. Pijte puno vode. Svima su poznate preporuke o minimalno tri litre tekućine tijekom dana. Trening iziskuje unošenje dodatne tekućine koja se gubi u velikim količinama, pogotovo po vrućinama ljeta koje je u punom jeku.

Bojana Muačević

Jogging je već desetljećima u cijelom svijetu

najpopularniji način rekreacije, iako posljednjih

nekoliko godina u zapadnim zemljama sve više raste

popularnost brzog hodanja, zbog njegovog puno manje

stresnog utjecaja na zglobove i kralješnicu

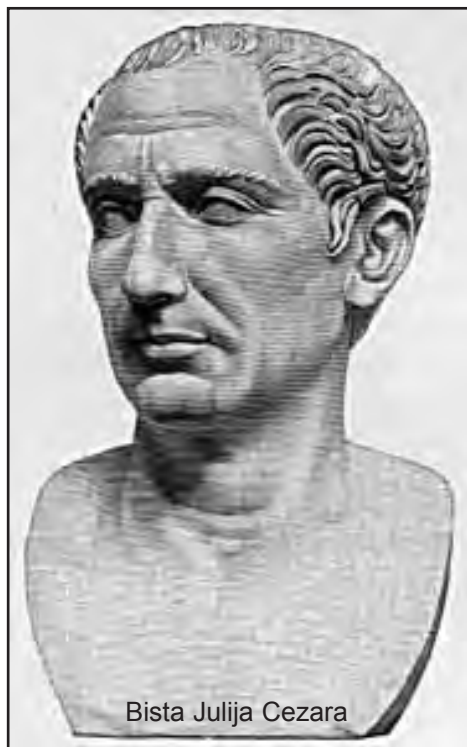
Kako ukrotiti vrijeme

Čovjek i kalendar

Otkad je svijeta ljudi su pokušavali, na neki sebi svojstven način, obuzdati prolaznost vremena, nastojeći ga »ukalupiti«¹ određenom formom obilježavanja njegove protočnosti. U početku je bilo vrlo različitih tumačenja sunčevih mjena, te su među različitim narodima i civilizacijama, u prošlosti uvijek postojali osobeni godišnji obračuni dana – kalendari.

No, prvu značajniju kodifikaciju vremena sastavio je rimski imperator *Julije Cezar* po kojem je, posve normalno, kalendar nazvan Julijanskim i bio je u kontinuiranoj uporabi sve do 16. stoljeća.

JULIJANSKI KALENDAR: Kreirajući za ono vrijeme revolucionarni sastavak – redoslijed mjeseci koji će činiti jednu solarnu godinu, Cezar je osmislio jedanaest današnjih mjeseci sa po 30 ili 31 danom, te veljaču (februar) sa po 28 tj. 29 dana svake četvrte godine, uz prestupnost svih posljednjih godina svakog stoljeća (na primjer, 500 ili 600 godina).

Bista Julija Cezara

Svaki mjesec Julijanskog kalendara po- nio je ime prema određenom rimskom bo- gu ili određenom značenju koje se veziva- lo uz taj vremenski period. Siječanj (janu- ar) je dobio ime prema bogu vremena Ja- nusu, veljača (februar) nazvan je prema fe- brualijama, periodu kada su se u starom Rimu prinosile žrve za okajanje grijehova,

ožujak (mart) dobio je ime prema bogu ra- ta, Marsu, dok je travanj (april) izveden od latinskih riječi aperire, što znači otvoriti (pupoljak), odnosno apricus (sunčan).

Svibanj (maj) prozvan je po božici rasta bilja pod imenom Maia, a lipanj (juni) je ovekovječen po božici obitelji, Junoni. Sr- panj (juli) i kolovoz (avgust) nazvani su po carevima Juliju Cezaru i Augustu, dok su rujn (septembar), listopad (oktobar), stu- deni (novembar) i prosinac (decembar) na- zvani upravo po redoslijedu brojeva koji označavaju te riječi – sedmi, osmi, deveti i deseti.

Da ne bi bilo zabune, starolatinski kalen- dar je u početku imao samo deset mjeseci, srpanj i kolovoz su tek naknadno ubačeni u dvanaestomjesečni niz, otud i logičnost njihovih novovremenskih imena.

GREGORIJANSKI KALENDAR: Ce- zarov uradak mjerenja solarne godine u bi- ti je bio vrlo napredan i najpouzdaniji za vrijeme u kojem je nastao, ali u sebi je no- sio manjkavost koja je u budućnosti doni- jela jedan veliki problem. Naime, on je ka- snio 11 minuta i trideset sekundi svake go- dine, što u starom i srednjem vijeku i nije predstavljalo neki značajniji problem, ali protokom petnaestak stoljeća zbir »za- kašnjelih«² minuta popeo se na ogromnih deset dana zaostatka. Papa Grgur XIII. od- lučio je ispraviti taj nedostatak aktualnog kalendara naredivši da se budući kalendar odjednom dopuni s nedostajućim danima koji su negdje iznosili i više od deset dana minusa, te je tako poslije 2. rujna (srijeda) 1582. godine sutradan umjesto trećeg osvanuo četvrtak 14. rujna iste godine. To je učinjeno jer je po cijeloj ondašnjoj Euro- pi nastajao kontinuirani nesporazum, pošto je u svakoj državi bio posve drugi dan. (U Londonu je bio 2. rujna, dok je u Parizu uveliko bio već 13. dan istog mjeseca).

Osim spomenute korekcije, papa Grgur je ukinuo prijestupnost završnih godina stoljeća, ostavivši samo svaku četvrtu go- dinu s veljačom od 29 dana, te je posve lo- gično po njemu novi kalendar ponijeo ime Gregorijanski. Ovakva godina kojom se danas služimo duža je 26 sekundi od opti- malne solarne, ali tek nakon 3.323 godine dolazi do odstupanja za jedan dan, što je već posve prihvatljivo.

Naravno, bilo je dosta opstrukcija po pi- tanju prihvaćanja novog načina mjerenja godine, pa danas imamo raskorak u sla- vljenju vjerskih praznika, ovisno od kalen- dara kojim crkva mjeri vrijeme (katolici- gregorijanski, pravoslavci-julijanski).

DANI U SEDMICI: Sastavni dijelovi sva- kog mjeseca njegovi su dani, a sustav sed- modnevnog obračuna nastao je još u drev- noj Mesopotamiji, dok su ga Rimljani uvr- stili tek 321. godine u svoj kalendar. Njiho- va sedmica sastojala se od sedam nebeskih tijela: Sunce, Mjesec, Mars, Merkur, Jupi- ter, Venera i Saturn, dok se naša imena tvo- re iz razločnosti njihova nastanka. Nedjelja – ne dela se, Ponedjeljak – poslije nedjelje, Srijeda – sredina, Četvrtak, Petak – četvrti i peti dan, dok je subota došla od hebrejskog (sabbathum). Utorak je nastao iz stare ri- ječi vtori koja znači drugi.

Bista Pape Grgura XIII

HRVATSKI NAZIVI MJESECA:

Siječanj – sijeku se drva za potpalu vatre
Veljača – nije sto posto sigurno podrijetlo značenja ali tumači se i od riječi »velja«³ što znači mijenjati

Ožujak – najprije je bio lažujak, pa izujak što znači da vrijeme laže

Travanj – raste proljetna trava

Svibanj – po biljci svibi koja raste u to vri- jeme

Lipanj – u to vrijeme cvjeta lipa

Srpanj – srpom se žanje žito

Kolovoz – kola puna letine

Rujan – potječe od prastarog glagola rjuti, rika jelena i ostalih životinja koje se pare u to vrijeme

Listopad – lišće pada s grana

Studen – prvi hladni mjesec

Prosinac – sunce u ovom mjesecu prosine

Kako i gdje viđeniji Hrvati provode godišnji odmor

Jadran prepun poznatih lica

Piše: Dražen Prčić

Tijekom užarenih ljetnih ferija svatko želi malo pobjeći na more i u lijevom plavom Jadranu potražiti zasluženi godišnji odmor. Magija jadranske obale, koja se u našem slučaju proteže od Savudrije na sjeveru do Dubrovnika na jugu, uz otvorene granice sve do Bara, još uvijek je jaka za dolazak velikog broja turista s raznih strana svijeta.

Ali, to su sve neznanci koji su čitateljskom korpusu interesantni samo kao statističke brojke očekivanog prihoda od turizma. No, kako i gdje su svoje ljetne dane proveli viđeniji Hrvati i Hrvatice, posve je druga priča.

POLITIČARI: Predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* predah od državnih obveza kao i prijašnjih godina uzeo je na otoku Hvaru, gdje se skupa s obitelji, ali i brojnim građanstvom, često okupa na gradskoj plaži. Premijer *Ivica Račan* slobodne trenutke, kojih ovog ljeta nema baš previše, uglavnom provodi u vlastitoj vikendici na otoku Braču, dok se predsjednik Hrvatskog Sabora *Zlatko Tomčić* ovog ljeta također odmara na jednom otoku, Visu. *Vesna Pusić*, predsjednica HNS-a, ljetovala je u Istri, kao i *Zlatko Kramarić*, gradonačelnik Osijeka i bivši predsjednik LS, koji su viđeni i na Filmskom festivalu u Motovunu.

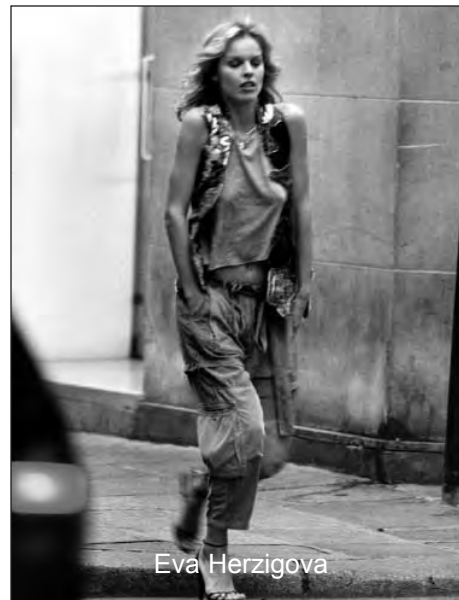

Goran Ivanišević

ESTRADA: Poznata lica s TV ekrana također su ostala vjerna domaćoj obali, propagirajući tako na najbolji način hrvatski turizam. *Tarik Filipović*, legendarni voditelj hrvatskog »Milijunaša«, odmor je započeo u Brelima da bi ga nastavio odlaskom na Korčulu, na koju često dolaze i *Gibonni* i *Goran Karan*. *Siniša Svilan*, autor popularnog »Glamour cafea«, odmara se u rodnom Trogiru, dok se *Saša Kopljar*, nekad iznimno popularni voditelj središnjeg Dnevnika, s obitelji odmarao u Primoštenu. *Davor Gobac*, frontman »Psihomodo popa«, ljetuje kod suprugine obitelji u Zadru, dok je *Emilija Kokić*, negdašnja Eurovizijaska pobjednica, odmor provela roneći u okolici Tisna. Četiri Asa (*Dujmić*, *Islamović*, *Pađen* i *Kalamber*) krstare brodom, održavajući koncerte u funkciji promocije najnovijeg CD-a.

SPORTAŠI: Najpoznatiji sportaši, na njihovu žalost, uvijek su ljeti zakinuti za uživanje u čarima jadranske dokolice, jer pripreme za vrhunske domete ostavljaju vrlo malo prostora za »ljenčarenje« na suncu. Ali, uvijek se pronade i po koji slobodan trenutak koji se nastoji maksimalno iskoristiti. *Toni Kukoč*, višestruki prvak NBA, odmara se u rodnom Splitu, baš kao i *Dino Rađa*, sada već umirovljeni košarkaš i novi direktor splitskog kluba. *Goran Ivanišević* krstari svojom jahtom u društvu supruge i kćeri, pa su viđeni i na Braču. *Ivo Karlović*, senzacionalni pobjednik prvog kola Wimbledona spojio je ATP turnir u Umagu u kratki godišnji odmor, dok će *Gordan Kožulj* zasluženi predah nakon osvojenog svjetskog srebra iskoristiti na nekom od jadranskih otoka (Mljet, Korčula). *Davor Šuker*, još uvijek aktivni nogometni veteran, dio ljeta će provesti u Dubrovniku, u kojem je otvoren novi Casino u kojem je jedan od suvlasnika, a nogometni izbornik *Otto Barić* energiju za užarenu nogometnu jesen akumulira u svojoj vikend kući na otoku Krku.

GLUMCI: Ljeto je vrijeme mnogobrojnih glumačkih okupljanja diljem Jadranske obale, jer svaki iole veći grad ima svoje kulturno ljetno u kojem dramski umjetnici ugodno spoje profesionalni angažman i godišnji odmor. Dubrovačke ljetne igre, Splitsko ljetno, Pulski filmski festival, sve

Eva Herzigova

su to prestižne manifestacije na kojima uvijek možemo vidjeti vedete glumačkog poziva. No, već godinama unazad najatraktivnije je na Brijunima, negdašnjoj Titovoj rezidenciji, na kojima je obitelj *Šerbedžija* (Rade, Lenka, sin Danilo i četiri kćeri) podigla svojevrstni teatarski hram, igrajući svako ljetno velike dramske predstave. Poznata imena poput *Mire Furlan*, *Zlatka Viteza*, *Aleksandra Cvjetkovića*, uživaju u čarima Brijunskog otočja.

STRANI VIP GOSTI: Svake godine, uglavnom na proputovanju skupim jahtama, Hrvatski akvatorij posjeti i nekoliko svjetski poznatih lica, što predstavlja odličnu i besplatnu reklamu za budućnost. Hrvatski zet *Bernie Ecclestone*, veliki šef formule 1, tradicionalno ljetuje u supruzinom kraju (Krk, Rijeka), a *Luciano Benetton*, čuveni modni dizajner, također je redovni gost na Jadranu sa svojom jahtom. Na pulskom filmskom festivalu gostovao je *Jeremy Irons*, glumac prve svjetske lige, dok je *Eva Herzigova*, top model i bivša Wonderbra girl posjetila Hvar. No, ove godine najčuveniji gost jadranske obale svakako bit će sultan od Omana, koji će dio svog odmora provesti u Dubrovniku, u pratnji svoje brojne svite za koju je rezervirano nekoliko hotela, dio aerodroma i pristaništa u luci.

Sportske vijesti

Ultimate fight

Cro Cop opet »tuče«

Na Gala večeri ultimate fighta spektakularno nazvanoj »Total Elimination«, naj-bolji hrvatski borac *Mirko Cro Cop Filipović* nokautirao je ukrajinskog rivala *Igora Vovčanina* već u 90 sekundi prve runde. Ovom pobjedom u Japanu Filipino

vić je ispunio i posljednji uvjet organizatora za spektakularni meč za titulu prvaka svijeta (9. studenog) u kojem će se boriti protiv *Fedora Emellanenka*.

Tenis

Prvo finale Jelene Kostanić

Mlada hrvatska tenisačica *Jelena Kostanić* nije uspjela osvojiti svoj prvi WTA turnir u karijeri, ali je i plasman u finale

Helsinki, u kojem je izgubila od Izraelke *Pistolesi* 4:6, 6:4, 6:0 izuzetan rezultat, pogotovo što je mlada Splitsanka upala u glavni ždrijeb poslije odigranih kvalifikacija. Na ovom turniru su dosta uspješno

igrale i ostale hrvatske igracice – *Silvija Talaja* (četvrtfinale singla i finale dubla) i *Karolina Šprem* (poražena u polufinalu od pobjednice).

Nogomet

Dinamo (Kijev) – Dinamo (Zagreb)

U prvoj utakmici trećeg pretkola kvalifikacija za Ligu šampiona Dinamo Kijev je na domaćem terenu pobijedio imenjaka iz Zagreba sa 3:1 što Zagrepčanima ostavlja težak zadatak u revanšu za 14 dana. Strijelac za Dinamo je bio Niko Kranjčar.

Nogomet 1 Liga SCG

1. kolo, 9. kolovoza

Partizan-Borac 6:1
Napredak-C. zvezda 2:1
OFK Beograd-Železnik 1:0
Sartid-Radnički (O) 2:0
Obilić-Kom 3:1
Hajduk-Zeta 2:1
Sutjeska-Budućnost 1:0
Vojvodina-Zemun 0:0

Tablica: Partizan 3, Obilić 3, Sartid 3, Hajduk 3, Napredak 3, Sutjeska 3, OFK Beograd 3, Vojvodina 1, Zemun 1

Nogomet

Haka (Valkeakoski) – Hajduk (Split)

Splitski »bili« izborili su povoljan rezultat u Finskoj iako su poraženi sa 2:1 od Hake (Valkeakoski). U revanšu za 16 dana bit će im dovoljna minimalna pobjeda za dalji prolazak. Gol za Hajduk postigao je Petar Krpan.

Nogomet 1. HNL

3. kolo, 9. kolovoza

Hajduk-Inker 1:4
Osijek-Varteks 3:1
Marsonia-Zadar 4:1
Zagreb-Kamen I. 3:1
Slaven B-Cibalia 0:0
Dinamo-Rijeka odgođeno

Tablica: Cibalia 7, Dinamo 6, Inker 6, Osijek 6, Hajduk 6, Zagreb 4, Slaven B 4, Marsonia 4, Varteks 2, Rijeka 1, Zadar 1, Kamen I. 0

TippNet

www.tippnet.co.yu

Brz i pouzdan pristup Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
Izrada web-prezentacija
Prodaja računara i računarske opreme
Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža
Prodaja licenciranih softwera
Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera
Bogat izbor informatičke stručne literature
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!
Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765
e-mail: support@tippnet.co.yu

Hrvatski i srpski nogomet na Europskom ispitu

Dinamo i Partizan pred velikom pozornicom

Hoće li se nakon nekoliko »sušnih« godina jedna hrvatska momčad uspjeti plasirati u europsku klupsku elitu, oficijelno poznatu pod imenom »Champions league«, zavisi od dvije kvalifikacijske utakmice koje predstoje zagrebačkom Dinamu protiv imenjakama iz Kijeva.

Pobjednika ovog sraza u trećem, finalnom, pretkolu Lige prvaka, uz plasman u natjecanje po skupinama (garantiranih 6 susreta), očekuje i solidna zarada. No, bit ćemo svi pametniji poslije uzvratu u Zagrebu...

DRUGO PRETKOLO – MARIBOR: Nogometni prvak Hrvatske morao je prvo preskočiti slovenačkog šampiona Maribor u dvije teške utakmice (1:1 u gostima, 2:1 doma), u kojima se vidjelo da svaki europski ispit ima specifičnu težinu u odnosu na domaće oglede u kojima je Dinamo uvijek apsolutni favorit (izuzev velikog derbija protiv Hajduka).

Mečevi protiv solidnih Slovenaca bili su, po mnogo čemu, biti ili ne biti za ovu mladu momčad »modrih«, jer da su se »sapleli« o Maribor, Europu bi vidjeli samo u turističkim prijateljskim susretima. Ovako, i u slučaju kiksa protiv favoriziranih Kijevljana, višestrukih sudionika Lige šampiona, ostaje utješno natjecanje u Kupu UEFA (garantirane 4 utakmice).

TREĆE PRETKOLO – DINAMO (KIJEV): Dinamo iz Kijeva je najtrofejniji klub bivšeg SSSR-a, osnovan 1927. godine kao sportsko društvo MUP-a. Najveći uspjesi ovog ukrajinskog kluba su dva osvojena Kupa kupova (ukinuto natjecanje pobjednika nacionalnih kupova), 1974. pobijedili su Ferencváros 3:0, a 1986. španjolski Atletico, također 3:0, u utakmici koju je obilježio *Oleg Blohin*, najbolji igrač svih vremena ovoga kluba. Ogledi dva Dinama bit će dodatno interesantni, jer se radi o dva osvajača istog natjecanja (Dinamo je osvojio Kup sajamskih gradova, pretječu Kupa kupova). U kijevskom Dinamu igraju i dva Hrvata – *Jerko Leko* i *Goran Sablić*, kao i Srbin *Goran Gavrančić*.

KUP UEFA – PRETKOLO: Spajanjem negdašnjih Kupa kupova i Kupa UEFA, današnji Kup UEFA dobio je na atraktivnosti, osobito činjenicom da poražene momčadi iz trećeg pretkola nastavljaju natjecanje kao povlaštene u ovom natjecanju europske kuće nogometa. No, zbog izrazito slabog koeficijenta uspješnosti hrvatskih ekipa u europskim natjecanjima (ispadanja u prvim kolima), ove godine sve hrvatske momčadi moraju igrati kvalifikacijsko pretkolo Kupa UEFA.

HAKA VALKEAKOSKI – HAJDUK: Protivnik Splitsana u prvom europskom ispitu trenutno je ubjedljivo vodeća momčad finskog prvenstva (7 bodova više od prošlogodišnjeg prvaka Helsinkija).

LEVADIA MAARDU – VARTEKS: Varaždinski »krojači«, koji su prijašnjih godina imali solidan uspjeh na europskoj sceni, u pretkolu se sastaju s estonskom momčadi Levadia koja je osnovana tek 1998. godine, ali je u svojoj kratkoj povijesti (klub je nastao fuzijom s prvakom druge estonske lige NK Olimpom) uspjela nekoliko puta izaći na europsku scenu.

ETZELLA – KAMEN INGRAD: Debitant u Europi, Kamen Ingrad iz Velike, ždrijeboj je dobio najslabijeg protivnika, amatere iz Luksemburga, momčad Etzelle. Prošlogodišnji hit 1. HNL imat će prilike da popravi loš dojam iz nacionalnog prvenstva u kojem u prva tri kola nije osvojio niti boda. U ovoj momčadi u špicu igra *Aleksandar Kopunović*, negdašnji igrač subotičkog Spartaka.

EPILOG: Za nadati se da će hrvatski emisari u oba klupska natjecanja uspjeti ostvariti povoljne rezultate kojima će nastaviti boravak u elitnom razredu, a samim tim i poboljšati koeficijent uspješnosti, pogotovu Dinamo koji bi plasmanom u Ligu šampiona učinio mnogo za budućnost hrvatskog nogometa. Ipak je ljepše gledati utakmice u kojima možeš navijati, a ne samo voditi računa o vlastitim favoritima na kladionici...

Partizan – Newcastle

Prvak SCG, beogradski Partizan, uspio se provući u treće pretkolo lige šampiona, prošavši švedski Djurgarden (1:1 doma, 2:2 u uzvratu) s datim golom više na strani, a za ulazak u elitno društvo europskih velikana očekuje ga dvoboj s engleskim Newcastleom. Interesantno je da obje momčadi imaju gotovo identične, crno-bijele, majice, a tko će biti »zavijen u crno« vidjet će se poslije dvije odigrane utakmice.

Liga šampiona

Sve momčadi koje se plasiraju u natjecanje po skupinama u startu imaju garantirane 3 domaće utakmice protiv eminentnih protivnika iz najboljih europskih liga. Svaka utakmica nosi dodatnu premiju od strane UEFA – pobjeda milijun švicarskih franaka, neriješeno 500 tisuća, a o potencijalnim prihodima od sponzora, autorским pravima, prijenosima i drugim pogodnostima govori se, također, u milijunskim iznosima.

PETAK ► 15. 8. 2003.

HTV 1

**Svjetski pisci:
Henrik Ibsen,
HRT 1 u 10.05**

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.25 - Crtani film
09.30 - Moj prijatelj Arnold, serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Deset velikih svjetskih pisaca: Henrik Ibsen
11.05 - Pričopričalica
11.30 - Crtani film
12.00 - Vijesti
12.25 - Zemlja nade, serija
13.15 - Glazbena TV
13.55 - Oprah Show (446)
14.45 - Nakon čuda, američki film (88')
16.20 - Vijesti
16.25 - Šibenik: Ljeto, ljeto
16.45 - Hugo, TV igra
17.25 - Duhovni izazovi
17.45 - Hrvatska danas
18.25 - Treći kamenčić od Sunca 3., humoristična serija
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - TV Bingo Show
20.50 - Marija, majka Isusova, američki film
22.30 - Meridijan 16
23.05 - Ljubav među ruševinama, britanski film
00.50 - Lik u kamenu, serija
01.35 - Polje snova, američki film
03.25 - Nikita 5., serija
04.10 - U očekivanju Guffmana, američki film
05.30 - Seks i neki drugi grad, humoristična serija
06.00 - Treći kamenčić od Sunca 3., humoristična serija
06.25 - Amerika - život prirode
06.55 - Carstvo divljine

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
08.45 - Slobodna zona, zabavno-putopisna emisija
09.30 - Padre Lino, Splitski - dokumentarni film
10.25 - Vrpole: Misa, prijenos
12.15 - Boje turizma
13.05 - Walker - teksaški rendžer 3., serija
13.50 - Spas 911 (5.)
14.35 - Čarolija 5., serija
15.30 - Felicity 4., serija
16.15 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
17.00 - Vijesti za gluhe
17.20 - Alf, humoristična serija
17.50 - Zemlja nade, serija
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Satelitsko praćenje...
20.05 - Čarolija 5., serija
21.15 - Lopovi, serija
22.05 - Seks i neki drugi grad, humoristična serija
22.40 - Murder in Mind, serija
23.25 - Walker - teksaški rendžer 3., serija
00.10 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
00.55 - Pregled programa

HTV 3

08.40 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
19.55 - Zürich: Atletika »Zlatna liga«, prijenos

22.35 - Željka Ogresta i gosti
23.30 - Pravo vrijeme
01.00 - Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 16. 8. 2003.

HTV 1

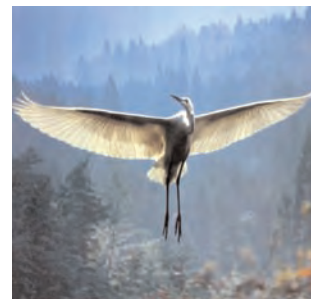
**Biblija,
HRT 1, 12.25**

08.05 - Putovanje na sveta mjesta
08.55 - Direkt: Flech royal
09.20 - Belphegor, crtana serija
09.45 - Otokar (7/10)
10.00 - Vijesti
10.05 - Parlaonica
11.00 - Zaleđeno carstvo, popularno-znanstveni film
12.00 - Vijesti
12.25 - Biblija
12.40 - Prizma - multinacionalni magazin
13.35 - Hrvatski festival djece i mladih, New York 2003.
14.05 - Fenomeni - za branitelje: Treća dob
14.40 - Oprah Show (447)
15.55 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Dirigenti i muzikaši
16.55 - Senso, talijanski film
18.55 - Split: More
19.30 - Dnevnik
20.05 - Sabrina, američki film
22.15 - Dugo, toplo ljeto
23.20 - Vijesti
23.35 - Prave žene, mini-serija
02.35 - Lik u kamenu, serija
03.20 - Plaćenik, američki film
05.05 - Nikita 5., serija (12)
05.50 - Opčinjen, američki film
07.30 - Cosbyjev Show 7.

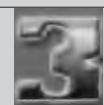

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
11.55 - Prizori u umjetnosti: Ležeći i mrtvi
12.25 - Refren
13.00 - Ciklus Perry Mason
14.35 - Kućni ljubimci
15.20 - Cosbyjev Show 7.
15.45 - Pleme 4., serija
16.40 - Felicity 4., serija
17.30 - Briljanteen
18.00 - Ksena - princeza ratnica 6., serija (12)
18.45 - Crno-bijelo u boji
19.30 - Carstvo divljine

20.05 - Velika pustolovina filmskog žurnala
21.00 - Klapske novitade
21.55 - 10. večer francuske šansone u Splitu
22.25 - Gradski ritam
22.55 - Korzika, dokumentarni film
23.45 - Pregled programa za nedjelju

HTV 3

12.00 - One su takve, serija
15.00 - Hit-depo
16.30 - Zürich: Atletika »Zlatna liga«, snimka
20.10 - Povijest svjetskih atletskih prvenstava
21.40 - Sport danas
22.10 - Art film: Udarci sudbine, marokanski film
23.40 - Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 17. 8. 2003.

HTV 1

Terminator 2,
američki film,
HRT 1, 21.10

08.05 - Djeca iz ulice Degrassi, serija za djecu
08.30 - Totally Spies, crtana serija
08.55 - 43. MDF Šibenik: Zvuk Grčke, snimka predstave
10.00 - Vijesti
10.10 - Stig of the Dump, britanski film za djecu
12.00 - Vijesti
12.25 - Plodovi zemlje
13.15 - Mir i dobro
14.05 - Oprah Show (448)
14.50 - Priča o mozgu, popularnoznanstvena serija
15.45 - Šareni svijet
16.00 - Vijesti
16.10 - Turski film – francuski dokumentarni film
17.00 - Atticus, američki film
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.05 - Gušti su gušti, zabavna emisija
21.10 - Terminator II: Sudnji dan, američki film
23.35 - Vijesti
23.50 - Vlak bez voznog reda, hrvatski film
01.45 - Nijemi svjedok, serija
02.30 - Veza za jednu noć, američki film (12)
04.10 - Nikita 5., serija (12)
04.55 - Daleko od Saint Petersburga, australsko-ruski film
06.15 - Remek - djela svjetskih muzeja
06.25 - Amerika - život prirode

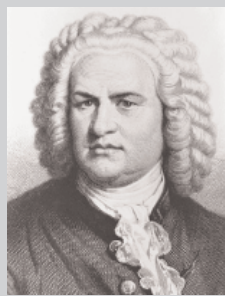

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
10.00 - Biblija
10.15 - Dokumentarni film
10.45 - Portret crkve i mjesta
11.00 - Kamensko: Misa, prijenos
12.05 - Split: More
12.30 - Crno-bijelo u boji
13.15 - Velika pustolovina filmskog žurnala
14.05 - Gradski ritam
14.40 - Kinoteka:
Don Quichote, francusko-britanski film
16.05 - Crtani film
16.20 - Ed, serija
17.10 - Dugo, toplo ljeto
18.10 - Animanijski, crtana serija
18.35 - Tijelo po prirodi, popularnoznanstveni film
19.30 - Carstvo divljine: Orlov otok
20.05 - The Rolling Stones - njihova priča: 1970.
21.00 - Zagrebačke ljetne večeri - I Cameristi Italiani
22.25 - Umrstva u Midsomeru, mini-serija
00.05 - Pregled programa za ponedjeljak

HTV 3

10.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
11.10 - Zemlja nade, serija (12)
15.25 - X. međunarodni memorijalni rukometni turnir
15.35 - Prvenstvo dubrovačkih kupališta u vaterpolu
15.55 - Povijest svjetskih atletskih prvenstava
17.25 - Hrvatska nogometna liga: Cibalia - Hajduk, pr.
19.20 - Sportski prijenosi i snimke
22.15 - Sport danas
22.30 - Čarolija, serija (R 4 tjedne epizode)

PONEDJELJAK ► 18. 8. 2003.

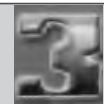
HTV 1

Veliki skladatelji:
J. S. Bach,
HRT 1, 10.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Moj prijatelj Arnold, serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Veliki skladatelji: J. S. Bach
11.05 - Bembove priče (7/10)
11.15 - Mali veliki svijet
12.00 - Vijesti
12.25 - Zemlja nade, serija (12)
13.15 - Glazbena TV
13.55 - Oprah Show (449)
14.45 - Jakob protiv opakog čovjeka, kanadski film
16.20 - Vijesti
16.25 - Zagreb: Ljeto, ljeto
16.45 - Hugo, TV igra
17.10 - Iz etnoarhive: Zvon s broških škrop (1977.)
17.45 - Hrvatska danas
18.25 - Dobro došli u New York, humoristična serija
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Pustolovine velebitkim podzemljem, dokumentarna emisija
20.45 - Latinica: Derbi
22.30 - Meridijan 16
23.05 - Komesar Montalbano: Miris noći, talijanski film
01.00 - Nijemi svjedok, serija
01.45 - Život u predgrađu, američki film
03.40 - Nikita 5., serija (12)
04.25 - Quicksilverova autocesta, američki TV film
05.55 - Dobro došli u New York, humoristična serija
06.20 - Glazbena TV

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
12.00 - Mir i dobro
12.30 - Gušti su gušti, zabavna emisija
13.30 - Šareni svijet
13.50 - Walker - teksaški rendžer 3., serija
14.35 - Čarolija 5., serija
15.30 - Felicity 4., serija
16.15 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
17.00 - Vijesti za gluhe
17.20 - Alf, humoristična serija
17.50 - Zemlja nade, serija (12)
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Sokolov povratak
20.05 - Čarolija 5., serija
21.00 - Vijesti
21.15 - Britanski odjel za žrtve
22.05 - Frasier 6., serija
22.35 - Walker - teksaški rendžer 3., serija (12)
23.20 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
00.05 - Spas 911 (5.)
00.50 - Pregled programa

HTV 3

11.55 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
17.45 - HNL: Cibalia - Zagreb, snimka
19.30 - Glazbeni album
20.05 - Narodni refren
20.35 - Slobodna zona, zabavno-putopisna emisija
21.20 - Ulica Centre 100 (2.), serija (12)
22.05 - Svijet mode

22.55 - Pregled programa za utorak

UTORAK ► 19. 8. 2003.

HTV 1

Bernstein,
HRT 1, 10.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Moj prijatelj Arnold, serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Veliki skladatelj: Bernstein
11.05 - Cipelice lutilice
11.15 - Emisija za djecu
12.00 - Vijesti
12.25 - Zemlja nade, serija (12)
13.15 - Glazbena TV
13.55 - Oprah Show (450)
14.45 - Veliki dan dr. Vidora Minorke, film za djecu
16.25 - Pula: Ljeto, ljeto
16.45 - Hugo, TV igra
17.10 - Hrvatska kulturna baština: Istarske šetnje
17.45 - Hrvatska danas
18.25 - Brak nije mrak, humoristična serija
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Idemo na zapad
20.40 - U krupnom planu
21.55 - Hodati sa zvijerima: Novo svitanje
22.30 - Meridijan 16
23.05 - Slatki panj, francuski film (12)
00.55 - Zakon i red - Odjel za žrtve, serija (12)
01.40 - Osveta, američki film
03.35 - Nikita 5., serija (12)
04.20 - Venerina tamna strana, poljski film
05.50 - Brak nije mrak, humoristična serija
06.15 - Glazbena TV

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
11.30 - Latinica: Derbi
13.05 - Spas 911 (5.)
13.50 - Walker - teksaški rendžer 3., serija
14.35 - Čarolija 5., serija
15.30 - Felicity 4., serija
16.15 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
17.00 - Vijesti za gluhe
17.20 - Alf, humoristična serija
17.50 - Zemlja nade, serija (12)
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Sokolova zemlja

20.05 - Čarolija 5., serija
21.00 - Vijesti
21.15 - Best of Both Worlds, serija (12)
22.05 - Becker 3., serija
22.35 - Walker - teksaški rendžer 3., serija (12)
23.20 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
00.05 - Spas 911 (5.)
00.50 - Pregled programa za srijedu

HTV 3

11.25 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
20.00 - Gospodar tijela
20.50 - Liverpool: Engleska - Hrvatska, prijenos nogometne utakmice

22.50 - Piknik kod Ozirisa, mini-serija
02.10 - Pregled programa

SRIJEDA ► 20. 8. 2003.

HTV 1

Ludwig van Beethoven,
HRT 1, 10.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.30 - Moj prijatelj Arnold, serija za djecu
10.00 - Vijesti
10.05 - Veliki skladatelj: Ludwig van Beethoven
11.10 - Športerica
11.25 - Ruke, ručice
12.00 - Vijesti
12.25 - Zemlja nade, serija (12)
13.15 - Glazbena TV
13.55 - Oprah Show (451)
14.45 - Sami u stanu, danski film za djecu
16.25 - Zagreb: Ljeto, ljeto
16.45 - Hugo, TV igra
17.45 - Hrvatska danas
18.25 - Svi gradonačelnikovi ljudi 2., humoristična serija
18.50 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Životinjski svijet: Lemuri iz gangsterske četvrti, popularno-znanstvena serija
20.35 - Neobična priroda: Čarobni napitci, popularno-znanstvena serija
21.05 - Kratki susreti, emisija iz kulture
21.35 - Prizori u umjetnosti: Scenografija grada
22.00 - Sa svih strana, vanjskopolitički magazin
22.30 - Meridijan 16
23.05 - Queenie in Love, američko-francuski film (12)
00.55 - Zakon i red - Odjel za žrtve, serija (12)
01.40 - Svijet biznisa, film
03.25 - Nikita 5., serija (12)
04.10 - Dojilja, talijanski film
06.20 - Glazbena TV

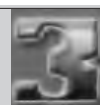

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
11.15 - U krupnom planu
12.30 - Idemo na zapad
13.05 - Spas 911 (5.)
13.50 - Walker - teksaški rendžer 3., serija
14.35 - Čarolija 5., serija
15.30 - Felicity 4., serija
16.15 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
17.00 - Vijesti za gluhe
17.20 - Alf, humoristična serija
17.50 - Zemlja nade, serija (12)
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine: Dan kada nestaje grizli

20.05 - Čarolija 5., serija
21.00 - Vijesti
21.15 - Gilmoreice 2., serija
22.05 - Život naš svagdašnji, humoristična serija
22.35 - Walker - teksaški rendžer 3., serija (12)
23.20 - Zvezdane staze - nova generacija 6., serija
00.05 - Spas 911 (5.)
00.50 - Pregled programa

HTV 3

11.10 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
20.00 - Na rubu znanosti: Putovanje kroz vrijeme
20.50 - Liverpool: Prijateljska nogometna utakmica: Engleska - Hrvatska, prijenos
22.50 - Björk - Live In Cambridge

ČETVRTAK ► 21.8. 2003.

HTV 1

P. I. Čajkovski,
HRT 1, 10.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.25 - Crtani film
09.30 - Ansur, serija za djecu
10.00 - Vijesti
**10.05 - Veliki skladatelj:
P. I. Čajkovski**
11.05 - Baštinjene pasmine
11.15 - Zvučnjak
11.35 - Novi način
12.00 - Vijesti
12.25 - Zemlja nade, serija (12)
13.15 - Glazbena TV
13.55 - Oprah Show (452)
**14.40 - Madicken na
Srpanjskome brijegu,
švedski film**
16.25 - Bjelovar: Ljeto, ljeto
16.45 - Hugo, TV igra
17.10 - Antologija
Dokumentarnog programa:
Spašavanje blaga (5.)
17.45 - Hrvatska danas
18.25 - Kako biti normalan?,
humoristična serija
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Boje turizma
**20.55 - My Husband's Secret
Life, američki TV film**
22.30 - Meridijan 16
**23.05 - Viverovo pismo,
američki film (12)**
00.40 - Zakon i red -
Odjel za žrtve, serija (12)
**01.25 - Ulica polumjeseca,
britanski film (12)**
02.50 - Nikita 5., serija (12)
**03.35 - Razbijanje šifre,
britanski film**
05.05 - Kako biti normalan?,
humoristična serija
05.55 - Carstvo divljine: Ondje
gdje grizljivi love losove

HTV 2

08.00 - TV vodič + turistička
središta Hrvatske
12.30 - Kratki susreti,
emisija iz kulture
13.05 - Spas 911 (5.)
13.50 - Walker - teksaški
rendžer 3., serija
14.35 - Čarolija 5., serija
15.30 - Felicity 4., serija
16.15 - Zvezdane staze - nova
generacija 6., serija
17.00 - Vijesti za gluhe
17.20 - Alf, humoristična serija
17.50 - Zemlja nade, serija (12)
18.45 - One su takve, serija
19.30 - Carstvo divljine
20.05 - Čarolija 5., serija
21.00 - Vijesti
21.15 - Serija
22.05 - Operacija Pozitivci 2.,
humoristična serija
22.40 - Walker - teksaški
rendžer 3., serija (12)
23.25 - Zvezdane staze - nova
generacija 6., serija
00.10 - Spas 911 (5.)
00.55 - Pregled programa za
petak

HTV 3

12.25 - TV vodič + turistička
središta Hrvatske
17.45 - Liverpool: Prijateljska
nogometna utakmica:
Engleska - Hrvatska, snimka
19.30 - Glazbeni album
**20.05 - Hladno pivo - uživo iz
Aquariusa**

21.30 - Hit-depo
23.00 - Pregled programa za
petak

FILM TJEDNA

HRT 1, SUBOTA, 16.8.2003. u 20.05

SABRINA

američki film

Sabrina Fairchild (J. Ormond) je samozatana djevojka čiji otac Tom (J. Wood) radi kao vozač za njujoršku obitelj Larrabee. Vlasnici su telekomunikacijske tvrtke čija se vrijednost procjenjuje na stotine milijuna dolara i koju vodi prodorna Maude Larrabee (N. Marchand). Maude ima dvojicu sinova: starijeg i povučenog Linusa (H. Ford), koji vodi tvrtku, i mlađeg Davida (G. Kinnear), naočitog playboya u kojem je Sabrina nesretno zaljubljena. Shvativši da joj ostanak u New Yorku ne pruža dovoljno, Sabrina otpuše u Pariz gdje se zaposli kao asistentica u modnom časopisu Vogue koji uređuje Irene (F. Ardant). Sabrina se nakon dvije godine vrati kući, upravo kad Linus pregovara o udruživanju svoje tvrtke s tvrtkom Patricka Tysona (R. Crenna). Da bi pregovori bili što čvršći, Linus pokušava svog mlađeg brata oženiti Patrickovom kćerkom Elizabeth (L. Holly). No, David napokon primijeti Sabrinu i zaljubi se u nju...

Holivudski velikan Billy Wilder 1954. režirao je jednu od svojih ponajboljih romantičnih komedija u karijeri »Sabrinu«, izvrsnu studiju američkog društva razmetljivih milijunaša i njihovih skromnih slugu. Film je nastao kao prilagodba popularnog kazališnog komada Samuela Taylora, a u glavnim su ulogama briljirali Audrey Hepburn kao vozačeva kći Sabrina, te Humphrey Bogart i William Holden kao stariji (Linus) i mlađi (David). Četrdeset i jednu godinu kasnije oskarovac S. Pollack (Moja Afrika, Tootsie) odlučio se za režiju prepravka Wilderovog klasika imajući pred sobom poprilično težak zadatak osuvremenjivanja ovog izvrsnog filma i pronalaženja dovoljno atraktivnih glumačkih imena koja će barem donekle parirati nezaboravnom holivudskom trojcu iz izvornika. Međutim, sumnje su bile nepotrebne, jer je iskusni Pollack osmislio i režirao uistinu kvalitetan remake s briljantnim dijalozima i vrlo dobrim intervencijama u izvorni tekst, te s besprijekornim glumačkim izvedbama. Njih predvodi britanska glumica J. Ormond kao Sabrina, koja se upravo sredinom 90-ih nametnula kao novo ime u Hollywoodu (Legenda o jeseni, Prvi vitez), zatim superstar H. Ford kao Linus, kojemu je nakon niza akcijskih spektakala (Bjeginac, Neposredna opasnost) dobro došla uloga romantičnog junaka i usporedba s H. Bogartom, te pravo glumačko iznenađenje i osvježenje G. Kinnear kao David čija će kasnija karijera (Bolje ne može, Imaš poštu) samo potvrditi dobar Pollackov izbor.

Ovaj raskošno snimljen film (u njega je uloženo pedesetak milijuna dolara) zaslužen je dobio i više nego povoljne ocjene kritičara, te niz nominacija za filmske nagrade (dvije nominacije za Oscar - najbolja izvorna glazba Johna Williamsa i najbolja pjesma »Moonlight«, zatim tri nominacije za Zlatni globus - najbolja komedija ili mjuzikl, najbolja glavna muška uloga u komediji ili mjuziklu (H. Ford) i najbolja pjesma, te nominacija za Grammy). Greg Kinner je osvojio priznanje Čikaškog udruženja filmskih kritičara kao najbolji debitant.

Uloge: Harrison Ford, Julia Ormond, Greg Kinnear, John Wood, Nancy Marchand, Richard Crenna, Angie Dickinson, Lauren Holly, Fanny Ardant, **Scenaristi:** Barbara Benedek i David Rayfiel, **Redatelj:** Sydney Pollack, **Trajanje:** 121'.

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci - 600 dinara

☐ 1 godina - 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina - 70 EUR

BANK: VBUYU 22
(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)
Beneficiary customer:
540101 320 5 NIU, Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon

(danonoćno): (024) 792-202

U slučaju kada je pokojnik

umirovljenik - račun umanjujemo za

iznos koji participira penzioni fond.

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árúsitása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h
- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h
»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)
»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h
»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
»Na putovanju s nama« (utorkom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h
- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB-Finišer, PSB Starter, Smješa KD,
Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNOSTI

NBA agencija

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

Subotica,
Braće Radića 6
Tel: 024 / 554 - 570
Tel./fax: 024 / 551 - 203

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + NBA = 200 %

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNOSTI
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA JUGOSLAVIJE.**

RIJEČ i riječ a b c

**Antun
Kolarević**

U srpnju 2003. godine iz tiska je izašla knjiga Antuna Kolarevića:

RIJEČ i
riječ
a b c

U tvrdom plastificiranom povezu na 386 stranica, 197 je propovijedi.
Format: 17x 24 cm. Uz tekst je i 6 namjenskih fotografija. Uvodne stranice,
14 ih je, donose i recenziju: Luke Marijanovića, profesora biblijske teologije,
i Mirka Đorđevića, publiciste i prevodioca. Redoslijed izlaganja evanđeoske
nauke usklađen je s trogodišnjim liturgijskim ciklusom Katoličke Crkve.
ADRESA: Antun Kolarević, Omladinski trg 4, 11080 Zemun, SCG
E-mail: ankol@eunet.yu, Telefon: 011/616-281